

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Jaroslav Denemark

**Právo být zapomenut v kontextu moderního
pojetí ochrany osobních údajů v EU a USA**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Magdaléna Svobodová, Ph.D.

Katedra evropského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 27.8.2019

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 186 225 znaků včetně mezer.

Jaroslav Denemark

V Praze dne 27. 8. 2019

Obsah

Úvod	1
1. Střet ochrany soukromí a osobních údajů s právem na svobodu projevu.....	3
1.1 Listina základních práv Evropské unie	4
1.2 Konflikt práva na svobodu projevu s právem na ochranu soukromí a osobních údajů v judikatuře Soudního dvora Evropské unie	9
1.3 Konflikt práva na svobodu projevu s právem na ochranu soukromí a osobních údajů v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva	16
1.4 Konflikt práva na svobodu projevu s právem na ochranu soukromí a ochrany osobních údajů v USA	22
1.5 Shrnutí přístupu v Evropě a USA ke střetu práva na svobodu projevu s právem na ochranu soukromí a osobních údajů.....	26
2. Pojem „právo být zapomenut“ v Evropě	28
2.1 Různé přístupy k obsahu práva být zapomenut	28
2.2 Legální zakotvení pojmu	32
3. Judikatura Soudního dvora Evropské unie týkající se práva být zapomenut	35
3.1 Přelomové rozhodnutí ve věci Google v. Spain	35
3.1.1 Dopad rozhodnutí ve věci Google v. Spain.....	43
3.2 Spor o aplikaci práva být zapomenut na informace ve veřejných rejstřících ..	49
3.3 Spor o územní působnost práva být zapomenut	51
4. Právo být zapomenut v obecném nařízení o ochraně osobních údajů	55
5. Právo být zapomenut v USA	64
Závěr	70
Seznam použitých zdrojů.....	73
Název diplomové práce	84
Abstrakt.....	84
Klíčová slova	84

Thesis title.....	85
Abstract	85
Key words.....	86

Úvod¹

Náš život se postupem času čím dál více přesouvá do prostředí internetu. Každý den vznikají a jsou nahrávány extrémní objemy dat a jen těžko si lze dnešní globální svět představit bez neustálého připojení „k síti“. Jen v roce 2017 vzniklo více dat než za zbylých 5 000 let lidské existence.² Kolik těchto dat tvoří ve skutečnosti osobní údaje, je jen těžko představitelné. Lze pouze konstatovat, že ve světle výše uvedeného se osobní údaje bezpochyby stávají novodobým artiklem hýbajícím celosvětovým finančním trhem.³ Už v roce 2015 dosáhly tržby Facebooku vygenerované reklamou cílenou na uživatele dle preferencí vytvořených na základě osobních údajů odhadem na 8,3 miliard dolarů, celková hodnota tržeb sociálních sítí v roce 2017 byla pak odhadována na necelých 40 miliard dolarů.⁴

Samotná Evropská komise odhaduje, že hodnota osobních údajů obyvatel žijících na území Evropské unie vzroste do roku 2020 meziročně o téměř 1 bilion EUR.⁵ Tato predikce posiluje argument pro sílící potřebu komplexní ochrany osobních údajů, ať už z důvodu ekonomického (tedy v tom smyslu, že přeshraniční obchod na bázi osobních údajů je silnější, pokud mají subjekty větší důvěru v nakládání s jejich osobními údaji),⁶ tak z důvodu posílené kontroly nad osobními údaji subjektů jako takové a s tím související možností své osobní údaje vymazat, jinak řečeno „být zapomenut“.⁷

Cílem této diplomové práce je zkoumat právo být zapomenut tak, jak je dnes funkčním nástrojem ochrany osobních údajů v Evropské unii a ve Spojených státech amerických (dále jako: „USA“), a zároveň zhodnotit systematiku tohoto práva v rámci přístupu v obou těchto teritoriích směrem ke střetu práva na svobodu projevu a práva na soukromí.

¹ Tento výstup vznikl v rámci projektu Specifického vysokoškolského výzkumu 2017–2019, č. 260 361, řešeného na Právnické fakultě Univerzity Karlovy.

² HARRIS, Richard, „More data will be created in 2017 than the previous 5,000 years of humanity“, 23. prosince 2016, dostupné na: <https://appdeveloperomagazine.com/more-data-will-be-created-in-2017-than-the-previous-5,000-years-of-humanity-/>, cit. dne: 10. 8. 2019.

³ BRÄUTIGAM, Tobias, MIETTINEN, Samuli, „Data protection, privacy and European regulation in the digital age“, ISBN 978-951-51-2531-6, str. 119.

⁴ Ibid.

⁵ JOUROVÁ, Věra, „EU Data Protection Reform: What benefits for businesses in Europe?“ (2016), ISBN 978-92-79-60277-6, str. 2.

⁶ Ibid.

⁷ TAVANI, T. Herman, „Should we have a right to be forgotten“ A critique of key arguments underlying this question“, Journal of Information Ethics, vol. 27, č. 2 (2018), eISBN 978-4766-2189-0, str. 36-37.

Právě rozdílnost přístupu k této problematice v Evropě a v USA představuje stavební kámen pro odpověď na otázku, jak silné je v těchto oblastech právo být zapomenut a jakým možným směrem se bude nadále vyvíjet, či dokonce jak bude v praxi využíváno.

Stejně tak je důležité podrobně se zabývat vývojem práva být zapomenut a jeho dopady během uvádění jeho rozličných forem do praxe. Autor této diplomové práce si tedy neklade pouze otázku „Co?“, ve smyslu podstaty práva být zapomenut, ale především „Proč?“, ve smyslu, jaké jsou důvody pro implementaci tohoto práva, a „Jak?“, ve smyslu způsobu, kterým lze toto právo aplikovat.

Diplomová práce by tak měla vykreslit nejen úplný obraz práva být zapomenut v Evropě a v USA, ale též postihnout praktické stránky aplikace tohoto práva a zodpovědět některé otázky vyplývající z aplikace práva být zapomenut. Pro vše výše uvedené je třeba nejen prostý vědecký popis, ale i vědecká metoda analýzy a syntézy a následné komparace výsledků.

1. Střet ochrany soukromí a osobních údajů s právem na svobodu projevu

V kontextu ochrany osobních údajů a samotného práva být zapomenut je nutné nejdříve vymezit hranice práva na soukromí a na ochranu osobních údajů a jeho možná omezení. Právo na soukromí je jedním z fundamentálních lidských práv předpokládaných v nejdůležitějších lidskoprávních dokumentech moderní západní civilizace. Článek 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod⁸ zakotvuje tzv. právo na respektování soukromého a rodinného života, Listina základních práv Evropské unie v článku 7 stanoví, že: „Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a komunikace.“ Zároveň Listina základních práv Evropské unie v článku 8 definuje právo na soukromí blíže ve vztahu k ochraně osobních údajů, ve kterém je vyjádřené nejen právo subjektů osobních údajů, ale též povinnost při jejich zpracování.⁹ V České republice je pak právo člověka na soukromí zaručeno v článku 7 odstavci 1 Listiny základních práv a svobod.¹⁰

Co se právní kultury v USA týče, obecné právo na soukromí před zásahy státu vyvěrá především z dodatku IV Ústavy USA¹¹ a postupného judikaturního výkladu¹² a z dodatku XIV Ústavy USA.¹³ Právo na soukromí chráníci subjekt před zásahy třetích osob je ovšem otázkou vlastního vývoje judikatury, a není tak zřetelný jako v kontinentálním systému práva.

Předmětem soudních řízení vztahujících se k právu na soukromí je především jeho konflikt s právem na svobodu projevu. Žádný z předpisů nestanovuje automatickou derogaci jednoho práva vůči druhému, a tak nám nezbývá nic jiného, než spoléhat na soudní výklad, jehož závěry jsou odlišné v systému práva Evropské unie a USA právě svým převládajícím akcentem buď k právu na svobodu projevu, nebo k právu na soukromí.

⁸ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících.

⁹ Listina základních práv Evropské unie, konsolidované znění z roku 2012, Úř. věst. 326, 26.10.2012, článek 7 a 8.

¹⁰ Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD součástí ústavního pořádku České republiky.

¹¹ Spojené státy americké: Ústava [United States of America], 17. září 1787, dostupná: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b54d1c.html>.

¹² Např. *Stanley v. Georgia*, *Kelley v. Johnson* a další.

¹³ Např. *Lawrence v. Texas*, *Roe v. Wade* a další.

1.1 Listina základních práv Evropské unie

Na úrovni primárního práva Evropské unie je nejdůležitějším lidskoprávním dokumentem Listina základních práv Evropské unie (dále jako: „Listina“). Tomuto dokumentu dává sílu primárního práva Smlouva o Evropské unii ve svém článku 6.¹⁴ Dle tohoto článku Smlouvy o Evropské unii je Listině přiznána stejná právní síla jako zakládajícím smlouvám, nadto článek 6 odstavec 2 předpokládá, že Evropská unie jakožto celek přistoupí k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a svobod.

Vznik Listiny a její včlenění do primárního práva Evropské unie nebyl vůbec jednoduchý. O potřebě vzniku jasného rámce lidských práv na úrovni Evropské unie se začalo diskutovat poté, co Soudní dvůr Evropské unie rozhodl o přímém účinku komunitárního práva Evropského společenství v rozsudcích Van Gend en Loos¹⁵ a Costa v. ENEL¹⁶. Členské státy se po těchto rozsudcích začaly oprávněně ptát, jakým způsobem mohou lidská práva ovlivnit legislativu a jak zabránit jejich porušování, neexistuje-li *de facto* žádný ucelený rámec lidských práv na úrovni práva Evropské unie.¹⁷ Soudní dvůr Evropské unie tedy postupným výkladem začleňoval lidská práva do základních práv společenství, a dokládal tak, že nelze při tvorbě a aplikaci evropských předpisů tato práva opomíjet.¹⁸

Zásadní impulz pro vznik uceleného a závazného lidskoprávního dokumentu Evropské unie přišel poté, co Soudní dvůr Evropské unie vydal posudek soudního dvora č. 2/94 ze dne 28. března 1996, ve kterém se zamýšlel nad tím, zdali je přistoupení Evropského společenství k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod slučitelné se Smlouvou o založení Evropského společenství. V tomto svém posudku Soudní dvůr Evropské unie došel k závěru, že: „Za současného stavu práva Společenství nemá

¹⁴ Smlouva o Evropské unii, konsolidované znění z roku 2016, Úř. věst. C 202, 7.6.2016.

¹⁵ C-26/62 *NV Algemene Transport-en Expeditie Onfermering van Gend & Loos v Netherlands Inland Revenue Administration*, ECLI:EU:C:1963:1.

¹⁶ C-6/64 *Flaminio Costa v E.N.E.L.*, ECLI:EU:C:1964:66.

¹⁷ DEFEIS, Elizabeth F., *Human Rights and the European Union: Who Decides – Possible Conflicts between the European Court of Justice and the European Court of Human Rights* (2001), Vol.19, č. 2 *Dickinson Journal of International Law*, Penn State International Law Review, str. 310.

¹⁸ V rozsudku Soudního dvora Evropské unie C 26/69 *Stauder v. Ulm*, ECLI:EU:C:1969/57, Soud vyjádřil myšlenku, že při interpretaci Smlouvy je nutné vždy přihlížet k základním lidským právům, která vyvěrají z principů komunitárního práva, tato práva soud specifikoval v rozsudku C 11/70 *Internationale Handelsgesellschaft mbH v Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel*, ECLI:EU:C:1970:114, v kterém potvrdil důležitou roli lidských práv, když rozhodl, že komunitní právo pozbývá platnosti, je-li v rozporu se základními lidskými právy obsaženými v ústavních pořádcích jednotlivých členských států.

Společenství pravomoc přistoupit k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.¹⁹ Na místo přistoupení tedy Německo - předsedající Evropské unii - navrhlo vytvoření zcela nové Listiny základních práv Evropské unie. Přijetí této myšlenky bylo rozporuplné, nicméně příprava Listiny se započala - především díky uvědomění si, že ochrana lidských práv na úrovni Evropské unie je s její rostoucí legislativní a administrativní silou nutností - brzy rozebíhat.²⁰

Listina byla vyhlášena 7. prosince 2000 v Nice, nikoliv však jako závazný právní předpis, nýbrž ve formě prohlášení.²¹ Mezi primární právo Evropské unie byla Listina zařazena až po vstupu v platnost Lisabonské, konkrétně úmluvy dne 1. prosince 2009.

Ve vztahu k osobním údajům je zajímavé, že Listina výslovně v článku 7 hovoří o právu na respektování svého soukromí, nicméně ale v článku 8 hovoří konkrétně o ochraně osobních údajů. Je zřejmé, že evropští zákonodárci chtěli oddělit a odlišit pojem ochrany osobních údajů a zajistit jejich ochranu a výkon práv s nimi souvisejících tak, aby nemuseli spoléhat na výklad Listiny a odvození ochrany osobních údajů z práva na soukromí Soudním dvorem Evropské unie.²² Takto totiž postupoval Evropský soud pro lidská práva, který ve své judikатурní činnosti dovedl, že článek 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod vztahuje svoji ochranu i na osobní údaje.²³

Článek 8 Listiny vychází z dřívější právní úpravy Evropského společenství, konkrétně z článku 286 Smlouvy o založení Evropského společenství,²⁴ směrnice 95/46/EC Evropského parlamentu a Rady ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů,²⁵ samozřejmě si ale bere příklad i ze samotného článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, a především pak z Úmluvy Rady Evropy č. 108 ze dne 28. ledna

¹⁹ Posudek soudního dvora č. 2/94 ze dne 28. března 1996, ECLI:EU:C:1996:140.

²⁰ DAVID, Anderson, Q.C., CIAN, Murphy, C., *The Charter of fundamental rights: history and prospects in post-lisbon Europe*, EUI Working Papers, Law 201/08, Department of Law, European University Institute, ISSN 1725-6739.

²¹ Charter of fundamental rights z roku 2000 (2000/C 364/01), Úř. věst. C 364, 18.12.2000.

²² Což je k vývoji technologií a rozvoji služeb informační společnosti pochopitelné.

²³ *Amann v. Switzerland*, stížnost č. 27798/95, 16. února 2000, článek 65, Evropský soud pro lidská práva, *Leander v. Sweden*, stížnost č. 9248/81, 26. března 1987, článek 48, Evropský soud pro lidská práva.

²⁴ Smlouva o založení Evropského společenství, konsolidované znění z roku 2002, Úř. věst. C 325, 24. prosince 2002.

²⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, Úř. věst. L 281, 23.11.1995, str. 31.

1981 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat.^{26,27,28} Dokumenty, z nichž článek 8 Listiny vychází, musejí být použity při interpretaci tohoto článku Soudním dvorem Evropské unie, jak sám Soudní dvůr Evropské unie judikoval v několika svých rozhodnutích.²⁹

Listina sama obsahuje pojistky v případě nutnosti omezení některých základních lidských práv. Článek 52 Listiny odst. 1 stanovuje pravidla pro možnost omezit práva daná Listinou, přičemž *inter alia* připouští možnost omezit základní lidská práva v případě potřeby ochrany práv a svobod druhého.³⁰ Textace tohoto článku vychází z rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie, který se vyslovuje v tom smyslu, že je možné omezit práva a jejich výkon, ale pouze za předpokladu, že je takové omezení na základě právní úpravy, sleduje legitimní účel a je nutné v demokratické společnosti, tedy je slučitelné se zásadami a cíli Společenství a takové omezení není zřejmě disproporční nebo neadekvátní vzhledem k samotnému smyslu a účelu těchto práv.³¹

Jedním z nejznámějších případů, s nímž se ve smyslu posouzení narušení článků 7 a 8 Listiny musel potýkat Soudní dvůr Evropské unie, je případ *Digital Rights Ireland* z roku 2014.³² Během května roku 2006 nabyla platnosti směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/24/ES ze dne 15. března 2006 o uchování údajů vytvářených nebo zpracovaných v souvislosti s poskytováním veřejně dostupných služeb elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí a o změně směrnice 2002/58/ES (dále jako: „Data Retention Directive“), která mimo jiné ukládala povinnost poskytovatelům veřejně dostupných služeb elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí, aby uchovávali osobní data odběratelů jejich služeb, jako jsou např. telefonní čísla

²⁶ Úmluva Rady Evropy č. 108 ze dne 28. ledna 1981 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat, 1. 10. 1985.

²⁷ Agentura FRA (European Union Agency for fundamental rights), výkladové stanovisko k čl. 8 Listiny, dostupné na: <https://fra.europa.eu/en/charterpedia/article/8-protection-personal-data#group-info-explanations>, cit. dne: 10. 4. 2019.

²⁸ Nutno dodat, že část stejných zdrojů bylo myšlenkově/obsahově překlopeno do článku 16 Smlouvy o fungování Evropské unie a do článku 39 Smlouvy o Evropské unii.

²⁹ Např. C 617/10 *Åklagaren v. Hansi Åkerbergu Franssonovi*, bod 20, ECLI:EU:C:2013:105, C-279/09 *DEB Deutsche Energiehandels- und Beratungsgesellschaft mbH v. Spolkové republice Německo*, bod 32, ECLI:EU:C:2010:811.

³⁰ Listina základních práv Evropské unie, konsolidované znění z roku 2012, Úř. věst. 326, 26.10.2012, článek 52 odst. 1.

³¹ C-292/97 *Kjel Karlsson a další*, rozhodnutí o předběžné otázce, ECLI:EU:C:2000:202.

³² Rozhodnutí ve spojených věcech S-293/12 a C-594/12 *Digital Rights Ireland Ltd (C-293/12) v. Minister of Communications, Marine and Natural Resources, Minister for Justice, Equality and Law Reform, Commissioner of the Garda Síochana, Irsku, The Attorney General, za přítomnosti: Irish Human Rights Commission, a Kärntner Landesregierung (C-594/12), Michael Setlinger, Christof Tschol a další*, ECLI:EU:C:2014:238.

volajícího, jméno a adresa účastníka, vytočené číslo, IP adresy a jiné údaje, které v důsledku informovaly o tom, komu subjekt údajů volá, jak často, z jakého místa a z jakého zařízení, a to po dobu minimálně šesti měsíců a maximálně dvou let. Soudní dvůr Evropské unie ve svém rozsudku sám konstatuje, že na základě těchto informací lze znát velmi podrobně soukromé aktivity uživatelů a osob, s kterými pravidelně udržují kontakt.³³

Směrnice udávala, že jejím cílem je předcházení závažným trestným činům, jako jsou organizovaná trestná činnost a terorismus, jejich vyšetřování, odhalování a stíhání. Směrnice dále uváděla, že respektuje práva obsažená v článcích 7 a 8 Listiny.³⁴ Předběžná otázka kladla za úkol Soudnímu dvoru Evropské unie posoudit, zdali je Data Retention Directive v souladu s články 7 a 8 Listiny, tedy právem na soukromí a ochranu osobních údajů, a taktéž s článkem 11 Listiny, tedy v souladu s právem na svobodu projevu. Soudní dvůr Evropské unie jednoznačně uvedl, že Data Retention Directive uložením povinnosti shromažďovat výše uvedené údaje o subjektech zasahuje do práva na soukromí a narušuje i právo na ochranu osobních údajů. Tento zásah se dle soudu jeví jako „velmi rozsáhlý a musí být považován za zvláště závažný“.³⁵ Soudní dvůr Evropské unie zároveň došel k závěru, že Data Retention Directive skutečně sleduje legitimní cíl, dává-li si za úkol bojovat proti terorismu, a tím naplňuje podmínku zásahu do základních lidských práv, tedy cíl obecného zájmu. V důsledku toho přistoupil na analýzu přiměřenosti takového zásahu. Soudní dvůr Evropské unie s odkazem na ustálenou judikaturu uvádí, že co se zásahu do soukromého života týče, zásah musí být činěn v mezích toho, co je naprosto nezbytné.³⁶

Ve svém nálezu zhodnotil, že Data Retention Directive neobsahuje žádnou mez pro sledování a uchování dat, a zasahuje tedy celoplošně bez výjimek celou Evropskou unií a její občany, dále Soudní dvůr Evropské unie vytkl, že směrnice neobsahuje žádné mechanismy, dle kterých by mohly vnitrostátní orgány dané údaje získat.³⁷ Jinak řečeno, není stanoveno na základě čeho by měla být vymezena žádost o sdělení uchovaných dat

³³ Bod 27 Ibid.

³⁴ Články 3, 4, 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/24/ES ze dne 15. března 2006 o uchování údajů vytvářených nebo zpracovaných v souvislosti s poskytováním veřejně dostupných služeb elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí a o změně směrnice 2002/58/ES, Úř. věst. L 105 ze dne 13. dubna 2006.

³⁵ Bod 37 Rozhodnutí ve spojených věcech S-293/12 a C-594/12 *Digital Rights Ireland*.

³⁶ Bod 52 Ibid.

³⁷ Bod 54, 55, 57 Ibid.

či jaký proces by takové zpřístupnění měl umožnit. Data Retention Directive navíc stanovovala dobu pro uchování dat nejméně 6 měsíců a nejvíce 2 roky, nestanovovala však kritéria pro určení této doby.

Soudní dvůr Evropské unie tedy konstatoval, že Data Retention Directive neobsahuje dostatečné pojistky a konkrétní mechanismy, které by zaručovaly, že zásah do práv vymezených v člancích 7 a 8 Listiny je omezen na nezbytné minimum. Navíc Data Retention Directive nestanovovala žádné technické požadavky na uchování osobních údajů ani nestanovovala povinnost uchovávat data ve státě původu, tedy nepřímo vyjímala působnost dohledových orgánů a ve svém důsledku narušovala jak odst. 2, tak odst. 3 článku 8 Listiny. Soud na základě výše uvedených argumentů zhodnotil, že zákonodárce přijetím Data Retention Directive překročil meze proporcionality, a proto je Data Retention Directive neplatná.³⁸

Tento judikát je naprosto klíčový především ze dvou hledisek. Jednak Soudní dvůr Evropské unie stanovil pravidlo restriktivního přístupu v rámci narušení ochrany osobních údajů, a dále stanovil pravidla proporcionality, na jejichž základě se musí vyvíjet evropská legislativa, která jakýmkoliv způsobem zasahuje do práv v člancích 7 a 8 Listiny.³⁹

V článku 52 odst. 3 Listiny je zakotveno výkladové pravidlo práv uvedených v Listině. Pokud je obsah článků Listiny odpovídající obsahu práv obsažených v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, je jejich smysl a rozsah stejný. Ustanovení dodává, že Evropská unie může poskytnout ochranu širší.⁴⁰ Vycházíme-li z tohoto ustanovení, dojdeme k závěru, že, nikoliv však výlučně, Soudní dvůr Evropské unie může do určité míry vycházet z judikatury Evropského soudu pro lidská práva. Samotný Soudní dvůr Evropské unie se při výkladu ustanovení v Listině často odvolává na smysl daných ustanovení, který je obsažen v Úmluvě o ochraně lidských práv a svobod tak, jak ho vykládá Evropský soud pro lidská práva. Význam a smysl ustanovení v Úmluvě o ochraně lidských práv a svobod a jeho výklad Evropským soudem pro lidská práva pak

³⁸ Bod 71 Ibid.

³⁹ FERRARO, Francesca, CARMONA, Jesús, European Parliament Research Service, Fundamental Rights in the European Union – The role of the Charter after the Lisbon Treaty, 2015, ISBN 978-92-823-6749-0.

⁴⁰ Listina základních práv Evropské unie, konsolidované znění z roku 2012, Úř. věst. 326, 26.10.2012, článek 52 odst. 3.

funguje jako základní rozsah daného práva v Listině, přičemž tento rozsah může být dle článku 52 odst. 3 Listiny Soudním dvorem Evropské unie vyložen jako širší.

Takovou myšlenku Soudní dvůr Evropské unie vyslovil například v rozsudku *J. McB. proti L.E.* ze dne 5. října 2010.⁴¹ Zde Soudní dvůr Evropské unie konstatuje, že čl. 7 Listiny koresponduje svým obsahem a smyslem s článkem 8 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, a proto musí být vykládán ve stejném smyslu a rozsahu tak, jak vykládá Evropský soud pro lidská práva článek 8 odst. 1 Úmluvy.^{42,43} Tento závěr neplatí pouze konkrétně pro daná ustanovení, ale pro všechna korespondující práva. Jinými slovy, že výklad obsahu práv obsažených v Úmluvě o ochraně lidských práv a svobod Evropským soudem pro lidská práva je zásadní pro výklad práv obsažených v Listině Soudním dvorem Evropské unie.⁴⁴ Vztah Listiny a Úmluvy je tak rozeznáván jako zásadní pro výklad základních lidských práv Evropské unie, a právě výklad práv v Úmluvě Evropským soudem pro lidská práva slouží často jako důležitý argument pro rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie a takové argumenty jsou i předmětem stanovisek generálních advokátů.⁴⁵

Soudní dvůr Evropské unie v některých případech využívá postupy a kritéria daná Evropským soudem pro lidská práva v rámci výkladu některých dílčích otázek důležitých pro vyřešení rozkolu práva na soukromí a na svobodu projevu. V případě *Buivids* například zdůrazňuje, že při výkladu termínu „žurnalistická činnost“ je potřeba brát v potaz kritéria, která stanovil Evropský soud pro lidská práva.⁴⁶

1.2 Konflikt práva na svobodu projevu s právem na ochranu soukromí a osobních údajů v judikatuře Soudního dvora Evropské unie

Argumentace svobodou projevu je v případě porušení soukromí nebo ochrany osobních údajů častým nástrojem obrany. Logicky jsou tato dvě práva v přirozeném konfliktu, kdy

⁴¹ C-400/10 *J. McB. proti L.E.*, ECLI:EU:C:2010:582.

⁴² Bod 53 *Ibid.*

⁴³ To samé připomíná Soudní dvůr Evropské unie například v rozsudku C-256/11 *Murat Dereci a dal. Proti Bundersministerium für Inneres*, ECLI:EU:C:2011:734.

⁴⁴ Bod 35, C-279/09 *DEB Deutsche Energiehandels und Beratungsgesellschaft mbH proti Spolkové republice Německo*, ECLI:EU:C:2010:811, Bod 41, C-205/15 *Directia Generala Regionala a Finantekir Publice Brasov proti Vasilemu Tomovi a dal.*, ECLI:EU:C:2016:499.

⁴⁵ Bod 59, C-294/16 PPU, *JZ proti Prokuratuře Rejonowe Łódź – Śródmięście*, stanovisko generálního advokáta Manuela Campos Sánchez-Bordony, ECLI:EU:C:2016:574.

⁴⁶ Bod 66 C-345/17, řízení o předběžné otázce, *Sergejs Buivids za přítomnosti Datu valsts inspekcija*, ECLI:EU:C:2019:122.

na jedné straně stojí právo svobodně šířit a sbírat informace, na druhé straně právo subjektů osobních údajů chránit své soukromí před veřejným odhalením či šířením. Soudní dvůr Evropské unie se svou soudcovskou činností musel zabývat i tím, jestli úprava sekundárního práva Evropské unie o ochraně osobních údajů (dále jako: „směrnice o ochraně osobních údajů“)⁴⁷ neodporuje právům obsaženým v článku 10 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách, tedy právům, která jsou obsažena v článku 11 Listiny, jmenovitě právu na svobodu projevu. Nutno dodat, že v době rozhodování soudu byla Listina pouze ve formě prohlášení z Nice, a nebyla začleněna do primárního práva Evropské unie. Přesto je tento nálezný Soudního dvora Evropské unie signifikantní pro její výklad, a to především vzhledem k článku 52 odst. 3 Listiny.

Ve věci C-101/01 *Bodil Lindqvist* se kromě souladu směrnice o ochraně osobních údajů s právem na svobodu projevu Soudní dvůr Evropské unie zabýval důležitými výkladovými otázkami směrem k uveřejňování osobních dat na webových stránkách. Rozsudek Soudního dvora se týkal uveřejnění článku na svém blogu občankou Švédska, kterýžto obsahoval osobní údaje, včetně například zdravotního stavu spolupracovníků paní Lindqvist v charitativním spolku.⁴⁸ Článek na jejím blogu byl uveřejněn bez souhlasu subjektů osobních údajů, a i přes nápravné opatření (stažení článku) dostala paní Lindqvist pokutu od dohledového orgánu. Když se věc dostala až před Soudní dvůr Evropské unie, paní Lindqvist argumentovala hned několika tvrzeními. Uvedla například, že uveřejnění článku na webu není zpracováním osobních údajů tak, jak ho definovala směrnice o ochraně osobních údajů. Také uvedla, že uveřejnění na internetu není předáním osobních údajů do třetí země, že se úprava ochrany osobních údajů neaplikuje na nevýdělečnou činnost, a především, že sankce, kterým čelí, narušují její právo na svobodu projevu.

Soudní dvůr Evropské unie na začátku definoval, že akce paní Lindqvist spadá pod pojem zpracování osobních údajů a že její charitativní činnost nespadá pod výjimky působnosti směrnice o ochraně osobních údajů. Celkem překvapivě pro odbornou veřejnost⁴⁹ však Soudní dvůr Evropské unie rozhodl, že samotné zařazení údajů na internetovou stránku,

⁴⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, Úř. věst. L 281, 23. listopadu 1995, str. 31-51.

⁴⁸ C-101/01 *Bodil Lindqvist*, ECLI:EU:C:2003:596.

⁴⁹ KLOSEK, Jacqueline, European Court Establishes Broad Interpretation of Data Privacy Law, uveřejněno dne 1. března 2004, dostupné na: <https://ccbjournal.com/articles/european-court-establishes-broad-interpretation-data-privacy-law>, cit. dne: 15. 4. 2019.

kteřá je uložena u hostingového poskytovatele usazeného v tom samém státě, není předáním osobních údajů do třetích zemí, i když k nim mají přístup lidé z celého světa.⁵⁰

K rozkolu mezi právem na ochranu osobních údajů a právem na svobodu projevu Soudní dvůr Evropské unie uvedl, že rovnováha mezi těmito dvěma právy musí být vytyčena spíše ve fázi implementace směrnice jednotlivými členskými státy.⁵¹ Soudní dvůr Evropské unie navíc uvedl, že rozsah působnosti směrnice na ochranu osobních údajů, tedy samotné právo na ochranu osobních údajů, je velmi široké a tento fakt musí být brán v potaz při interpretaci tohoto práva.⁵² V závěru Soudní dvůr Evropské unie uvedl, že směrnice na ochranu osobních údajů neobsahuje žádné omezení práva na svobodu projevu *per se*, a není tedy v rozporu s článkem 10 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách, a dodal, že je právě na zákonodárných sborech a soudech členských států, aby našly rovnováhu mezi oběma právy v jednotlivých případech.⁵³

Tento rozsudek Soudního dvora Evropské unie je jasným důkazem toho, že právní rámec Evropské unie nemá v zájmu jednoznačně vyhradit upřednostnění jednoho ze základních lidských práv, na druhou stranu ale Soudní dvůr Evropské unie dává v případě Lindqvist najevo, že ochrana osobních údajů hraje nenahraditelnou roli a svým širokým záběrem dokáže právo na svobodu projevu přenést na druhou kolej. Druhým dechem ovšem dodává, že je vždy nutné posuzovat střet svobody projevu a ochrany soukromí/osobních údajů případ od případu. Toto rozhodnutí stanovilo důležitý precedent, když jasně indikoval, že ochrana soukromí není omezena počtem dotčených subjektů. Hlavní roli tak nehraje, zda dojde k odhalení soukromí jednoho člověka, nebo tisíců lidí, každý má právo bránit se. Z pohledu internetových gigantů a společností, které ve velkém shromažďují a předávají data, jsou akce paní Lindqvist v podstatě úsměvné (i vzhledem k malému množství odhalených informací), Soudní dvůr Evropské unie ale přesto jasně definoval, že ochrana osobních údajů (soukromí) je předním zájmem Evropské unie. Tento případ v rámci ochrany osobních údajů vyvolal velký ohlas i v Americe. Autoři vyslovovali myšlenky nebezpečnosti takového rozhodnutí vzhledem k zanedbatelnosti odhalených

⁵⁰ Bod 71 C-101/01 *Bodil Lindqvist*, ECLI:EU:C:2003:596.

⁵¹ Bod 85 Ibid.

⁵² Bod 88 Ibid.

⁵³ Bod 90 Ibid.

údajů i počtu subjektů. Taktéž se obávali toho, že by každý občan mohl protestovat proti narušení svého soukromí u amerických soudů jiným občanem.⁵⁴

Je zřetelné, že střet práva na ochranu soukromí a práva na svobodu projevu snad nemůže být nikdy naprosto jednoznačně vyřešen, protože jejich provázání a vzájemná interakce nabývá rozměrů té nejhlubší komplexnosti. Nicméně dalším významným krokem k zodpovězení alespoň některých dílčích otázek je nepochybně⁵⁵ rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 14. února 2019 ve věci rozhodnutí o předběžné otázce v případě Sergejse Buividse.⁵⁶

Pan Buivids natočil během svého přestupkového správního řízení videozáznam, který zachycoval interiér policejní stanice společně s několika příslušníky policie, a to nejen obrazově, ale zachycoval i jejich rozhovory navzájem. Následně tento videozáznam uveřejnil na stránce www.youtube.com, a tím ho zpřístupnil pro neomezený počet uživatelů. Dohledový orgán v Lotyšsku toto chování zhodnotil jako zásah do práva na soukromí policistů a panu Buividsovi nařídil, aby záznam ze sítě stáhnul, především proto, že policisty na natáčení neupozornil a neposkytl jim ani žádnou informaci *ex post*. Soudní soustava v Lotyšsku zhodnotila, že nelze jednoznačně konstatovat, zdali je přednější právo pana Buividse na svobodu projevu, nebo právo policistů na ochranu soukromí.⁵⁷ Soudy se ale shodly na tom, že na záznamu není takové chování policistů, jehož uveřejnění by bylo ve veřejném zájmu tak, aby se občané dozvěděli o nezákonném nebo nemorálním postupu policie.⁵⁸ Soud poslední instance tedy položil předběžné otázky Soudnímu dvoru Evropské unie, především se tázal, spadá-li zachycení veřejných osob pod působnost směrnice o ochraně osobních údajů a zda lze chování pana Buividse považovat za výjimku aplikace ustanovení směrnice o ochraně osobních údajů, naplňuje-li definici zpracování osobních údajů pro účely žurnalistky.⁵⁹

⁵⁴ GARCIA, Flora J., Bodil Lindqvist: A Swedish Churchgoer's Violation of the European Union's Data Protection Directive Should Be a Warning to U.S. Legislators (2005), *Fordham Intellectual Property, Media and Entertainment Law Journal*, Vol. 15, č. 4. str. 1232 a násl.

⁵⁵ ERDOS, David, European data protection and freedom of expression after Buivids: an increasingly significant tension, 21. února 2019, dostupné na: <https://europeanlawblog.eu/2019/02/21/european-data-protection-and-freedom-of-expression-after-buivids-an-increasingly-significant-tension/>, cit. dne: 15. 5. 2019.

⁵⁶ C-345/17, řízení o předběžné otázce, *Sergejs Buivids za přítomnosti Datu valsts inspekcija*, ECLI:EU:C:2019:122.

⁵⁷ Bod 21 Ibid.

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Bod 27 Ibid.

Soudní dvůr Evropské unie jednoznačně vymezil, že jednání pana Buividse je automatizovaným zpracováním osobních údajů. Zprvce byl záznam nahráván do paměti zařízení a zadruhé, s odkazem Soudního dvora Evropské unie na výše uvedený rozsudek ve věci Lindqvist, byl takový záznam nahrán na internet a zpřístupněn jiným uživatelům. Soudní dvůr Evropské unie navíc rozhodl, že nahrání takového záznamu na veřejně přístupnou síť nemůže spadat do rámce výkonu výlučně osobních či domácích činností (opět s odkazem na rozsudek ve věci Lindqvist, a dále s odkazem na rozsudek Satamedia, který je rozebírán níže), tudíž nemůže spadat pod výjimku neuplatnění ustanovení o ochraně osobních údajů.⁶⁰

V otázce, zdali je předmětné zpracování osobních údajů zpracováním údajů pro účely žurnalistiky, Soudní dvůr Evropské unie uvedl, že je nutné vykládat pojem „žurnalistika“ široce, vzhledem k zohlednění významu práva na svobodu projevu v demokratické společnosti.⁶¹ Zajímavé je, že Soudní dvůr Evropské unie judikoval, že nehraje roli, zdali informaci zveřejní profesionální novinář či na jakém nosiči informací je údaj zveřejněn, dle soudu je totiž nutné přihlídnout k „vývoji a nárůstu množství prostředků komunikace a šíření informací“⁶², tedy jinými slovy, že zpracováním údajů pro účely žurnalistiky může být i zveřejnění příspěvku na Facebooku, Twitteru nebo videa na YouTube.

Na druhou stranu se soud ztotožňuje s názorem generální advokátky Eleanor Sharpston v bodě 50 stanoviska⁶³, když říká, že ne každé uveřejnění informace na internetu lze považovat za činnosti v oblasti žurnalistiky. Soudní dvůr Evropské unie v rozsudku opět zdůrazňuje (stejně jako ve věci Lindqvist), že je nutné, aby toto posouzení provedl soud členského státu, a opět zdůrazňuje, že samotný střet práva na soukromí a práva na svobodu projevu musí být předně řešen legislativou a soudní činností členských států. Soudní dvůr Evropské unie nicméně dodává, že je třeba zohlednit kritéria, která stanovil v rozsudku ve věci Satamedia (který je rozebírán níže), tudíž že se jedná o žurnalistickou činnost, je-li jediným účelem pořízení a zveřejnění záznamu zpřístupnění veřejnosti informace, názoru či myšlenky, a též jestli taková činnost byla provedena v naprosto nezbytném rozsahu.⁶⁴ Soudní dvůr Evropské unie navíc s odkazem na článek 52 odstavec

⁶⁰ Bod 42 Ibid.

⁶¹ Bod 51 Ibid.

⁶² Bod 57 Ibid.

⁶³ C-345/17, *Stanovisko generální advokátky Eleanor Sharpston přednesené dne 27. září 2018, ve věci Sergejs Buivids*, ECLI:EU:C:2018:780.

⁶⁴ Bod 63, C-345/17, řízení o předběžné otázce, *Sergejs Buivids za přítomnosti Datu valsts inspekcija*, ECLI:EU:C:2019:122.

3 Listiny zdůrazňuje, že je potřeba zohlednit judikaturu Evropského soudu pro lidská práva a jím daná kritéria pro posuzování střetu práva na soukromí a práva na svobodu projevu, která jsou stanovena v rozsudku *Satamedia v. Finsko*.⁶⁵

Tento případ tedy aplikuje výklad žurnalistické činnosti z předchozí judikatury a definuje, že takovou činnost může provádět jakýkoliv člověk nebo společnost a takovou informaci může uveřejnit na jakémkoliv nosiči. Soudní dvůr Evropské unie *de facto* přesně nestanovil převahu práva na svobodu projevu pana Buividse nebo práva na soukromí policistů, ale stanovil jasná kritéria, dle kterých je nutno posuzovat podobné případy. Dále stanovil, že se zákonná úprava jasně vztahuje na sociální sítě a příspěvky na nich, a zároveň opět zdůraznil, že pro výklad a vyvážení výše uvedených dvou základních práv je především signifikantní dikce národních právních předpisů a posouzení jednotlivých případů národními soudy.

Jak bylo uvedeno výše, Soudní dvůr Evropské unie ve svém rozsudku Buivids vycházel převážně z rozsudku ve věci *Satamedia*.⁶⁶ V tomto případě finská společnost shromažďovala a zpřístupňovala jmenný seznam daňových subjektů včetně daňových osobních údajů na svých webových stránkách v rámci časopisu, který vydávala. Údaje shromažďované a zveřejňované společností byly dříve, tak jako každý rok, zveřejněné a volně přístupné u finančního orgánu Finska. Taktéž společnost nabízela službu zasílání informací prostřednictvím SMS o informacích uveřejněných v daném časopise. Finský dozorový orgán na základě několika stížností subjektů daňových údajů tuto činnost zakázal. Věc se dostala až před finský odvolací soud a ten položil předběžné otázky Soudnímu dvoru Evropské unie. Jádrem položených předběžných otázek bylo především, zdali je zveřejňování informací, které jsou již veřejně přístupné u státního orgánu, zpracováním ve smyslu směrnice o ochraně osobních údajů a zdali výše vymezená činnost může spadat pod výjimku žurnalistické činnosti.⁶⁷

Soudní dvůr Evropské unie bez sebemenší pochybnosti zhodnotil, že výše uvedená činnost spadá pod působnost směrnice o ochraně osobních údajů, a taktéž, že je zpracováním dle této směrnice. K otázce žurnalistické činnosti Soudní dvůr Evropské unie říká, že je především nutné vykládat směrnici a její ustanovení s ohledem na její

⁶⁵ Evropský soud pro lidská práva, *Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy v. Finsko*, stížnost č. 931/13, 27. června 2017, bod 165.

⁶⁶ C-73/07 *Tietosuoja-valtuutettu proti Satakunnan Markkinapörssi Oy, Satamedia Oy*, ECLI:EU:C:2008:727.

⁶⁷ Bod 37 Ibid.

základní cíle, což Soudní dvůr Evropské unie definuje jako úlohu států zajistit při volném pohybu osobních údajů (v rámci zpracování osobních údajů) ochranu základních práv a svobod fyzických osob, a to především jejich soukromí.⁶⁸ Soudní dvůr Evropské unie ale doplňuje, že takový cíl nelze plnit bez toho, aniž by se taková práva uvedla do souladu právě s právem na svobodu projevu,⁶⁹ a ještě dodává, že je především na členských státech, aby zajistily takové mechanismy, které by vyvážily jednotlivá základní práva. V této souvislosti Soudní dvůr Evropské unie zmiňuje především článek 9 směrnice o ochraně osobních údajů, který dává prostor členským státům vyvážit právo na ochranu soukromí a právo na svobodu projevu v oblasti žurnalistiky a uměleckého a literárního projevu.⁷⁰ Nicméně Soudní dvůr Evropské unie zdůrazňuje, že takové výjimky stanovené členskými státy musí být vzhledem k účelu a cíli základního práva na soukromí pouze naprosto nezbytné. Soudní dvůr Evropské unie rozhodl, že činnost vykonávaná v rámci uveřejnění daňových osobních údajů je s největší pravděpodobností v tomto případě skutečně činností žurnalistickou, a svůj závěr odůvodnil argumenty popsány již výše v případě Buivids.^{71,72}

Přístup v tomto rozsudku Soudního dvora Evropské unie jasně dokazuje, že vyvážení střetu dvou základních práv není jednoduchým úkolem. Vždyť sám Soudní dvůr Evropské unie sice říká, že pojmy zabezpečující svobodu projevu v demokratické společnosti (jako například „žurnalistika“) musejí být vykládány široce, tedy ve prospěch svobody projevu, ale na druhou stranu, mají-li tyto činnosti omezit nebo fungovat jako výjimky pro ochranu soukromí a osobních údajů, je třeba takový pojem vykládat a výklad aplikovat pouze v mezích naprosto nezbytných.⁷³

Jak vidno, Soudní dvůr Evropské unie vykládá střet článků 7, 8 a článku 10 Listiny striktně dle smyslu a cíle právní úpravy sekundárního práva Evropské unie. Zároveň

⁶⁸ Bod 52 Ibid.

⁶⁹ Bod 54 Ibid.

⁷⁰ Článek 9 směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, Úř. věst. L 281, 23. listopadu 1995, str. 31-51.

⁷¹ Jedná se především o to, že žurnalistickou činnost může provozovat kdokoliv, ne pouze profesionální novinář, činnost může a nemusí být vázána na výdělečný cíl, nosič, na kterém je uveřejněn osobní údaj, není rozhodující pro určení, jedná-li se o žurnalistickou činnost.

⁷² Odvolací soud Finské republiky nicméně situaci takto nevyhodnotil a došel k závěru, že se nejedná o žurnalistickou činnost, ale že se jedná o nedovolené zpracování osobních údajů vzhledem k velkému obsahu daňových údajů (1,2 milionu daňových subjektů). Případ se na základě tohoto zhodnocení posléze dostal až k Evropskému soudu pro lidská práva, který došel ke stejnému závěru jako soudy ve Finsku.

⁷³ Bod 56, C-73/07 *Tietosuoja- ja valtuutettu proti Satakunnan Markkinapörssi Oy, Satamedia Oy*, ECLI:EU:C:2008:727.

zdůrazňuje důležitou roli jednotlivých členských států při stanovení hranic jednotlivých práv a určení jejich vyvážení. Výše uvedené rozsudky jsou důležité i pro aplikaci GDPR v rámci střetu práv v nařízení obsažených a svobody projevu. Rozhodnutí v případech *Linqvist*, *Buivids* i *Satamedie* sledují jasně dva cíle výkladu práva Evropské unie. Svobodu projevu a pojmy s ní spojené je nutné vykládat široce, svoboda projevu není omezená ochranou soukromí a osobních údajů *per se*. Na druhou stranu nelze nabourat ochranu soukromí a osobních údajů právem na svobodu projevu, aniž by byla posouzena naprostá nezbytnost takového zásahu.

Jak stanovil Soudní dvůr Evropské unie v rozsudku *Buivids*, klíčovými pro výklad a posouzení práva na soukromí a práva na svobodu projevu jsou kritéria stanovená rozsudkem Evropského soudu pro lidská práva v rozsudku *Satakunnan Markkinapörssö Oy and Stamedie Oy v. Finland*, shodou okolností ve stejné věci, v níž o několik let dříve Soudní dvůr Evropské unie vydal rozsudek v rámci předběžné otázky.

1.3 Konflikt práva na svobodu projevu s právem na ochranu soukromí a osobních údajů v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva

Evropský soud pro lidská práva vynesl rozsudek 21. července 2015, který byl později potvrzen Velkým senátem Evropského soudu pro lidská práva dne 27. června 2017, ve věci *Satamedie*, a to v rámci stejné skutkové podstaty, kterou se zabýval Soudní dvůr Evropské unie ve své odpovědi na předběžnou otázku. Stěžovatelé přednesli věc před Evropským soudem pro lidská práva proto, že finské soudy nakonec došly k závěru, že jejich činnost se zveřejňováním daňových osobních údajů musí být ukončena. Stěžovatelé tedy před Evropským soudem pro lidská práva argumentují především tím, že bylo porušeno jejich právo vyvěrající z článku 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Dále argumentovali tím (a tato tvrzení jsou soudem považována za dříve prokázaná), že data jimi uveřejňovaná jsou již jednou uveřejněna finským veřejným orgánem, a krom toho ostatní média tato data uveřejňují, byť třeba v jiné podobě a jiném počtu, taktéž.⁷⁴ Evropský soud pro lidská práva hned zkraje rozsudku připouští, že zásahem finských autorit došlo k průlomům práva garantovaného v článku 10 Úmluvy o ochraně lidských

⁷⁴ Bod 41, Evropský soud pro lidská práva, *Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy v. Finsko*, stížnost č. 931/13, 21. července 2015.

práv a základních svobod,⁷⁵ a vytyčuje tedy merit otázky a to, zda tento zásah byl oprávněný a sledoval legitimní cíl a jestli byl nutný v demokratické společnosti.

Oprávněnost zásahu Evropský soud pro lidská práva posuzoval z pohledu souladu národní legislativy s článkem 10 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, který dává možnost státům omezit právo na svobodu projevu v zájmu ochrany pověsti nebo práv jiných takovým způsobem, který je nezbytný v demokratické společnosti.⁷⁶ Evropský soud pro lidská práva dospěl k závěru, že zásah do svobody projevu tím, že finské úřady předmětné společnosti zakázaly vydávat jmenné seznamy s daňovými osobními údaji, je možný dle finského zákona o osobních údajích a že toto omezení svobody projevu je v souladu s článkem 10 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, jelikož cílem omezení je chránit soukromí lidí, tedy je tento cíl legitimní.⁷⁷ Evropskému soudu pro lidská práva tedy zbývalo zodpovědět otázku, zdali je toto omezení výkonu práva na svobodu projevu nutné z pohledu důležité role, kterou právo na svobodu projevu má v demokratické společnosti.

Evropský soud pro lidská práva zdůrazňuje, že právo na svobodu projevu skutečně tvoří základ pro demokratickou společnost a že je nutné článek 10 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod vykládat restriktivně a jakékoliv omezení svobody projevu musí být odůvodnitelné, proporcionální vzhledem ke sledovanému cíli a sledovaný cíl musí být relevantní.⁷⁸ Evropský soud pro lidská práva v rozsudku uvádí, že je jeho rolí dohlížet na soulad legislativy na národní úrovni s těmito požadavky, a právě pro tento případ Evropský soud pro lidská práva svou soudcovskou činností stanovil určitá kritéria, která je v případě střetu práv v člancích 8 a 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod třeba použít pro určení správnosti a účelnosti jejich vyvážení. Kritéria, která Evropský soud pro lidská práva především posuzuje v rámci odůvodnění zásahu jednoho práva do druhého, jsou následující: jedná-li se o (i) příspěvek do společenské debaty ve veřejném zájmu, (ii) předchozí jednání dotčené osoby, (iii) jak moc se jedná o veřejně známou osobnost a co je předmětem zveřejněné informace, (iv) způsob, jakým byla informace získána a její pravdivost/okolnosti, během nichž byla pořízena fotografie, (v) obsah, forma a důsledky uveřejnění a (vi) závažnost (tvrdość)

⁷⁵ Bod 53 Ibid.

⁷⁶ Evropská úmluva o ochraně lidských práv ve znění Protokolů č. 11 a 14 s Protokoly č. 1,4,6,7,12,13 a 16.

⁷⁷ Bod 55 Evropský soud pro lidská práva, *Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy v. Finsko*, stížnost č. 931/13, 21. července 2015.

⁷⁸ Bod 56, 59 Ibid.

uložené sankce.⁷⁹ Evropský soud pro lidská práva vzal v potaz výše uvedená kritéria a současně přihlédl k rozhodnutí ve věci finského správního soudu. Ten na základě zodpovězení předběžné otázky Soudním dvorem Evropské unie zhodnotil, že činnost společností nemůže být považována za „činnost v rámci žurnalistiky“, a to především proto, že daňové osobní údaje byly uveřejněny o 1,2 milionech subjektů osobních údajů, a v takovém případě se nemůže jednat o činnost žurnalistickou, jelikož se společnosti dopustily zpracování osobních údajů, ke kterému nebyly oprávněny, a tedy se na ně nemůže vztahovat výjimka pro činnost žurnalistickou.⁸⁰ Soud navíc dovedl, že nevidí veřejný zájem v uveřejnění tak velkého objemu dat, jako tomu bylo v tomto případě.⁸¹

Tento rozsudek Evropského soudu pro lidská práva zvedl spoustu otázek a odbornou veřejností nebyl přijat bez rozpaků.⁸² Jejich kritiku a argumenty proti rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva v podstatě vystihuje dissent soudkyně Nony Tsotsorii. Ta ve svém disentu odkazuje na to, že svoboda projevu je základem demokracie a článek 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod se musí vykládat v tom smyslu, že i veřejnost má právo tyto informace získávat. Navíc zdůrazňuje, že informace zpracované do uživatelsky pohodlné podoby společnostmi v daném případě byly již uveřejněny. Soudkyně Tsotsoria v disentu správně píše, že rozhodnutí většiny bylo založeno především na množství zpracovaných dat, a k tomu dodává, že nemůže souhlasit se závěrem většiny, že zásah do svobody projevu byl v tomto smyslu přiměřený a sledoval legitimní cíl.⁸³ Soudkyně navíc dodává, že nynější rozsudek nesleduje dřívější judikaturu Evropského soudu pro lidská práva např. v případech *Observer a Guardian v. Velká Británie* nebo *Fressoz a Roire v. Francie* (tyto případy budou pro úplnost shrnuty níže). Tsotsoria dále dodává, že omezení publikování veřejně dostupných informací může být vykládáno jako jedna z forem cenzury, a jako takové je nepřipustné v demokratické společnosti. Soudkyně se obává, že omezením svobody projevu vůči tisku může dojít k výkladovým problémům do budoucna, kdy *ad absurdum* může dojít k situaci, kdy

⁷⁹ Tato kritéria vycházejí především z dřívějších rozsudků Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Von Hannover v. Germany* a ve věci *Axel Springer AG v. Germany*.

⁸⁰ Bod 71 Evropský soud pro lidská práva, *Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy v. Finsko*, stížnost č. 931/13, 21. července 2015.

⁸¹ Bod 70 *Ibid.*

⁸² VOORFOOG, Dirk, Univeristy of Ghent, ECtHR accepts strict application of data protection law and narrow interpretation of journalistic activity in Finland, Strasbourg observers, 12. srpna 2015, doostupné na: <https://strasbourghobservers.com/2015/08/12/ecthr-accepts-strict-application-of-data-protection-law-and-narrow-interpretation-of-journalistic-activity-in-finland/>, cit. dne: 20. 4. 2019.

⁸³ Bod 3,4 a 5 Disentující názor soudkyně Tsotsoria, Evropský soud pro lidská práva, *Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy v. Finsko*, stížnost č. 931/13, 21. července 2015.

žádný tisk nebude moci publikovat data ve velkém objemu nebo nebude moci vydávat data již jednou uveřejněná.

Nutno dodat, že se případ dostal až před Velký senát, který ale 27. června 2017 vydal potvrzující rozsudek k dřívějšímu rozhodnutí. Zajímavé je, že jedním z tvrzení Velkého senátu bylo, že většina případů v rámci vyvážení práva na svobodu projevu a práva na ochranu soukromí/osobních údajů se vztahovala k ochraně soukromí, a nikoliv k zásahu do práva na svobodu projevu.⁸⁴ Velký senát k argumentaci dodává, že sice může být veřejný zájem na přístupu k daňovým údajům tak, jak to zajišťuje finský stát, ale automaticky to neznamena, že existuje i veřejný zájem na šíření a masové publikaci takových informací bez analytického podtextu.⁸⁵ Velký senát také vysvětluje, proč ze strany společností nemohlo jít pouze o žurnalistický záměr. Šíření takových dat dle Velkého senátu umožňuje „zvídavým členům společnosti“, aby kategorizovali jmenované subjekty daňových údajů dle jejich ekonomického statutu, a tím přispívá k chuti po informacích o soukromých životech ostatních, senzacechtivosti, a dokonce prý k voyeurismu.⁸⁶ Dle Velkého senátu je opět velkým problémem objem zpřístupněných daňových údajů, tedy že společnosti nepublikovaly informace pouze o zvláštních kategoriích lidí s vysokým příjmem nebo o lidech, kteří jsou veřejně známí tak, jak to činila ostatní média.

Soudkyně Tsotsorie ve svém disentu argumentuje především dvěma rozsudky, které jsou blíže rozebrány dále v textu. Tyto se na první pohled mohou zdát jako velmi podobné případu Satamedia, nicméně při podrobnější analýze lze dojít k závěru, že jejich aplikace v případě Satamedia není příliš vhodná.

V případě rozhodnutém již v roce 1991 se Evropský soud pro lidská práva zabýval předběžným opatřením soudu zakazujícím publikování veřejně dostupných informací. Bývalý příslušník britské tajné služby Peter Wright napsal po svém odchodu do důchodu memoáry nazvané *Spycatcher*. V této knize popisoval fungování MI5 ve velmi podrobných detailech a *inter alia* informoval o údajných nelegálních praktikách, kterých se MI5 měla dopustit. Jelikož byl Wright občanem Austrálie, měla kniha vyjít právě tam.

⁸⁴ Bod 132, Evropský soud pro lidská práva, *Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy v. Finsko*, stížnost č. 931/13, 27. června 2017.

⁸⁵ Bod 175 Ibid.

⁸⁶ Bod 176, 177 Ibid.

Vydání knihy se snažily zabránit britské úřady s odůvodněním, že materiály obsahovaly údajná nařčení příslušníků MI5, a narušují tedy britskou bezpečnost.

Mezi tím, co v Austrálii probíhalo soudní řízení, v Británii některé noviny začaly publikovat informace o dané knize. Nejvyšší státní zástupce Velké Británie se domohl toho, že britské soudy vydaly předběžná opatření, která měla zabránit novinám v psaní o této knize.⁸⁷ Mezi tím ale vyšla kniha v USA a několik výtisků se dostalo i do Velké Británie.

Navíc si ji lidé ve Velké Británii mohli pořídit objednáním z USA. Odvolací soud Velké Británie zrušil původní předběžné opatření a vzhledem k této skutečnosti vydaly noviny *The Sunday Times* druhou část již dříve zveřejněného textu z knihy *Spycatcher*. Na základě tohoto úkonu ovšem nejvyšší státní zástupce Velké Británie opět požádal o vydání předběžného opatření a takové bylo vydáno s odůvodněním soudu, že předešlá forma musela být zrušena, jelikož nevyhovovala současným poměrům, ale že je stále v zájmu státu zabránit jakýmkoliv publikacím textů o knize v médiích.⁸⁸ Věc se dostala až před Evropský soud pro lidská práva, který rozhodl, že předběžné opatření po vydání knihy v USA a jiných textech v jiných médiích poodhalujících informace z knihy, porušovalo práva uvedená v článku 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, a tím je v demokratické společnosti nepřijatelné. Evropský soud pro lidská práva především konstatoval, že není vhodné zakazovat novinám publikovat veřejně dostupné informace, které navíc naplňují legitimní zájem veřejnosti.⁸⁹

V jiném případě se Evropský soud pro lidská práva musel zabývat přímo uveřejněním daňových osobních údajů vrcholného manažera francouzské společnosti Peugeot. Na počátku 90. let 20. století dva francouzští novináři otiskli v novinách daňová přiznání Jacquesa Calveta, v té době vrcholného manažera společnosti Peugeot, která dokazovala, že si v předešlých letech (během industriální deprese) zvedl svoji mzdu o 46 %.

Calvet se bránil u domovských soudů s tvrzením, že byla poškozena jeho reputace a právo na soukromí informace, navíc proti novinářům probíhalo trestní řízení, protože bylo podezření, že daňové dokumenty získali ilegálně. Vše vyústilo v rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, který se zabýval otázkou, zdali domácí soudy neporušily článek

⁸⁷ Bod 15 Evropský soud pro lidská práva, *The Observer and Guardian v. The United Kingdom*, 51/1990/242/313, 24. října 1991.

⁸⁸ Bod 34 Ibid.

⁸⁹ Bod 69 Ibid.

10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.⁹⁰ Novináři především tvrdili, že uveřejněním článku o příjmech pana Calveta přispěli k veřejné diskusi o tématu, které hýbalo v té době společnosti, a to vzhledem k tomu, jak velkou společnost Calvet řídil.

Navíc tvrdili, že neporušili tímto uveřejněním jeho soukromí, a to především proto, že je osobou veřejně vystupující a zastupující veřejnou funkci. Velký senát se s těmito argumenty ztotožnil.⁹¹ Navíc dodává, že zveřejněné dokumenty byly novinářům poslány anonymně, tedy že oni neměli povinnost mlčenlivosti, protože ta se vztahuje pouze na úředníky, kteří takové informace zpracovávají. Taktéž Velký senát dodává, že dle francouzského práva byla možnost si takové daňové informace vyžádat, a byly tedy *de facto* veřejně dostupné. To, že novináři otiskli i dokumenty (které *stricto sensu* požívají ochranu důvěrnosti), které obsahují danou informaci, by nemělo být důvodem k omezení jejich práva na svobodu projevu. Velký senát zde uvádí (stejně jako v předcházejícím případě *Observer a Guardian v. Spojené Království*), že nejen že má tisk právo uveřejňovat informace, jež jsou ve veřejném zájmu, ale veřejnost má právo tyto informace získávat. Pro výše uvedené argumenty Velký senát zhodnotil, že právo novinářů na svobodu projevu bylo porušeno.⁹²

Braním v potaz výše uvedených rozsudků se skutečně může zdát, že Evropský soud pro lidská práva narušil koherenci svých předchozích rozsudků. Při bližším náhledu ale zjistíme, že oba dva případy se týkají konkrétních osob nebo konkrétní informace. V případě *Satamedia* jde o zpracování 1,2 milionu daňových informací z větší části obyčejných lidí. Je pravdou, že každý občan Finska si může ve veřejných daňových přiznáních dohledat právě to, které ho zajímá, jsou-li ale uveřejněna do jmenného seznamu a servírována každému odběrateli předmětného magazínu, popírá tato činnost samotný smysl transparence předpokládaný finskou vládou a nahrazuje ho prostou kategorizací a labelováním vlastních občanů. Proto se domnívám, že Evropský soud pro lidská práva rozhodl správně ve prospěch článku 8.

Evropský soud pro lidská práva při střetu ochrany soukromí a osobních údajů vychází především z otázky, je-li takové uveřejnění důležité pro společnost, tedy sleduje-li legitimní cíl otevření debaty nebo příspěvku do ní, a je tedy celospolečenským zájmem. V případě *Satamedie* Soudní dvůr Evropské unie jasně rozlišuje zájem společnosti na

⁹⁰ Evropský soud pro lidská práva, *Fressoz a Roire v. Francie*, stížnost č. 29183/95, 21. ledna 1999.

⁹¹ Bod 46 *Ibid.*

⁹² Bod 56 *Ibid.*

uveřejnění určité informace a využití tohoto zájmu k vyvolání jiných lidských pudů nebo lépe řečeno využití argumentace zájmem společnosti, když ve skutečnosti dané zveřejnění informace vystavuje společnost spíše nezdravé pídivosti a senzacechtivosti.

1.4 Konflikt práva na svobodu projevu s právem na ochranu soukromí a ochrany osobních údajů v USA

V USA svoboda projevu vyvěrá z prvního dodatku americké Ústavy a v Americe hraje naprosto neopominutelnou a zásadní roli. Oproti tomu právo na soukromí nebo konkrétněji ochrana osobních údajů před neoprávněným zásahem ze strany soukromých subjektů jsou z jednotlivých dodatků *ad hoc* dovozovány soudní praxí, a spíše v okrajových případech. V USA se tedy častěji setkáváme s případy, kdy Nejvyšší soud spíše než omezení práva na soukromí svobodou slova řeší omezení svobody projevu právem na soukromí, a vzhledem k tomu, že právo na svobodu projevu je fundamentálním právem zakotveným v ústavním pořádku USA, jeho omezení podléhá přísným pravidlům a samy soudy jsou při jeho výkladu nad míru obezřetné.⁹³ Zdá se tedy, že jednoznačně převládá právo na svobodu projevu a právo získávat informace, neboli jak se uvádí v americké právní nauce - *freedom of expression*.

Nejčastěji se v USA řeší střet svobody projevu a práva na soukromí s ohledem na publikaci osobních údajů v médiích. Americké soudy postupnou judikaturní činností v tomto smyslu vytvořily tzv. „Daily Mail Principle“, který *de facto* stanovuje, že média mají právo informovat o čemkoliv, je-li tato informace nějakým způsobem získána legálně. Ve své plné podobě se tento princip poprvé objevil v případě *Smith v. Daily Mail Publishing*.⁹⁴

V roce 1979 došlo na jedné ze středních škol ve státě Západní Virginie ke střelbě, při které byl zabit patnáctiletý chlapec. Reportéři z místního tisku, včetně Daily Mail, se o události dozvěděli z vysílání policejního hlášení, dojeli na místo a z výpovědi svědků, policie a z dalších informací dostupných na místě získali jméno mladistvého, který byl zadržen jako hlavní podezřelý dané střelby. Ve státě Západní Virginie byl v té době

⁹³ POLLICIANO, Oreste, BASSINI, Marco: Free speech, defamation and the limits to freedom of expression in the EU: a comparative analysis. V: Savin, Andrej and Trzaskowski, Jan (eds): Research Handbook in EU Internet Law (Edward Elgar, 2014) research handbook on EU Internet Law, str. 508-542.

⁹⁴ *Smith v. Daily Mail Publishing Co.* (1979), č. 78-782, slyšení: 20. března 1979, rozhodnuto: 26. června 1979.

účinný zákon, dle kterého nesmělo být jméno dítěte nebo mladistvého uveřejněno v tištěných novinách v souvislosti se soudním řízením bez přivolení soudu, kdo se takového jednání dopustí, bude potrestán peněžitou pokutou nebo odnětím svobody. Nicméně poté, co několik rádiových stanic odvysílalo jméno podezřelého, otiskly Daily Mail článek, který uváděl jeho jméno. Na základě tohoto článku se celá věc dostala před soud Západní Virginie a soudní soustavou se případ dostal až k Nejvyššímu soudu USA.

Zde se především řešilo, je-li zákaz uveřejnění jmen mladistvých delikventů ústavní a případně, jestli je zájem státu na ochraně soukromí dětí převládajícím právem nad zájmem státu na ochranu svobody projevu a tisku. Nejvyšší soud především jednoznačně vymezil, že stát nesmí za žádných okolností omezit uveřejnění informace v médiích, pokud je taková informace veřejně dostupná anebo legálně získána, a tato informace je pro společnost důležitá. Stát může výkon takového práva omezit pouze v případě a s odvoláním na nezbytný zájem státu, který je více důležitý než v tomto případě, tedy než ochrana soukromí/anonymity mladistvých. Soud přitom dodává, že dle jeho rozhodovací praxe⁹⁵ musí ústavou zaručené právo převládnout nad zájmy jednotlivých států. Jinými slovy, ochrana soukromí a odhalení identity podezřelého (sic!) dítěte má menší význam než ochrana svobody projevu, která je zaručena v prvním dodatku.

Toliko se vytvořil princip, na jehož základě (až na krajní výjimky) nelze omezit právo médií publikovat veřejně získané nebo dostupné informace. Soud zde navíc jednoznačně vymezil, že základní právo na svobodu projevu převládá nad zájmy státu na ochranu soukromí.

Americký Nejvyšší soud se ale také zabýval odvysíláním nelegálně získané nahrávky zachycující mluvčího učitelských odborů. V případě *Bartnicki v. Vopper*⁹⁶ odvysílalo rádio nahrávku, která byla získána nelegálně s odkazem na americký zákon *Electronic Communications Privacy Act* z roku 1986, který *inter alia* zaručoval ochranu soukromí a ochranu konverzační, že zakazoval jakékoliv odposlechy lidské komunikace (s výjimkou těch povolených soudem).

Nahrávka byla beze všech pochyb originálně získána nelegálně a nahrávané osoby se cítily být dotčeny na svém právu na soukromí. Celá věc se tedy postupně dostala až

⁹⁵ Např. *Nebraska Press Assn. v. Stuart*, 427 U.S., 561.

⁹⁶ *Bartnicki ET AL. v. Vopper, aka Williams, ET AL.*, č. 99-1687, slyšení: 5. prosince 2000, rozhodnuto 21. května 2001.

k Nejvyššímu soudu USA. Ten konstatoval, že nahrávka skutečně byla pořízena nelegálně, zároveň ale dodává, že rádio v této věci nebylo zainteresované a s nelegálním nahráváním nemělo nic společného, navíc, pokračuje soud, nahrávku získalo zprostředkovaně, tedy legálně.⁹⁷ Jako třetí argument soudu sloužící k dobru rádia je uvedeno, že informace předaná veřejnosti skrz odvysílání dané pásky je významná pro společnost, a proto si zaslouhuje větší ochrany. Soud argumentuje rozsudkem ve věci *New York Times Co. v. Sullivan*⁹⁸, který prosadil silný precedent v oblasti ochrany svobody projevu v rámci uveřejňování informací důležitých pro veřejnost.

Soud v daném případě jednoznačně uvedl, že uveřejnění takových informací a právo společnosti na takové informace požívají maximální ochranu prvního dodatku. Taktéž uvedl, že je důležité tyto případy stavět na národním odhodlání bránit princip, že diskuse týkající se věcí veřejného zájmu by měla být bez zábran, co nejširší a otevřená. Ke všem těmto výrokům se Nejvyšší soud v daném případě přiklonil pozitivně.

Soud se navíc odvolává na zásadní premisu, kterou tím vtělesňuje do podoby precedentu pro další rozhodovací praxi, uvedenou v článku s názvem „The Right to Privacy“ (Právo na soukromí) v Harvardském deníku zabývajícím se právem. V tomto článku se doslova uvádí: „Právo na soukromí nezakazuje (neomezuje) jakékoliv uveřejnění věci/tématu, které je veřejným zájmem (zájmem společnosti).“⁹⁹ Soud tedy po zvážení všech výše uvedených úvah došel k závěru, že debata o stávce učitelů mezi mluvčím odborové organizace a jejím předsedou je veřejným zájmem a její uveřejnění, byť k nahrání došlo nezákonným zásahem do soukromí, je legální a nesmí být omezeno.

Soud tím stanovil velmi silný precedent, který *de facto* legitimizuje všechny nelegálně opatřené informace, které jsou předané do médií k jejich uveřejnění. Krom toho soud opět sledoval jasnou linku argumentace, která je převládající i v předchozích případech týkajících se konfliktu prvního dodatku a práva na soukromí, a to především posouzení zákonnosti opatření uveřejněné informace a společenského rozsahu. Taková argumentace se zdá být ne příliš šťastná a uvádí samotné gró problému do kategorie druhotného

⁹⁷ Bod 525 Ibid.

⁹⁸ *New York Times Co. v. Sullivan*, 376 U.S. 254 (1964).

⁹⁹ WARREN, Samuel D., BRANDES Louis D., *The Right to Privacy*, Harvard Law Review, Vol. 4., č. 5. prosince 1890, str. 214.

zájmu.¹⁰⁰ Této linky se držel Nejvyšší soud USA i v případě, ve kterém šlo o uveřejnění jména oběti znásilnění v lokálním tisku z roku 1989.

Florida Star jsou noviny ve státě Florida, které zahrnují rubriku informující veřejnost o zločinech. Informace většinou získávají z tzv. policejních pressroomů, v nichž policisté zanechávají zprávy o případech, a novináři si pro ně mohou svobodně chodit. V této kauze jde o případ, kdy byla napadena, okradena a znásilněna žena, jejíž jméno, zřejmě neopatrností policejního úředníka, bylo uvedeno v policejní zprávě v pressroomu. Druhý den na to noviny Florida Star otiskly zprávu o znásilněné ženě a uvedly celé její jméno. Na základě tohoto článku se oběti znásilnění začal ozývat pachatel a vyhrožoval jí dalším napadením. Matka napadené podala věc k soudu první instance s tím, že bylo porušeno právo na soukromí oběti, a navíc byl porušen Statut státu Florida, který zakazoval uveřejnění a šíření jména oběti sexuálního napadení v médiích.¹⁰¹ Noviny naopak argumentovaly svým právem svobodně šířit informace, které je zakotvené v prvním dodatku. Celá věc se tak dostala před Nejvyšší soud USA.¹⁰²

Soud v této věci aplikoval princip Daily Mail, a to tím způsobem, že uvedl, že noviny pouze uveřejnily informaci, která byla veřejně dostupná a byla pravdivá. Navíc získání této informace neproběhlo nezákonnou cestou. Dále soud uvádí, že informace byla ve veřejném zájmu, protože veřejnost má dle soudu právo se dozvědět co nejvíce informací o zločinech, které se odehrávají v jejich okolí. Krom toho soud v odůvodnění rozsudku uvádí, že ochrana soukromí oběti znásilnění není nejvyšším zájmem státu a nemůže konkurovat zájmu státu na ochraně práva na svobodu projevu v prvním dodatku. Soud tedy uzavírá, že uvalení sankcí na noviny pro zveřejnění jména oběti sexuálního napadení bylo v rozporu s prvním dodatkem. Zároveň si ale soud nechává otevřená vrátka pro další rozhodovací činnost, když v posledním odstavci rozsudku konstatuje, že rozhodně nechce vyjádřit tezi, která stanovuje, že zveřejnění jakékoliv pravdivé informace je chráněno prvním dodatkem, a dále soud zdůrazňuje, že existuje určitá zóna ochrany práva na soukromí, kterou nelze s odvoláním na první dodatek překročit. Tuto zónu ale soud

¹⁰⁰ HILMERT, James M., The Supreme Court Takes on the First Amendment Privacy Conflict and Stumbles: *Bartnicki v. Vopper*, the Wiretapping Act, and the Notion of Unlawfully Obtained Information, *Indiana University of Law, Indiana Law Journal*, (2002) Vol. 77, č. 3, str. 669.

¹⁰¹ Florida Statute §794.03.

¹⁰² *Florida Star v. B.J.F.*, 491 U.S. 524 (1989).

nevymezuje, pouze stanovuje, že musí být v souladu se zájmem nejvyššího pořádku jednotlivých států, což v tomto případě dodrženo nebylo.^{103,104}

Americký Nejvyšší soud často obrací otázku střetu práva na soukromí a svobody projevu a snaží se daný střet vyřešit převážně tím, byly-li uveřejněné informace získány legální, nebo nelegální cestou, zda přispívají ke společenské debatě, případně jestli je omezení svobody projevu v souladu se zájmem nejvyššího pořádku jednotlivých států. Jak je zřetelné z předchozích nálezů, Nejvyšší soud USA se přiklání k obraně práva na svobodu projevu.

1.5 Shrnutí přístupu v Evropě a USA ke střetu práva na svobodu projevu s právem na ochranu soukromí a osobních údajů

V Evropě hrají právo na soukromí a právo na svobodu projevu dvě stejně důležité role. Nelze s jistotou říci, jakým způsobem soudy rozhodnou v jednotlivých případech, protože pečlivě zvažují určité odlišnosti každého případu. Jak Evropský soud pro lidská práva, tak Soudní dvůr Evropské unie ctí hranice svobody projevu a soukromí a někdy až překvapivě přísně ochraňují vlastní prostor lidí. V USA jako by Nejvyšší soud vycházel z premisy, že právo na svobodu projevu je tím hlavním faktorem v případě a je nutné posoudit, zdali je možné ho omezit ve prospěch soukromí, přitom se sám ve svých odůvodněních snaží veřejnost přesvědčit o neprivilégovanosti jejich soukromí nad právem prvního dodatku. Samozřejmě právo na svobodu projevu není v USA absolutní, přičemž i ve výše uvedených případech Nejvyšší soud několikrát tuto tezi zmínil.¹⁰⁵

¹⁰³ Ibid, soud několikrát v rozsudku uvádí, že omezení svobody projevu musí být odůvodněno „state interest of highest order“.

¹⁰⁴ Nejvyšší soud USA rozhodl již podobně v roce 1975 v případě *Cox Broadcasting Corp. v. Cohn*, 420, U.S. 469 (1975), ve kterém média získala během soudního líčení kopii obžaloby od soudního úředníka, v níž bylo uvedeno jméno oběti znásilnění, která následkem sexuálního útoku podlehla. Příklad byl o to tristnější, že se jednalo o školačku střední školy, kterou napadlo šest jejích spolužáků. Byť se jednalo o jednoznačný střet práva na soukromí a práva na svobodu projevu, soud tuto problematiku referoval jako „právo být nechán na pokoji“. Fascinující je, že soud v odůvodnění rozsudku píše, že mrtvá dívka nemá právo na soukromí, protože její jméno bylo zveřejněno osm měsíců po její smrti, tedy se soud zabývá právem na soukromí otce mrtvé dívky (který podal žalobu). Argumentace soudu byla opět postavena na veřejnosti informace a zákonnosti jejího obstarání. Soud zde navíc zdůrazňuje, že veřejnost má na takovou informaci právo. Pokud by se vzhledem k ochraně soukromí v tomto případě omezovala média, mohlo by do budoucna docházet k sebe cenzuře.

¹⁰⁵ V případě *Briscoe v. Reader's Digest Assn., Inc.*, 4 Cal. 3d 529, 541, 483, P. 2d 34, 42 (1971) se Nejvyšší soud zabýval uveřejněním jména člověka, odsouzeného za trestný čin, osm let po jeho propuštění v publikaci *Reader's Digest*. Muž se bránil vzhledem k zásahu do jeho soukromí, a uveřejnění jména po tak dlouhé době by mu navíc mohlo přivodit i tak velké problémy v zaměstnání a okolí. Nejvyšší soud v rozsudku píše, že v rámci národu, který je postaven na volném šíření informací, je vždy těžké stanovit, že něco nemá být publikováno (privilegovanost svobody projevu je zřejmá), ale na druhou stranu soud

V Evropě je zřejmá tendence větší ochrany soukromých osob („běžného občana“), kterým soud právo na soukromí přiznává, až na výjimky, v co největším možném rozsahu, na druhou stranu lidem vystupujícím veřejně, ať už politikům nebo celebritám, soudy nepřiznávají široké právo na soukromí a upřednostňují právo na informovanost veřejnosti. Takový přístup je sice znatelný i v USA, ale „běžný občan“ se na tento postup nemůže bezvýhradně spolehnout.¹⁰⁶

Na základě výše uvedeného si lze jen těžko představit, že by právo na zapomenutí mohlo být v USA zaručeno takovým způsobem, jakým je nyní zakotveno v Evropské unii díky GDPR. Jaké jsou jednotlivé přístupy k tomuto právu a jak funguje v praxi, jednoznačně koreluje s výše uvedeným přístupem soudů jednotlivých typů právní kultury. Samotné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) pamatuje na střet ochrany osobních údajů (rozšířeného práva na soukromí) a práva na svobodu projevu. Obecné ustanovení čl. 85 GDPR stanovuje povinnost členským státům, aby uvedly do souladu práva stanovená nařízením s právem na svobodu projevu, a k tomu jim článek 85 GDPR poskytuje možnost odchýlit se, stanovit výjimky z určitých kapitol, především v případě zpracování pro účely novinářské, akademické či pro umělecký nebo literární projev.¹⁰⁷ Konkrétně pro právo být zapomenut stanovuje článek 17 odstavec 3 písm. a) GDPR také výjimku uplatnění práva na zapomenutí, a to konkrétně právo na svobodu projevu a informace.¹⁰⁸

připouští, že svoboda projevu může být vyvážena jinými sociálními právy, mezi které řadí i právo na soukromí (opět je to svoboda projevu, která je omezována, nikoliv výkon práva na soukromí). Co je ale nejdůležitější, Nejvyšší soud v odůvodnění doslova píše, že: „(...) Práva stanovená prvním dodatkem nevyžadují absolutní zrušení práva na soukromí. Cíle, kterých se každý z nich (každé z práv) snaží dosáhnout, lze dosáhnout s minimálním zásahem jednoho do druhého.“ Nakonec soud rozhodl ve prospěch muže a konstatoval, že není ve veřejném zájmu znát jméno muže osm let již propuštěného z vězení, má-li nový život.

¹⁰⁶ BARENDT, Eric, Freedom of Speech, druhá edice, Oxford University Press, (2005) ISBN-13: 978-0-19-924451-5, ISBN-10: 0-19-924451-0.

¹⁰⁷ Článek 85, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (GDPR).

¹⁰⁸ Článek 17 GDPR.

2. Pojem „právo být zapomenut“ v Evropě

Právo být zapomenut bylo v určitých obdobích v Evropě známo ještě před představením oficiálního označení eurokomisařkou Viviane Reding v roce 2012. S největší pravděpodobností tato myšlenka navazuje na francouzskou doktrínu „le droit à l'oubli“, která je překládána jako právo na zapomnění (*right to oblivion*)¹⁰⁹, jež přisuzovalo právo odsouzencům požadovat po určitém čase od uplynutí jejich výkonu trestu, aby o nich nebyly nikde uveřejňovány informace o jejich zločinech nebo o trestu.¹¹⁰

2.1 Různé přístupy k obsahu práva být zapomenut

Dne 4.11. 2010 vydala Evropská komise sdělení, ve kterém se komplexně zabývá nutností „revitalizace“ legislativy týkající se ochrany osobních údajů a vyjadřuje záměr směrem k sjednocení přístupu jednotlivých členských států tak, aby ochrana osobních údajů jednotlivce byla naplněna ve smyslu článku 8 Listiny základních práv EU.¹¹¹

Komise tento svůj záměr obhajuje především tím, že do té doby platná směrnice o ochraně osobních údajů jednoduše nenaplnuje požadavky, které na legislativu a s ní spojenou ochranu osobních údajů klade technologický vývoj a globalizace, a především Komise klade důraz na zpracování dat sociálními sítěmi.¹¹² Ve světle těchto výzev vyplývajících z prvního desetiletí 21. století Komise nastavuje ve svém sdělení určité body, které by měly reflektovat čím dál tím více rostoucí potřebu subjektů údajů mít kontrolu nad svými vlastními osobními údaji. Mimo jiné představuje Komise „právo být zapomenut“, respektive píše, že je třeba takové právo „objasnit“.¹¹³ Reaguje na konkrétní požadavky subjektů údajů, které se domáhaly odstranění svých fotografií ze sociálních sítí. Užití slovo „objasnit“ tedy znamená, že Komise dává prostor legislativcům v tom směru, jak široce či úzce právo být zapomenut vymezit. Sama pak uvádí, že právo být zapomenut vnímá jako právo jednotlivců na výmaz údajů, a to i bez aktivního zásahu těchto subjektů,

¹⁰⁹ Right to oblivion má v anglickém jazyce silnější podtext nežli right to be forgotten, v České republice bychom zřejmě řekli právo na absolutní zapomnění (a right to be forgotten jako právo na zapomnění).

¹¹⁰ ROSEN, Jeffrey, The Right to Be Forgotten, Stanford Law Review, vydání 64, 13. února 2012.

¹¹¹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů, „Komplexní přístup k ochraně osobních údajů v Evropské unii“, Brusel dne 4.11.2010, KOM(2010) 609 v konečném znění.

¹¹² Ibid, str. 2-3.

¹¹³ Ibid, str. 7.

tedy automaticky po odpadnutí důvodu ke zpracování, odvolání souhlasu nebo uplynutí nutné doby pro uchování osobních údajů, tedy ztráty legitimního účelu ke zpracování.¹¹⁴

Je zřejmé, že se Komise ve svém stanovisku nevydala revoluční cestou a *de facto* jen mírně rozšiřuje právo na výmaz již v té době zakotvené v článku 12 směrnice o ochraně osobních údajů.¹¹⁵ Z dnešního pohledu bychom mohli říct, že obsahově se Komisí zamýšlené právo být zapomenut dotýkalo čl. 17 odst. 1 písm. a) a b) GDPR¹¹⁶, což je samo o sobě torzo dnes platného práva být zapomenut.

K danému sdělení se ve svém stanovisku vyjádřil i evropský inspektor ochrany údajů Peter Hustinx, který již v roce 2007 ve svém stanovisku vyjádřil nutnost změny směrnice o ochraně osobních údajů vzhledem k rychlému vývoji trendů informační společnosti.¹¹⁷ Evropský inspektor ochrany údajů na iniciativu Komise reaguje kladně a mimo jiné se vyjadřuje též k právu být zapomenut představeném Komisí. Zajímavé je, že Peter Hustinx právo být zapomenut spojuje především se zavedením „životnosti“ osobních údajů, tedy jinými slovy říká, že právo být zapomenut znamená vymazat údaje, pokud již nejsou potřebné k žádnému využití, a takové právo subjekt nemusí uplatnit proto, aby bylo naplněno.¹¹⁸

22. ledna roku 2012 představila Viviane Reding, tehdejší viceprezidentka Evropské komise a komisařka Evropské unie pro spravedlnost, záměr tvorby zcela nového nařízení na ochranu osobních údajů. Jako hlavní důvod uvedla, že tehdy platná směrnice byla legislativou doby před internetem a nyní je potřeba reagovat na bezmezní možnosti, které nám internet poskytuje. Tím je ale samozřejmě dotčeno soukromí osob a jejich ztráta nad kontrolou osobních údajů. Proto bylo dle Reding nutné představit nové nařízení, které by vrátilo kontrolu nad svými údaji do rukou subjektů. Důležité ovšem je, že ve svém prohlášení Reding poprvé v souvislosti s právem Evropské unie představuje právo být zapomenut *per se* (*the right to be forgotten*). Reding právo být zapomenut definuje jako

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Článek 12, písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů

¹¹⁶ Článek 17, odst. 1 písm. a) a b), nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

¹¹⁷ Stanovisko evropského inspektora ochrany údajů ze dne 25. července 2007 ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – „Komplexní přístup k ochraně osobních údajů v Evropské unii“, (Úřední věstník C 181/1, 22. června 2001, str. 1.

¹¹⁸ Body 83–91 Ibid.

možnost výběru poskytnutí, či neposkytnutí osobních údajů. Pokud subjekt jednou udělí souhlas se zpracováním osobních údajů, ale posléze již nechce, aby jeho osobní údaje byly dále zpracovávány nebo uchovávány, měl by mít právo na jejich výmaz ze systému, pokud už déle není legitimní důvod jejich uchování.¹¹⁹ Komisařka Reding ve svém projevu zdůrazňuje, že právo být zapomenut nemůže být absolutní, musí existovat nějaká omezení, a zároveň právo být zapomenut není pojistkou úplného výmazu historie. Druhým dechem dodává, že právo být zapomenut nesmí být automaticky upřednostňováno před právem na svobodu projevu a svobodu médií.¹²⁰

Zde je vhodné pro zajímavost uvést, že na představení tohoto práva velmi bouřlivě reagovala především americká akademická obec, a právě na jejich odborné reakci je velmi zřetelně vidět rozdíl přístupu k ochraně osobních údajů v Evropské unii, kde je toto právo vnímáno jako jedno ze základních a naprosto jednoznačně nenarušitelných bez vážného důvodu, a v USA, kde dodatky k Ústavě USA jsou téměř svatým grálem základních lidských práv, konkrétně pak první dodatek zakotvující svobodu projevu. Tak například Jeffrey Rosen, přední americký právní komentátor a právní vědec, ve svém článku, který je reakcí na oznámení Vivien Reding, píše, že právo být zapomenut může znamenat „největší hrozbu svobodě projevu na internetu v následující dekádě“.¹²¹ Zároveň se táže, jestli je vůbec možné entitu, jakou je Google, učinit de facto „vrchním cenzorem“, a změnit tak jeho pozici neutrální platformy. Jak uvidíme v kapitole o judikátu Google v. Spain a následné implementaci závěrů společností Google, nebyl Jeffrey Rosen ve své kritice minimálně v tomto bodě zas tak daleko od pravdy. Byť je do určité míry pochopitelné, že země, která klade tak obrovský důraz na svobodu projevu a tak malý důraz na ochranu osobních údajů (tedy nehledá ani jakési vyvážení těchto dvou práv, což je v Evropské unii předmětem opravdu složitých debat), přijímá závěry obdobné těm, které uvádí Rosen ve svém článku, tedy že „je těžké si představit, že internet bude tak svobodný a otevřený, jako je dnes“,¹²² můžeme dnes říci, že tyto až hysterické výkřiky do tmy byly, spíše než cokoliv jiného, zbytečné.

Vraťme se ale zpět do prostředí Evropské unie. Evropská komise ve své odpovědi na výklad práva být zapomenut v rámci jedné z předběžných otázek položených Soudnímu

¹¹⁹ REDING, Viviane, The EU Data Reform 2012: Making Europe the Standard Better for Modern Data Protection Rules in the Digital Age (22. ledna 2012), SPEECH/12/26.

¹²⁰ Ibid.

¹²¹ ROSEN, Jeffrey, The Right to Be Forgotten, Stanford Law Review, vydání 64, 13. února 2012, str. 88.

¹²² Ibid, str. 92.

dvoru Evropské unie ve slavném případě Google v. Spain dochází k odlišnému závěru. Předmětná předběžná otázka se týkala toho, zda je možné docílit práva na výmaz a blokování osobních údajů,¹²³ pokud má subjekt údajů za to, že ho tyto informace mohou poškodit, a pokud je možné uplatnit právo na zapomenutí těchto údajů, i když jejich zpracování bylo v souladu se zákonem.¹²⁴ Komise na tuto otázku reagovala negativně a ve svém odůvodnění napsala, že takového práva se lze dovolat pouze, pokud je předmětné zpracování osobních údajů neslučitelné se směrnicí 95/46 anebo z vážných a legitimních důvodů souvisejících se životní situací subjektů osobních údajů.¹²⁵ Takové právo ale dle Komise nelze uplatnit jen tehdy, pokud se subjekt údajů domnívá, že ho takové zpracování poškozuje, a nebo že si jednoduše usmyslil, že chce, aby taková informace upadla do zapomnění.¹²⁶ K podobnému závěru dochází ve svém stanovisku generální advokát Niilo Jääskinen. Ve svém stanovisku k případu Google v. Spain píše, že právo být zapomenut nevyplývá ze směrnice o ochraně osobních údajů a nelze ani požadovat po správcích osobních údajů, aby byli zodpovědní za obsah uveřejněný třetími osobami.¹²⁷ Soudní dvůr Evropské unie v této věci nakonec došel k rozdílnému výkladu práva být zapomenut. Soudní dvůr uvedl, že subjekt údajů má právo na nespojení určité informace s jeho osobou, tedy že má právo na výmaz svých osobních údajů z výsledku vyhledávání v určitém prohlížeči.¹²⁸ Jinými slovy určil, že právo být zapomenut je prostředkem, jak lze efektivně docílit naplnění svých práv vyjádřených v článcích 7 a 8 Listiny.¹²⁹

¹²³ Tedy práva obsažená v článku 12 písm. b) v tehdy platné směrnici 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.

¹²⁴ C-131/12 *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección (AEPD), Mario Costeja González*, ECLI:EU:C:2014:317.

¹²⁵ Bod 90 *Ibid.*

¹²⁶ Bod 47, House of Lords, European Union Committee, 2nd Report of Session 2014-15, EU Data Protection law: a „Right to be forgotten“? (30. června 2014).

¹²⁷ Body 97-100, Stanovisko generálního advokáta Niila Jääskinen a přednesené dne 25. června 2013, Věc C-131/12, *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD), Mario Costeja González*, ECLI:EU:C:2013:424.

¹²⁸ Bod 99, C-131/12 *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección (AEPD), Mario Costeja González*, ECLI:EU:C:2014:317.

¹²⁹ Tento judikát byl svým významem naprosto zásadní ve formování práva být zapomenut, a proto je v této diplomové práci blíže rozebírán v kapitole „Judikatura Soudního dvora Evropské unie“.

2.2 Legální zakotvení pojmu

Na základě výše zmíněného rozsudku vydala WP29¹³⁰ pokyny, které měly poskytnout informace o tom, jak provádět právo být zapomenut, zároveň ale tento, v judikátu velmi úzce vymezený pojem, WP29 do určité míry rozšířila.¹³¹ Ve svých pokynech potvrdila závěr soudu, že subjekt údajů má právo po vyhledávacích požadovat, aby nebyly zveřejněny výsledky s obsahem z jiných internetových stránek s jeho osobními údaji.¹³² Pracovní skupina zároveň konstatuje, a tím upřesňuje vnímání rozsahu pojmu práva být zapomenut, že byť zpracování osobních údajů nebo uveřejnění na některých stránkách mohlo být po právu, univerzální rozšiřování a široký přístup k této informaci může být bez právního základu, protože příliš zasahuje do soukromí subjektu. Pracovní skupina, stejně jako Soudní dvůr Evropské unie tudíž znovu vyslovuje myšlenku dostupnosti a rozšířenosti osobních údajů jako jeden z argumentů extenzivního zásahu do soukromých práv, a tedy jeden z důvodů pro aplikaci práva být zapomenut. Pracovní skupina je konzistentní s tím názorem, že právo být zapomenut a jeho výkon musí být v souladu s právem na svobodu projevu dle článku 11 Listiny.

Pracovní skupina v pokynech dále uvádí, že vyhledávače by neměly podmínit výkon práva být zapomenut výlučně na vyplnění formuláře nebo na jiné formální úkony, ale že subjekty údajů by se měly domoci práva být zapomenut jakýmkoliv dostupným způsobem.¹³³ Zároveň subjekty údajů by své žádosti měly náležitě odůvodnit.¹³⁴ Pracovní skupina rozšiřuje výkon práva být zapomenut, když konstatuje, že rozsudek sice mířil konkrétně na vyhledávače, ale dle pracovní skupiny toto právo lze uplatnit vůči jakémukoliv internetovému zprostředkovateli, pokud jsou splněny podmínky pro jeho uplatnění. Velmi zajímavé je, že pracovní skupina argumentuje pro zavedení práva být zapomenut i mimo domény usazené v EU, tedy i na domény .com. Tím tedy dává jasně

¹³⁰ Article 29 Working Party byla poradní skupina zřízená na základě článku 29 směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, která měla především výkladovou úlohu. Tato skupina byla účinností GDPR nahrazena Evropským sborem pro ochranu osobních údajů (European Data Protection Board).

¹³¹ Article 29 Data Protection Working Party, 14/EN WP225, Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgement on „Google Spain and Inc v. Agencia Espanola de Protección de datos (AEPD) and Mario Costeja González“ C-131/12.

¹³² Bod 6 Ibid.

¹³³ Bod 13 Ibid.

¹³⁴ Bod 14 Ibid.

najevo, že je pro extraterritoriální aplikaci standardu ochrany osobních údajů stanoveného Evropskou unií.¹³⁵

Pracovní skupina tedy dle výše uvedeného definuje právo být zapomenut jako právo subjektů osobních údajů na neuvádění výsledků internetovým vyhledávačem nebo jiným internetovým zprostředkovatelem, které se týkají jeho osoby a obsahují jeho osobní údaje nebo jiné informace o něm, přičemž toto vyhledávání je na základě jména subjektu.

Jak vidno, právo být zapomenut bylo velmi konkrétním pojmem aplikovatelným jen na určité specifické situace narušení práva na soukromí. Pracovní skupina ve svých pokynech taktéž stanovuje kritéria, na základě kterých se posuzovalo, zda je žádost na „zapomenutí“ odůvodněná. Tato kritéria vycházejí z dřívější judikatury a dřívějších výkladových prací WP29 a jsou důležitá i pro výklad při střetu práva na soukromí a jiných základních lidských práv obecně. Prvním měřítkem je, jestli výsledek vyhledávání odkazuje k fyzické osobě a jestli se výsledek zobrazuje po zadání jména, dále pak jestli je subjekt údajů veřejně známou osobou nebo osobou hrající roli ve veřejném životě,¹³⁶ jestli je subjekt údajů mladistvý,¹³⁷ zda jsou uveřejněné informace pravdivé,¹³⁸ jsou-li uveřejněné informace relevantní (vztahují se uveřejněné informace k práci subjektu, dají se uveřejněné informace klasifikovat jako „hate speech“ nebo urážlivé výroky vůči subjektu, je zřejmé, jestli jsou uveřejněné informace názor nebo faktum), jsou zveřejněné údaje citlivými údaji subjektů,¹³⁹ jsou uveřejněná data aktuální (jestli nejsou uveřejňována déle, než je nutné), poškozuje uveřejnění údajů subjekt (má uveřejnění dat disproporčně negativní dopad na soukromí subjektu), přesměrovává výsledek vyhledávání na informace, které vystavují subjekt nebezpečí, v jakém kontextu byla data uveřejněna (byla uveřejněna dobrovolně subjektem, byl obsah určen k uveřejnění, mohl subjekt o uveřejnění vědět), byl původní obsah uveřejněn v rámci žurnalistické

¹³⁵ Bod 20 Ibid.

¹³⁶ Soudní dvůr Evropské unie totiž ve své judikatuře rozhodl, že osoby, o kterých má mít veřejnost právo získávat informace, nemají právo podávat žádost na základě předchozího vnímání tohoto pojmu. Článek 17 GDPR nerozlišuje žadatele podle těchto kritérií.

¹³⁷ Dle ustálené judikatury Soudního dvora Evropské unie i Evropského soudu pro lidská práva je ochrana dítěte primárním cílem a dítě musí být chráněno a při jakýchkoliv činnostech veřejných orgánů nebo soukromých osob. Viz čl. 24 Listiny základních práv Evropské unie.

¹³⁸ Dle Pracovní skupiny je větší pravděpodobnost vyhovění žádosti dle práva být zapomenut, pokud jsou uveřejněné informace nepravdivé nebo zavádějící.

¹³⁹ Dle článku 8 směrnice o osobních údajích (95/46/ES) tzv. zvláštní kategorie údajů zahrnovala rasový či etnický původ, politické názory, náboženské nebo filozofické přesvědčení, odborovou příslušnost, zdraví, sexuální život.

činnosti,¹⁴⁰ je ten, kdo data zveřejnil, oprávněn nebo má zákonnou povinnost tato data zveřejnit, vztahují se data k trestnému činu.¹⁴¹

Je zřejmé, že uplatnění práva být zapomenut bylo podrobováno velmi přísným kritériím a vztahovalo se pouze k velmi specifickým případům. Účinností GDPR se tato metodika radikálně změnila, nicméně některá kritéria WP29 přetrvala buď jako výjimky, nebo byla zahrnuta do obecného rámce pro posuzování významu ochrany soukromí a osobních údajů dle GDPR.

Postupem času tedy pojem „právo být zapomenut“ vykrytalizoval do dnešní podoby tak, jak je vyjádřen v článku 17 GDPR¹⁴² (kterým se autor podrobně zabývá níže v této diplomové práci v kapitole „Právo být zapomenut v obecném nařízení o ochraně osobních údajů“) Ze zcela úzce vymezeného práva, pro něž je více přiléhající pojem právo na výmaz než právo být zapomenut, se stalo skutečné právo na zapomnění, které opravňuje za splnění vymezených podmínek subjekty údajů k žádosti o vymazání veškerých osobních údajů o jeho osobě a správci osobních údajů nařizuje veškeré údaje o subjektu při splnění podmínek automaticky nebo na žádost zlikvidovat. Pojem právo být zapomenut se tedy od první myšlenky jeho kodifikace vyvíjelo jasným soukromě pozitivním směrem a nyní obsahuje vcelku extenzivní právo subjektů osobních údajů mít kontrolu nad vlastním soukromím.

Je nutno se ale vzhledem k významu, jaký pro ochranu osobních údajů a soukromí přinesla, podívat blíže na judikaturu Soudního dvora Evropské unie vztahující se k právu být zapomenut.

¹⁴⁰ Dle čl. 17 odst. 3 GDPR je zpracování osobních údajů v rámci žurnalistické činnosti jednou z výjimek, kdy nelze uplatnit právo být zapomenut.

¹⁴¹ PART II, Article 29 Data Protection Working Party, 14/EN WP225.

¹⁴² Článek 17, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES, Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1-88 (obecné nařízení o ochraně fyzických údajů).

3. Judikatura Soudního dvora Evropské unie týkající se práva být zapomenut

Právo být zapomenut *per se* nebylo ve staré úpravě ochrany osobních údajů na úrovni Evropské unie obsaženo a o jeho začlenění do právního rámce Evropské unie se zapříčinil až Soudní dvůr Evropské unie ve své judikatuře, byť jeho podoba byla odlišná od té, jakou známe dnes a která vyplývá z GDPR.

3.1 Přelomové rozhodnutí ve věci Google v. Spain

Bezpochyby největším milníkem je v této souvislosti rozhodnutí ve věci Google v. Spain, jelikož Soudní dvůr Evropské unie přelomově rozhodl v kruciólních otázkách týkajících se ochrany osobních údajů, a to především v rámci věcné působnosti směrnice o ochraně osobních údajů a práva na výmaz výsledků vyhledávání na základě jména subjektu osobních údajů, nebo jak toto právo samotná lucemburská soudní stolice nazvala: „právo být zapomenut“.¹⁴³

V roce 1998 byla na stránkách španělského deníku La Vanguardia uveřejněna informace souladná se španělskou právní úpravou, že nemovitost, kterou tehdy vlastnil Maria Costeja González, je v dražbě v souvislosti s dluhy vzniklé panu Gonzálesovi v rámci sociálního zabezpečení. Ovšem v roce 2010 podal pan Gonzáles stížnost ke španělské obdobě našeho Úřadu pro ochranu osobních údajů, jelikož při zadání jeho jména do vyhledávače Google se zobrazoval právě předmětný obsah z deníku La Vanguardia. Pan Gonzáles se domáhal toho, aby La Vanguardia buďto článek anonymizovala tak, že nebude obsahovat osobní údaje pana Gonzálese, anebo tento článek odstranila úplně, a zároveň se domáhal po společnosti Google Spain nebo Google Inc., aby nějakým způsobem zařídila absenci osobních údajů pana Gonzálese ve výsledcích vyhledávání a ve spojitosti právě s La Vanguardia.

Španělský úřad pro ochranu osobních údajů stížnosti nevyhověl směrem k povinnosti deníku La Vanguardia, když konstatoval, že uveřejnění údajů o dražbě domu bylo spojeno se zákonnou povinností, a tedy není důvod k jejímu odstranění. Oproti tomu směrem k povinnosti Google Spain/Google Inc. úřad rozhodl, že mají dané osobní údaje

¹⁴³ Bod 91, C-131/12 *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección (AEPD), Mario Costeja González*, ECLI:EU:C:2014:317.

z výsledku vyhledávání odstranit. Navíc konstatoval, že jakožto provozovatelé vyhledávače spadají pod působnost směrnice o ochraně osobních údajů, protože úřad jejich počínání vyhodnotil jako zpracování osobních údajů. Zároveň úřad zdůraznil, že právo na výmaz subjektu osobních údajů přísluší i v tom případě, kdy ho nikterak nepoškozují, ale subjekt údajů si pouze nepřeje, aby takové údaje byly přístupné či šířeny.¹⁴⁴

Google Inc. i Google Spain podaly žaloby ke španělským soudům, přičemž zde došlo k přerušení řízení a podání předběžné otázky k Soudnímu dvoru Evropské unie. Tázající se soud vymezil tři základní okruhy v dané problematice: (i) Může se směrnice na ochranu osobních údajů uplatnit na provozovatele vyhledávače, který sídlí a operuje z USA, když v EU operuje pouze skrz dceřinou společnost či pobočku, která provádí podpůrnou činnost? (ii) Spadá činnost Google a obecně provozovatelů internetových vyhledávačů pod pojem zpracování osobních údajů a jsou tedy tyto provozovatelé správci osobních údajů dle směrnice o ochraně osobních údajů? (iii) Může být po provozovateli vyhledávače požadováno, aby odstranil indexaci v rámci informací uveřejněných provozovateli internetových stránek (třetími osobami) a lze toto právo na výmaz uplatňovat i tehdy, byla-li daná informace uveřejněna v souladu se zákonem?¹⁴⁵

Google ve svůj prospěch argumentuje před Soudním dvorem Evropské unie tím, že činnost vyhledávače nemůže být charakterizována jako zpracování údajů ve smyslu směrnice o ochraně osobních údajů, protože vyhledávače pracují automaticky s celým objemem dostupných informací na internetu, jež byly zveřejněny třetími osobami, a nevybírá selektivně osobní údaje jako speciální skupinu informací, ale naopak s osobními údaji pracuje jako s každým jiným typem informací, nehledě na obsah. Zřejmě z procesní opatrnosti ovšem Google dodává, že i kdyby Soudní dvůr Evropské unie činnost internetového vyhledávače zhodnotil jakožto zpracování osobních údajů ve smyslu článku 2 písm. b) směrnice o ochraně osobních údajů, nelze Google považovat za správce, vzhledem právě k výše uvedené automatizaci celého procesu a vlastně bazální neznalosti zpracovávaných informací, a zároveň k faktu, že společnost Google nemá nad těmito informacemi kontrolu.¹⁴⁶

¹⁴⁴ Bod 17 Ibid.

¹⁴⁵ Bod 20 Ibid.

¹⁴⁶ Bod 22 Ibid.

Tento argument při znalosti technického procesu vyhledávání nemohl bezpochyby uspět. Internetové vyhledávače fungují totiž na základě postupu, který se rozkládá do tří základních kroků. Nejdříve je nutné provést tzv. *procházení* (crawling). Během tohoto procesu speciálně naprogramovaný software (někdy se nazývá jednoduše robot, Google ho označuje jako Googlebot) prohledává internetové stránky, objevuje nové a aktualizuje ty, které už objevil. Tyto stránky jsou následně analyzovány v procesu zvaném *indexace*, při kterém jsou informace a hesla z těchto stránek ukládány do mezipaměti Google, aby mohla být později vyhodnocována při samotném procesu vyhledávání. Třetím krokem je *zobrazování*. Pokud je zadán dotaz nebo heslo do internetového vyhledávače, tak na základě indexovaných informací hledá algoritmus nejrelevantnější shodu, a následně vytvoří „seznam“ hierarchicky uspořádaný pro potřebu vyhledávání.¹⁴⁷

Soudní dvůr Evropské unie zhodnotil, že činnost internetových vyhledávačů je zpracováním osobních údajů a že provozovatelé těchto vyhledávačů jsou správci. Argument ohledně zpracování osobních údajů uvozuje odkazem na výše v diplomové práci uvedené (viz kapitola 1.2) rozhodnutí ve věci Lindqvist,¹⁴⁸ v kterém již Soudní dvůr Evropské unie definoval uveřejnění osobních údajů na internetu jakožto zpracování osobních údajů. Následně správně vymezuje obsah aktivity při vyhledávání tak, jak jsou popsány výše, a podřazuje je pod jednotlivé pojmy vyjmenované v článku 2 písm. b) směrnice o ochraně osobních údajů. V této se píše, že zpracováním osobních údajů se rozumí: „jakýkoliv úkon nebo soubor úkonů s osobními údaji, které jsou prováděny pomocí či bez pomoci automatizovaných postupů, jako je shromažďování, zaznamenávání, uspořádávání, uchovávání, přizpůsobování nebo pozměňování, vyhledávání, konzultace, použití, sdělení prostřednictvím přenosu, šíření nebo jakékoli jiné zpřístupnění, srovnání či kombinování, jakož i blokování, výmaz nebo likvidace.“¹⁴⁹ Jak patrně, při komparaci s popisem postupu vyhledávače při vyhledávání je většina

¹⁴⁷ Popis procesu vyhledávání společností Google, dostupné na: <https://support.google.com/webmasters/answer/70897?hl=cs>, cit. dne: 29. 4. 2019.

¹⁴⁸ S odkazem na toto rozhodnutí pracuje i generální advokát ve svém Stanovisku generálního advokáta Niila Jääskinenena předneseném dne 25. června 2013, Věc C-131/12, *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD), Mario Costeja González*, ECLI:EU:C:2013:424, bod 30-31. Zajímavé je, že jedním z důležitých odkazů na toto rozhodnutí je v souvislosti s apelem generálního advokáta na nutnost rozhodnout v tomto případě v souladu se zásadou proporcionality, a tedy neupřednostnit ochranu osobních údajů jako takovou před ostatními základními právy, právě tak, jak tomu bylo učiněno ve věci Lindqvist, kde Soudní dvůr Evropské unie rozhodl, že uveřejnění informace na internetu, a tedy zpřístupnění uživatelům internetu po celém světě, není transferem osobních údajů do třetích zemí.

¹⁴⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.

procesů vymezených v článku 2 písm. b) bezpochyby naplněna. Ke stejnému závěru pak dochází Soudní dvůr Evropské unie, a zároveň dodává, že je irelevantní, jestli jsou osobní informace vybírány selektivně nebo je s nimi pracováno pouze jako s jedním druhem z celkového obsahu informací.¹⁵⁰

Kvalifikujeme-li proces vykonávaný internetovými vyhledávači jako zpracování osobních údajů, logickou úvahou pak docházíme k závěru, že provozovatel takového vyhledávače je správce, právě proto, že určuje účely a prostředky zpracování osobních údajů.¹⁵¹ Zároveň Soudní dvůr Evropské unie klade důraz na diferenciaci mezi zpracováním osobních údajů, které je vykonáváno třetími osobami, od kterých uveřejnění osobních údajů originálně pochází, a zpracováním osobních údajů v souvislosti s vyhledáváním takových údajů.¹⁵² Ostatně ke stejným závěrům dochází i WP29 ve svém stanovisku WP148.^{153,154}

Dále se Soudní dvůr Evropské unie dostává k problematice územní působnosti směrnice o ochraně osobních údajů. Totiž daná služba vyhledávače je poskytována společností Google Inc., která sídlí v Kalifornii a servery, na kterých je prováděna indexace a dočasné ukládání obsahu vytipovaného googlebotem, jsou umístěny neznámo kde.¹⁵⁵

Předně je třeba poznamenat, že dceřiná společnost Google Inc. sídlící ve Španělsku s obchodní firmou Google Spain neprováděla indexaci osobních údajů ani žádnou činnost obdobnou směrem k funkcím vyhledávače při činnosti vyhledávání. Úlohou Google

¹⁵⁰ Bod 28, C-131/12 *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección (AEPD)*, Mario Costeja González, ECLI:EU:C:2014:317.

¹⁵¹ Bod 33 Ibid.

¹⁵² Bod 35 Ibid.

¹⁵³ Article 29 Data Protection Working Party, 007373/EN WP148, Opinion 1/2008 on data protection issues related to search engines Adopted on 4 April 2008.

¹⁵⁴ Byť se v tomto stanovisku WP29 primárně zabývá otázkou, zda jsou provozovatelé vyhledávačů správci osobních údajů z pohledu jimi zpracovaných dat o uživateli jako např. historie vyhledávání, cookies, preference ve vyhledávání a jejich následné využití v cílenosti reklam apod., zamýšlí se též nad aplikací směrnice o ochraně osobních údajů na jejich činnost jakožto zprostředkovatele osobních údajů a zdali tato činnost spadá pod definici směrnice o ochraně osobních údajů. Zajímavé je, že WP29 dochází k tomu závěru, že je nutné, vzhledem k rozsahu sbíraných informací o uživateli vyhledávačů, umožnit uživatelům úplnou kontrolu k takovým sbíraným informacím o jejich stopě na internetu a nutnost umožnit provozovatelům vyhledávačů vymazat veškerý obsah, který tuto stopu zachycuje. WP29 tedy určitým způsobem projevila nutnost práva být zapomenut v prostředí internetu. Důležitým závěrem je i to, že se směrnice o ochraně osobních údajů vztahuje na ty provozovatele vyhledávačů, kteří sice nesídlí na území Evropské unie, ale ke zpracování osobních údajů určitým způsobem používají prostředky, které jsou přítomny na území členských států. Otázkou teritoriality se zabýval i Soudní dvůr Evropské unie v případě *Google v. Spain*.

¹⁵⁵ Bod 43, C-131/12 *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección (AEPD)*, Mario Costeja González, ECLI:EU:C:2014:317, informace o tom, kde se servery nacházejí, byla vyhodnocena jako utajená z konkurenčních důvodů.

Spain bylo zastupovat Google Inc. pro činnost reklamní, tedy být jakýmsi obchodním zástupcem, který jednal s klienty o poskytování reklamních služeb společností Google Inc. na webové platformě vyhledávače, což je označeno jako primární zdroj příjmů společnosti Google Inc. a důvod, proč může být služba vyhledávače poskytována uživatelům zdarma.¹⁵⁶

Soudní dvůr Evropské unie zhodnotil, že i když se společnost Google Spain přímo nepodílí na indexaci a jiných činnostech zakládajících zpracování osobních údajů během procesu vyhledávání, její činnost je s tímto procesem úzce spojena.¹⁵⁷ Mimo to odkazuje na recitály 18-20 směrnice o ochraně osobních údajů, které jasně stanovují co nejširší územní působnost směrnice o ochraně osobních údajů, a především pak recitál 20, jenž stanoví, že i když jsou osobní údaje zpracovány osobou, která není usazena v některém ze členských států, nesmí toto být překážkou ochrany subjektů osobních údajů.¹⁵⁸

Soudní dvůr Evropské unie tedy dochází ke stejnému závěru jako generální advokát ve svém stanovisku a konstatuje, že věcná působnost směrnice o ochraně osobních údajů na tento případ dopadá a *pro futuro* stanovuje precedent, dle kterého jsou osobní údaje zpracovávány v rámci činnosti provozovny správce na území členského státu, pokud je tento správce přítomen na území členského státu fakticky jen skrz svou dceřinou společnost, která vykonává činnost podporující takové zpracování.¹⁵⁹ Tak jako v předchozí otázce, i zde bylo nápomocné stanovisko pracovní skupiny zřízené dle článku 29 směrnice o ochraně osobních údajů, konkrétně stanovisko č. 8/2010, které se zabývá územní působností směrnice o ochraně osobních údajů a bližším výkladem čl. 4. Sice zde WP29 explicitně nevyjadřuje to, co v daném případě Soudní dvůr Evropské unie, nicméně ale jasně konstatuje, že je nutné aplikovat směrnici o ochraně osobních údajů na co největší počet správců, a to i pokud mají sídlo mimo území Evropské unie, což je důležité

¹⁵⁶ Bod 62-64 Stanovisko generálního advokáta Niila Jääskinena přednesené dne 25. června 2013, Věc C-131/12, *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Espanola de Protección de Datos (AEPD)*, Mario Costeja González, ECLI:EU:C:2013:424.

¹⁵⁷ Bod 56 C-131/12 *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección (AEPD)*, Mario Costeja González, ECLI:EU:C:2014:317.

¹⁵⁸ Recitál 20, směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.

¹⁵⁹ Bod 60, C-131/12 *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección (AEPD)*, Mario Costeja González, ECLI:EU:C:2014:317.

dle WP29 především pro ochranu osobních údajů při užívání vyhledávačů, sociálních sítí a cloudových úložišť.¹⁶⁰

Po vypořádání těchto *de facto* procesních otázek se Soudní dvůr zabývá otázkou povinnosti provozovatele vyhledávače jakožto správce osobních údajů a práv subjektů zpracovávaných osobních údajů. Je nutné připomenout, že Soudní dvůr Evropské unie si je v této věci vědom rozdílu zpracování osobních údajů na stránkách původu a zpracování vyhledávačem především v tom smyslu, že vyhledávač umožňuje „všudypřítomnost“ osobních údajů a jejich globální rozšíření, což Soudní dvůr Evropské unie - dle mého názoru velice správně - hodnotí jako významné nebezpečí/ohrožení základních práv na soukromí a na ochranu osobních údajů.¹⁶¹ Takový názor není v rozhodovací praxi Soudního dvora Evropské unie ničím ojedinělým, připomeňme si například rozsudek soudního dvora Evropské unie ve věci *eDate Advertising*, ve kterém staví jasnou hranici mezi uveřejněním informace na internetu a v jiném, například tištěném, médiu. V této věci Soudní dvůr Evropské unie uvádí, že uveřejnění informace na internetu v podstatě zaručuje jeho „všudypřítomnost“ a je možné se s ním seznámit kýmkoliv, odkudkoliv a kdykoliv.¹⁶²

Soudní dvůr Evropské unie, vědom si nutnosti zohlednit proporcionalitu mezi hospodářskými zájmy a právem na soukromí a ochranu osobních údajů, dochází k závěru, že orgán ochrany osobních údajů, případně soudní orgán, může nařídit provozovateli vyhledávače, aby vymazal z výsledků vyhledávání při zadání jména osoby ty výsledky, které odkazují na webové stránky se škodlivým obsahem.^{163,164} Orgán ochrany osobních údajů nebo soudní orgán toto provozovateli vyhledávače mohou nařídit, je-li daný obsah na webových stránkách v rozporu se zásadami zpracování osobních údajů dle článku 12 písm. b) směrnice o ochraně osobních údajů nebo pro podmínku závažného legitimního důvodu dle článku 14 písm. a) směrnice o ochraně osobních údajů. Soudní dvůr Evropské

¹⁶⁰ Article 29 Data protection working party, 0836-02/10/EN, WP 179, Opinion 8/2010 on applicable law adopted on 16 December 2010, str. 8.

¹⁶¹ Bod 80, C-131/12 *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección (AEPD), Mario Costeja González*, ECLI:EU:C:2014:317.

¹⁶² Bod 45, C-509/09 a C-161/10 *eDate Advertising GmbH proti X, Olivier Martinez, Robert Martinez proti MGN Limited*, ECLI:EU:C:2011:685.

¹⁶³ Body 82-85, C-131/12 *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección (AEPD), Mario Costeja González*, ECLI:EU:C:2014:317.

¹⁶⁴ Zde se jedná o případ, kdy je možné uplatnit právo vymezené v článku 12 písm. b) směrnice o ochraně osobních údajů (tedy právo na, mimo jiné, výmaz osobních údajů, pokud jejich zpracování mimo soulad se Směrnicí, především z důvodu neúplnosti nebo nepřesnosti) a právo vymezené v článku 14 písm. a) směrnice o ochraně osobních údajů (právo na námitku zpracování osobních údajů na základě vážných a legitimních důvodů souvisejících s osobní situací subjektu osobních údajů).

unie navíc argumentuje, že takový požadavek je legitimní k zajištění silnější ochrany osobních údajů vzhledem k tomu, že při pouhé možnosti žádat o výmaz jen vydavatele webových stránek, které daný obsah nesou, by bylo natolik neefektivní, že by ochrana osobních údajů založená směrnicí na ochranu osobních údajů postrádala smysl.¹⁶⁵

Generální advokát dochází ve svém stanovisku k odlišnému názoru. Domnívá se, že orgán ochrany osobních údajů nebo soudní orgán nemůže provozovateli vyhledávače nařídit výmaz odkazů na webové stránky zobrazující se na základě jména zadaného při vyhledávání z indexace, a to jednoduše proto, že dle generálního advokáta jméno nestačí k přímé identifikaci, ale spíše zakládá identifikaci osoby nepřímou. Jinými slovy, že vaše jméno může nést neurčitý počet subjektů. Dále generální advokát uvádí, že uvedení nebo obsažení takových osobních informací v indexu nezakládá tu skutečnost, že by byl provozovatel vyhledávače správcem, a tedy tuto povinnost po něm nelze ani požadovat.¹⁶⁶

V podobném duchu pokračuje generální advokát Niilo Jääskinen i v poslední otázce položené Soudnímu dvoru Evropské unie, respektive i v této otázce dochází k opačným závěrům, než ke kterým se nakonec Soudní dvůr Evropské unie přiklonil. V této poslední otázce, a jedná se o otázku vpravdě nejdůležitější, je třeba zodpovědět, zdali směrnice o ochraně osobních údajů poskytuje subjektu takové právo, které by mu umožňovalo obrátit se na provozovatele vyhledávače a požádat ho o výmaz údajů o jeho osobě z indexace, i když údaje zveřejněné třetími osobami jsou uveřejněny legálně. Tedy zdali má subjekt osobních údajů, tak jak toto právo nazývá generální advokát Niilo Jääskinen, „právo být zapomenut“.¹⁶⁷ Jako základní problém ve svém stanovisku spatřuje to, že při aplikaci práva být zapomenut dochází k razantnímu střetu mezi právy vyjádřenými v článku 8 Listiny základních práv EU (tedy právo na ochranu osobních údajů) a článku 11 Listiny základních práv EU (tedy právo na svobodu projevu a informací). Taktéž vyjadřuje znepokojení v tom smyslu, že i kdyby právo být zapomenut mohlo být ze směrnice o ochraně osobních údajů dovozeno, postavilo by to provozovatele internetového vyhledávače do role toho, kdo přebírá odpovědnost za něco, co je uveřejněno třetími

¹⁶⁵ Bod 84, C-131/12 *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección (AEPD), Mario Costeja González*, ECLI:EU:C:2014:317.

¹⁶⁶ Body 97-100, Stanovisko generálního advokáta Niila Jääskinena přednesené dne 25. června 2013, Věc C-131/12, *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD), Mario Costeja González*, ECLI:EU:C:2013:424.

¹⁶⁷ Bod 102 Ibid.

osobami na stránkách těchto osob.¹⁶⁸ Dochází tedy k závěru, že takové právo ze směrnice nevyplývá, a dále se zamýšlí nad tím, je-li absence takového práva ve směrnici o ochraně osobních údajů v souladu nebo případném rozporu s Listinou základních práv EU.

Dle generálního advokáta nelze z článku 7 Listiny základních práv EU v žádném případě dovodit právo být zapomenut, a to především proto, že by se tím ochrana subjektů osobních údajů příliš posílila na úkor jiných základních práv, především práva na svobodu projevu a informací.¹⁶⁹ Navíc by tím dle slov Niilo Jääskinen docházelo k „cenzuře obsahu zveřejněného vydavatelem“, kterou by prováděla soukromá osoba,¹⁷⁰ přičemž on sám považuje právo na informace za právo požadující zvláštní ochranu vzhledem k tomu, že v jiných zemích, kde převládá autoritativní forma vlády, dochází k čím dál větší cenzuře obsahu na internetu.¹⁷¹

Soudní dvůr Evropské unie dochází při posuzování střetu práva na ochranu soukromí a práva na svobodu projevu a informace k opačným závěrům a je faktem, že Soudní dvůr Evropské unie ve svých závěrech nedochází k takové diskreci, jako v tomto případě, příliš často. Tento případ ukazuje na rozdílný přístup k ochraně osobních údajů mezi generálním advokátem a Soudním dvorem Evropské unie.¹⁷² V rozsudku s dostatečným důrazem uvádí, že nelze považovat právo na svobodu projevu a právo na vyhledání informace o subjektu údajů po zadání jeho jména za právo převažující nad ochranou osobních údajů především ve chvíli, kdy jsou takové údaje a jejich další uveřejnění „nepřiměřené, irelevantní nebo již irelevantní nebo přesahující míru s ohledem na účely dotčeného zpracování provedeného provozovatelem vyhledávače“.¹⁷³ Zájem na jejich všeobecné přístupnosti je tedy již obsolentní. Druhým dechem však dodává, že takové právo nepřísluší osobám exponovaným, tedy subjektům osobních údajů vystupujícím na veřejnosti takovým způsobem, že zájem veřejnosti na informace o těchto subjektech převládá nad jejich právem být zapomenut.¹⁷⁴ Soudní dvůr Evropské unie tedy uzavírá, že subjekt osobních údajů má právo na to, aby jeho jméno nebylo spojováno s informacemi o něm v případě, že takové informace jsou „nepřiměřené, nepodstatné,

¹⁶⁸ Bod 109 Ibid.

¹⁶⁹ Bod 133 Ibid.

¹⁷⁰ Bod 134 Ibid.

¹⁷¹ Bod 121 Ibid.

¹⁷² LYNSKEY, Orla (2015) Control over personal data in a digital age: Google Spain v AEPD and Mario Costeja Gonzáles, *Modern Law Review*, 78 (3). str. 522-534, ISSN 0026-7961, str. 523.

¹⁷³ Body 94 C-131/12 *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección (AEPD), Mario Costeja Gonzáles*, ECLI:EU:C:2014:317.

¹⁷⁴ Body 96-98 Ibid.

uchovávané po dobu delší, než je nutné, nebo účel, pro který jsou zpracovány, je přesáhnout.“¹⁷⁵ Dále je v rozsudku dodáno, že taková uveřejněná informace nemusí subjekt údajů poškozovat.¹⁷⁶

Tímto rozsudkem Soudní dvůr Evropské unie dal jasným způsobem najevo, že si je vědom závažnosti problému vyvěrajícího s čím dál globálnějším světem zprostředkovaným používáním internetu a jiných nových technologií. Je jasné, že se Soudní dvůr Evropské unie v rámci zakomponování práva být zapomenut do směrnice o ochraně osobních údajů snažil najít rovnováhu mezi všudypřítomností a dosažitelností osobních údajů a soukromím subjektu osobních údajů.¹⁷⁷ Na druhou stranu Soudní dvůr Evropské unie tímto rozhodnutím posílil svoji pozici při výkladu práva unijního *acquis* směrem k nastolení jednotných pravidel pro členské státy a jasně demonstroval, že se nebojí svými rozhodnutími ovlivňovat obchodní aktivity amerických gigantů pevně usazených a operujících na území Evropské unie.¹⁷⁸

3.1.1 Dopad rozhodnutí ve věci Google v. Spain

Byť pan Gonzáles dosáhl kýženého výsledku, tedy bylo mu přiznáno právo na výmaz jeho jména z indexace společností Google, paradoxně celkový dopad rozhodnutí byl tak obrovský, že nevyhnutelně došlo k tzv. kobřímu efektu,¹⁷⁹ konkrétně k efektu Streisandové,¹⁸⁰ kdy o panu Gonzálesovi věděl v podstatě celý svět, a šířila se nejen informace, která měla být skrytá o domu v dražbě, ale i mnohá jiná data o soukromí pana Gonzálese.¹⁸¹

Takový osud ale nepotkal pouze pana Costeju Gonzálese. Po implementaci práva být zapomenut dle Google v. Spain společností Google samozřejmě docházelo

¹⁷⁵ Bod 92 Ibid.

¹⁷⁶ Bod 99 Ibid.

¹⁷⁷ POST, Robert C., Data Privacy and Dignitary Privacy: Google Spain, the Right To Be Forgotten, and the Construction of the Public Sphere, 67 Duke Law Journal 981-1072 (2018) Dostupné na: <https://scholarship.law.duke.edu/dlj/vol67/iss5/2>, str.1070 – 1071.

¹⁷⁸ STUTE, David J., Privacy Almighty? The CJEU's Judgement in Google Spain SL v. AEPD, 36 Michigan Journal of International Law, Issue 4 (2015), Dostupné na: https://repository.law.umich.edu/mjil/vol36/iss4/3/?utm_source=repository.law.umich.edu%2Fmjil%2Fvol36%2Fiss4%2F3&utm_medium=PDF&utm_campaign=PDFCoverPages.

¹⁷⁹ Efekt, který nastane, pokud se někdo snaží řešit situaci, ale nastalé řešení je ještě horší, než kdyby situaci neřešil vůbec.

¹⁸⁰ Efekt, jenž nastane, pokud se někdo snaží ututlat nebo zakrýt určitou informaci takovým způsobem, který ve výsledku zapříčiní její expozici v mnohem větším měřítku.

¹⁸¹ AHMED, Uddin Farhaan, Right to be Forgotten: a critique of the post-Costeja Gonzales paradigm, Computer and Telecommunications Law Review (2015), 21 (6), str. 175-185.

k narůstajícímu počtu žádostí o výmaz, a to i v rámci uvedení svého jména nebo informací o sobě v článku. Google po odstranění jejich odkazu spojeného se jménem z indexace daného vydavatele upozorní a nestávalo se ojediněle, že pak daný provozovatel uveřejnil článek se seznamem článků, které tímto byly dotčeny. Tak například reagoval i britský list Guardian nebo zpravodajský server BBC, které vydaly články, jež byly reakcí na výmaz jejich odkazu z indexace. Vydavatelé v této reakci uvedli odkazy na skryté články, a tedy zapříčinily to, že tyto články, které měly být a byly skryté, dostaly mnohem větší popularity.¹⁸²

Předchozí úvaha nás přivádí k otázce, zdali je vůbec právo, které Soudní dvůr Evropské unie v *Google v. Spain* nazývá „právo být zapomenut“, skutečně takovým právem a má takové vlastnosti, které bychom mu připsali jen na základě jeho pojmenování. Nezapomeňme, že právo na výmaz z indexace bylo možné dle rozhodnutí uplatnit pouze v tom případě, kdy je zpracování osobních údajů neslučitelné se směrnicí o ochraně osobních údajů.¹⁸³ Navíc, v dnešní technologické době a době rychlého šíření dat je v podstatě nemožné dostát zapomnění jen na základě výmazu z indexace vyhledávače. Příkladem nám budiž články BBC a Guardianu uvedené výše. Proto lze jednoznačně souhlasit s Orlou Lynskey, docentkou práva, zabývající se ve své vědecké činnosti Big Data, ochranou osobních údajů a propojením technologií s právem, když píše, že Soudní dvůr Evropské unie spíše než „právo být zapomenut“ měl použít výrazu v *Google v. Spain* „právo na výmaz“, čímž by mimo jiné předešel chybné interpretaci tohoto práva a zbytečné hysterii částečně vyvolané zavádějícím označením.¹⁸⁴ Samotné právo vymezené rozsudkem při své aplikaci činí informaci nikoliv zapomenutou nebo nedostupnou, ale spíš méně nápadnou, těžší k dohledání, což je, vzhledem k všudypřítomnosti sdílené informace díky internetu, jistě užitečné.¹⁸⁵

To ovšem nebyla jediná kritika Soudního dvora Evropské unie. Právním komentátorům se nelíbil ten fakt, že je na něj rozhodnutím přenesena odpovědnost při samotném procesu

¹⁸² BALL, James, „Things to remember about Google and the right to be forgotten“, (2. července 2014), dostupné na: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2014/jul/02/eu-right-to-be-forgotten-guardian-google>, cit. dne: 5. 5. 2019 a LANE, Edwin, „Google removes 12 BBS News links in Right to be forgotten“ (19. srpna 2014), BBC News, dostupné na: <https://www.bbc.com/news/technology-28851366>, cit. dne: 5. 5. 2019.

¹⁸³ Bod 99 C-131/12 *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección (AEPD)*, Mario Costeja González, ECLI:EU:C:2014:317.

¹⁸⁴ LYNKEY, Orla (2015) Control over personal data in a digital age: *Google Spain v AEPD and Mario Costeja González*, *Modern Law Review*, 78 (3). pp. 522-534, ISSN 0026-7961, str. 528.

¹⁸⁵ POWLES, J., *The Case That Won't Be Forgotten*. *Loyola University Chicago Law Journal*, 47(2), (2015) str. 583-615, str. 591.

zpracovávání žádostí, tedy že se z do té doby relativně neutrálního provozovatele vyhledávače má stát arbitrární cenzor.¹⁸⁶ Navíc Soudní dvůr Evropské unie přenesl na Google břímě výkladu neurčitého právního pojmu „veřejný zájem“, a to konkrétně veřejný zájem na přístup k informaci, která by měla být smazána.¹⁸⁷

V této souvislosti panovala obava, že Google nezvládne svoji roli nezávislého rozhodce, a vlastně rozhodováním o tom, které odkazy budou a nebudou smazány, bude určovat veřejnou debatu, a tedy nejen vykládat neurčitý právní pojem „veřejný zájem“, ale takový pojem sám utvářet.¹⁸⁸ Zaznamenány byly přinejmenším diskutabilní příklady, ve kterých Google smazal články o osobnostech veřejného života, které lze považovat za krucióální pro veřejnou debatu. Jako příklad uveďme Maxe Mosleyho, bývalého předsedu Mezinárodní automobilové federace a štědrého donora britské Labour party, o kterém bylo zveřejněno několik článků týkajících se sexuálních orgií s nacistickou tematikou, pokusů o podplácení veřejných činitelů a naposledy v roce 2018 Daily Mail zveřejnilo informaci o jeho článku, který spojoval imigraci černošského obyvatelstva s šířením nemocí a obsahoval další rasistické pasáže. Oproti tomu, že byl pan Mosley veřejně exponovanou osobou s velmi blízkými vztahy s jednou z největších politických stran ve Velké Británii, Google vyhověl jeho žádosti a odstranil difamační články o jeho osobě.¹⁸⁹

Google nicméně od počátku implementace rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie dělá vše pro to, aby byl vnímán jako ten, který se snaží řídit vším a vše se snaží přizpůsobit danému rozhodnutí. Celý proces žádostí, mazání, upozorňování implementoval Google během dvou týdnů od rozhodnutí a do měsíce začal s prvním vyhověním žádosti.¹⁹⁰ Rychlá reakce společnosti byla překvapující, ale ve výsledku pochopitelná. Google totiž neměl v úmyslu čekat na oficiální vysvětlení závěrů Soudního dvora Evropské unie nebo snad na nějaký dokument WP29 nebo Komise, který by stanovil jasné kroky pro přijetí

¹⁸⁶ AHMED, Uddin Farhaan, Right to be Forgotten: a critique of the post-Costeja González paradigm, *Computer and Telecommunications Law Review* (2015), 21 (6), 175-185.

¹⁸⁷ Bod 99 C-131/12 *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección (AEPD)*, *Mario Costeja González*, ECLI:EU:C:2014:317.

¹⁸⁸ LYNSEY, Orla, Control over personal data in a digital age: *Google Spain v AEPD and Mario Costeja González*, *Modern Law Review*, 78 (3), (2015) str. 522-534, ISSN 0026-7961, str. 531.

¹⁸⁹ BENNETT, Catherine, „Max Mosley has no right to airbrush his past“, *The Guardian*, dostupné na: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2014/aug/03/max-mosley-right-to-be-forgotten-google-airbrush-past> (3. srpna 2014), cit. dne: 19. 5. 2019.

¹⁹⁰ POWLES, J., *The Case That Won't Be Forgotten*. *Loyola University Chicago Law Journal*, 47(2), (2015) str. 583-615, str. 593.

rozhodnutí. Google zřejmě se zavedením daných opatření spěchal proto, aby si rozhodnutí mohl vyložit svou vlastní cestou.¹⁹¹

Tak především Google zavedl žádost formou vyplnění a odeslání formuláře a nepovolil podání žádosti jinou cestou. Dále například zavedl rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie pouze na doménách původních ve členských státech jako Google.fr, Google.cz apod., nikoliv však na doméně Google.com. To vypadalo tak, že pokud jste zažádali o výmaz odkazu spojeného se svým jménem v rámci Google.fr, ale zadali jste své jméno na Google.com, daný odkaz tam stále byl. Taktéž Google zavedl výmaz z indexace jen pro jednu určitou formu celého vašeho jména. Tím, jak Google implementoval rozhodnutí, nejenže nastavil precedent pro ostatní vyhledávače, ale zároveň demonstroval svou sílu vůči vládním organizacím.¹⁹²

Přístup Google byl natolik tristní, že na sebe dlouho nenechala čekat odpověď WP29, která vydala pokyny k implementaci rozhodnutí.¹⁹³ V těchto pokynech WP29 například explicitně píše, že není možné omezit aplikaci rozhodnutí pouze na domény EU, ale že je nutné vymazat odkazy i z domén, které operují mimo EU, včetně .com, a jakýkoli jiný přístup by oslaboval pozici subjektů osobních údajů.¹⁹⁴ Dále například zdůrazňuje, že nelze omezit možnost, prostředek nebo formu, skrze kterou by mohly subjekty údajů vyhledávače informovat o uplatnění práva být zapomenut. Dodává sice, že internetový formulář je jedním z nejefektivnějších prostředků a jeho existenci vítá, nicméně také dodává, že žádost by mělo být možno doručit provozovateli vyhledávače jakýmkoliv relevantním způsobem.¹⁹⁵ V neposlední řadě jsou obsahem pokynů k implementaci kritéria, které by měly vyhledávače vzít v potaz při hodnocení relevantnosti žádostí a jejich vysvětlení, zahrnujíc *inter alia* jestli vyhledávání směřuje k fyzické osobě, jestli osoba hraje roli ve veřejném životě, jestli je osobou mladistvým, jestli jsou zveřejněné informace přesné a pravdivé nebo nejsou excesivní, jestli jsou informace aktualizované apod.¹⁹⁶ Vydáním těchto pokynů se situace do značné míry napravila, byť jen částečně.¹⁹⁷

¹⁹¹ Ibid str. 595.

¹⁹² Ibid, str. 598.

¹⁹³ Article 29 Data Protection Working Party, 14/En, WP 225, Guidelines on the implementation of the court of justice of the European union judgment on „Google Spain and Inc v. Agencia Espanola de Protección de datos (AEPD) and Mario Costeja González“ C-131/12, přijaté dne 26. září 2014.

¹⁹⁴ Bod 7 Ibid.

¹⁹⁵ Bod 12, 13 Ibid.

¹⁹⁶ Příloha Ibid.

¹⁹⁷ POWLES, J., The Case That Won't Be Forgotten. Loyola University Chicago Law Journal, 47(2), (2015). str. 583-615, str. 611.

Svůj přístup však nadále Google odůvodňoval stanoviskem jím sestaveného poradního sboru k právu být zapomenut, který vznikl ihned po rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie a jeho cílem bylo „nalézt rovnováhu mezi právem jednotlivce na soukromí a veřejným zájmem na přístup k informacím“.¹⁹⁸ Poradní sbor tvořili experti na slovo vzatí, jako například Sabine Leutheusser-Schnarrenberger, bývalá ministryně spravedlnosti Německa, Jimmy Wales, jeden ze zakladatelů Wikipedie nebo Sylvie Kauffman, šéfreditorka Le Monde.¹⁹⁹ Poradní sbor měl dokonce svoje „turné“ po Evropě, během něhož měl sbírat podněty a připomínky široké veřejnosti a zároveň představovat svůj pohled na věc.²⁰⁰ Nicméně jeho report uveřejněný v roce 2015 *de facto* souhlasil s názory Googlu a zaběhnutým postupem, který byl v praxi již skoro rok a které si Google vytvořil sám dle vlastních závěrů.²⁰¹ Poradní sbor identifikuje čtyři základní kritéria, která mají být nápomocna při rozhodování o tom, zdali je žádost relevantní a bude jí vyhověno, nebo naopak. Mezi taková kritéria řadí především to, je-li žadatel osobou zapojenou do veřejného života, jaká je povaha dané informace (jež rozděluje do dvou kategorií, a to buď na informace, které jsou spíše v zájmu soukromí, nebo informace, které jsou v zájmu veřejnosti), zdroj dané informace a čas, který uběhl od zveřejnění informace.²⁰² Poradní sbor se také zabýval otázkou, je-li nutné aplikovat právo být zapomenut na verzi vyhledávače s koncovkou .com, a dochází k závěru, nikoli překvapivě, že aplikace deindexace na lokální vyhledávače působící pouze na území Evropské unie je dostatečně efektivní ochranou soukromí.^{203,204}

¹⁹⁸ The Advisory Council to Google on the Right to be Forgotten, 6. února 2015, dostupné na <https://static.googleusercontent.com/media/archive.google.com/cs//advisorycouncil/advisement/advisory-report.pdf>, cit. dne: 20. 5. 2019.

¹⁹⁹ Stránky poradního sboru společnosti Google Inc., dostupné na: <https://archive.google.com/advisorycouncil/>, cit. dne: 20. 5. 2019.

²⁰⁰ Záznamy ze všech takových debat jsou na stránce uvedené výše.

²⁰¹ POWLES, J., The Case That Won't Be Forgotten. *Loyola University Chicago Law Journal*, 47(2), (2015). str. 583-615, str. 594.

²⁰² The Advisory Council to Google on the Right to be Forgotten, 6. února 2015, dostupné na <https://static.googleusercontent.com/media/archive.google.com/cs//advisorycouncil/advisement/advisory-report.pdf>, str. 2-13, cit. dne: 20. 5. 2019.

²⁰³ Ibid, str. 19-20.

²⁰⁴ Zajímavostí je, že na konci reportu poradního sboru jsou připojena stanoviska jednotlivých členů. V rámci problematiky geografické působnosti se ve svém „disentu“ vyjadřuje například Sabine Leutheusser-Schnarrenberger, která nesouhlasí s většinovým stanoviskem poradního sboru a dává za pravdu výkladovým pravidlům WP29, tedy že žádost o výmaz by se měla dotýkat všech domén, včetně .com. Jimmy Wales jde ještě dál a rovnou předkládá, že je rád, že hned na začátku se v reportu vymezili vůči označení „Právo být zapomenut“ a uvedli, že rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie takové právo nezakládá. Zároveň vyjadřuje rozhořčení nad tím, že soukromá společnost se má stát soudcem a rozhodovat nad převážením práva na soukromí a práva na svobodu projevu, dvou základních lidských práv, a že by bylo vhodné, kdyby Evropský parlament co nejdříve ustanovil dohlížecí orgán nad touto činností.

Google na svých stránkách uveřejňuje velmi vágní statistiku počtu žádostí, čeho se týkají a kolika bylo vyhověno. Byť nám tato čísla prozradí spíše kvantitativní, nikoli však kvalitativní vzorek (ve smyslu toho, že celý proces posuzování žádostí je zahalený tajemstvím), i přesto je tato statistika zajímavá. Čísla jsou uváděna od spuštění žádostí o vymazání dne 29. 5. 2014 k dnešnímu datu (23. 7. 2019), přičemž žádostí o odstranění stále každým dnem přibývá. Google zaznamenal 826 258 žádostí o odstranění, přičemž se tyto žádosti se týkaly 3 239 602 adres URL, z nichž Google odstranil na základě žádosti celých 44.7 %. Největší počet žádostí o odstranění (51.3 %) se týká webů, které Google kategorizuje jako „různé“, přičemž tato největší kategorie není nikterak vysvětlena. S velkým odstupem následují zprávy, kterých se týká 18.7 % žádostí, a například sociální média jsou až na místě předposledním s 11.6 % žádostí (což je zřejmě zapříčiněno tím, že o odstranění osobních údajů uživatele preferují žádat přímo Facebook). Co se samotného obsahu týče, nejvíce žádostí (25.8 %) neobsahuje dostatečné zdůvodnění nebo dostatek informací o samotném obsahu, tedy nejvíce relevantní kategorií (druhou nejčastější) tvořící 17.6 % žádostí jsou informace o zaměstnání, a například smazání informací o trestném činu vyžaduje 6.2 % žádostí. Dále Google na těch samých stránkách uvádí příklady žádostí, přičemž takových anonymizovaných příkladů je 22.²⁰⁵ Vezmeme-li v potaz, že žádostí Google zaznamenal necelých 900 000, je to číslo vskutku tristní.

Bez skrupulí lze říci, že rozhodnutí ve věci Google v. Spain byl první vážný krok k zastavení rozjetého vlaku představující velké nadnárodní korporace, které využívají osobní údaje pouze jako zdroj získání prostředků.²⁰⁶ Je sice zřejmé, že „právo být zapomenut“ v něm vyjádřené není bez dalšího institut absolutně chránící soukromí uživatelů internetu, ale byl to první krok k vytvoření debaty ve velké míře formující článek 17 GDPR.

²⁰⁵ Statistika žádostí o výmaz odkazu, dostupné na: <https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview>, cit. dne: 20. 5. 2019.

²⁰⁶ POWLES, J., The Case That Won't Be Forgotten. Loyola University Chicago Law Journal, 47(2), (2015). str. 583-615, str. 604.

3.2 Spor o aplikaci práva být zapomenut na informace ve veřejných rejstřících

Právo být zapomenut ze své podstaty velmi úzce zasahuje do práva na informace vyjádřeného v článku 11 Listiny základních práv Evropské unie.²⁰⁷ Pokud je informace vymazána, nebo odkaz na ni, přestane být přístupnou, nebo se její přístupnost zhorší. Již v případě *Google v. Spain* generální advokát Niilo Jääskinen uvedl, že právo být zapomenut by mohlo vést k cenzuře na internetu vzhledem k tomu, že by nejen hypoteticky bránilo svobodnému projevu, ale i případnému přijímání informací v něm obsažených.²⁰⁸ Především pak generální advokát považuje za extrémně důležité chránit právo na informace ve vztahu k autoritativním režimům, kde by právo být zapomenut mohlo být zneužíváno k skrývání informací za normálních okolností relevantních nejen pro okolní svět, ale i pro samotné obyvatelstvo těchto území.²⁰⁹ Ke stejnému závěru ostatně, jak je blíže rozepsáno níže v této diplomové práci, dochází generální advokát Maciej Szpunar v předběžném stanovisku zabývajícím se územní platností práva být zapomenut vyplývajícího z rozsudku *Google v. Spain*, když píše, že uplatňováním tohoto práva autoritářskými režimy by bylo narušeno právo na svobodný přístup k informacím a docházelo by jednostranným cenzurním rozhodnutím.²¹⁰ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie v případě pana Mannimiho se dotýká práva na přístup k informacím, jejichž publicita má za cíl chránit právní postavení osob a tedy převládá nad právem být zapomenut.

Nedlouho po rozhodnutí ve věci *Google v. Spain* se před Soudní dvůr Evropské unie dostal případ s podobným narativem. Salvatore Mannimi, italský občan, se ve své zemi domáhal příslušného obchodního rejstříku o výmaz informací o jeho osobě, dle jeho názoru dlouho nerelevantních. Tyto informace prozrazovaly, že Mannimi byl kdysi jediným jednatelem společnosti, která během likvidace, v kteréžto zastával funkci

²⁰⁷ Listina základních práv Evropské unie, konsolidované znění z roku 2012, Úř. věst. 326, 26.10.2012, článek 11.

²⁰⁸ Bod 134, Stanovisko generálního advokáta Niila Jääskinen přednesené dne 25. června 2013, Věc C-131/12, *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD), Mario Costeja González*, ECLI:EU:C:2013:424.

²⁰⁹ Bod 121 Ibid.

²¹⁰ ²¹⁰ Stanovisko generálního advokáta Macieje Szpunara přednesené dne 10. ledna 2019, věc C-507/17, *Google LLC, právní nástupkyně Google Inc. proti Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), za účasti Wikimedia Foundation Inc., Fondation pour la liberté de la presse, Microsoft Corp., Reporters Committee for Freedom of the Press a dalších, Article 19 a dalších, Internet Freedom Foundation a dalších, Défenseur des droits*, ECLI:EU:C:2019:15, bod 35.

likvidátora, došla do úpadku. Pan Mannimi veřejnost této informace spojoval s nemožností odprodat nemovitosti postavené jeho jinou společností, v které je také jediným jednatelem, protože určitá ratingová společnost na základě veřejně dostupných informací v rejstříku zhodnotila, že je společnost pana Mannimiho riziková.²¹¹

Na základě této skutečnosti se pan Mannimi domáhal výmazu informace z rejstříku, přičemž v rámci jeho snažení byla podána předběžná otázka italským kasačním soudem Soudnímu dvoru Evropské unie, jejímž předmětem je především časová trvalost a určitost příjemců údajů zveřejněných v obchodním rejstříku.²¹²

Soudní dvůr Evropské unie konstatuje, že pro vyřešení této otázky je předně třeba vymezit smysl uveřejňování informací v obchodních rejstřících. Dochází k závěru, že takové uveřejnění má napomoci k ochraně třetích osob a jejich zájmů a k právní jistotě mezi takovými osobami a společnostmi, což má mimo jiné význam pro posílení přeshraničního obchodu. Vzhledem k čemuž je tedy významné, aby osoby, které chtějí vykonávat obchodní činnost se společnostmi z jiných členských států, měly přístup k informacím o osobách (*inter alia*), které jménem takových společností jednají.²¹³ Zároveň ale dodává, že nelze tento zájem omezit pouze na obchodní partnery, případné věřitele společnosti, ale že tento zájem na informace náleží všem třetím osobám.²¹⁴

Ve svém závěru je ovšem Soudní dvůr Evropské unie extrémně opatrný a, na rozdíl od závěru v rozhodnutí ve věci Google v. Spain, není dostatečně jednoznačný. Soudní dvůr Evropské unie konstatuje, že i po likvidaci společnosti je možné, že některé právní nároky přetrvávají, nebo se dokonce mohou vzhledem k již zlikvidované společnosti objevit právní nároky nové, a to ještě v dlouhém, ne blíže specifikovaném časovém období. Proto nelze dle Soudního dvora Evropské unie jednoznačně zaručit právo na výmaz údajů o osobách spojených s těmito společnostmi, které prošly likvidací, a nelze ani tvrdit, že by tím byla narušena práva v člácích 7 a 8 Listiny základních práv Evropské unie.²¹⁵

Je tedy zřejmé, že je v tomto případě upřednostňována ochrana třetích osob, tedy veřejný zájem, před právem na ochranu osobních údajů, i přesto se ale Soudní dvůr Evropské unie nedokáže ubránit vyslovení možnosti, při které by teoreticky bylo možné takové údaje

²¹¹ C-398/15, *Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce proti Salvatore Mannimu*, 9. března 2017, ECLI:EU:C:2017:197, bod 24-25.

²¹² Bod 29 Ibid.

²¹³ Bod 49-50 Ibid.

²¹⁴ Bod 51 Ibid.

²¹⁵ Bod 55-57 Ibid.

vymazat (s odkazem na vznesení námítky dle tehdy platného článku 14 směrnice o ochraně osobních údajů), přičemž doslova v rozsudku píše: „(...) není možné vyloučit, že bude existovat zvláštní situace, v níž vážené a legitimní důvody související s konkrétní situací subjektů údajů výjimečně odůvodňují, aby byl po uplynutí dostatečně dlouhé doby od likvidace dotčené společnosti omezen přístup k osobním údajům, zapsaným v rejstříku, které se ho týkají, třetím osobám.“²¹⁶ Tedy je připuštěno, že může nastat jakási hypotetická, silně krajní situace, na základě které a při kumulativním splnění výše uvedených podmínek lze tyto údaje vymazat, ačkoliv toto posouzení je na jednotlivých členských státech, především s ohledem na lišící se promlčecí doby jednotlivých práv.²¹⁷

Soudní dvůr Evropské unie potvrdil tezi vyjádřenou v rozsudku *Google v. Spain*, a tedy, že právo být zapomenut není právem absolutním. Byť je zřejmé, že v tomto případě upřednostňuje veřejný zájem nad právem na výmaz, a tedy ochranou soukromí, je stále jasně zřetelná určitá náklonnost k ochraně osobních údajů. Lze uzavřít, že při jakémkoli případě žádosti o zapomenutí je nutné především zvážit oprávněné zájmy třetích osob.

3.3 Spor o územní působnost práva být zapomenut

Dne 21. srpna 2017 podala Státní rada Francie předběžnou otázku adresovanou Soudnímu dvoru Evropské unie, kde se táže především, zda (i) lze požadovat po provozovateli vyhledávače, v rámci „práva na odstranění odkazu“ (původní právo být zapomenut dle *Google v. Spain* zde celkem trefně, minimálně přesněji, označené) odstranění ze všech domén tohoto provozovatele, tedy nejen z domény v daném státě či v rámci všech členských států, ale v rámci domén na celém světě, včetně .com, (ii) pokud je odpověď negativní, zda lze požadovat smazání odkazu pouze ve státě, odkud je vznesen požadavek na takové vymazání, nebo je nutné toto aplikovat na domény/přístupy ze všech členských států Evropské unie.^{218,219}

V dané věci se zatím vyjádřil ve svém stanovisku generální advokát Maciej Szpunar a na finální rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie si zřejmě ještě nějakou dobu počkáme,

²¹⁶ Bod 60 Ibid.

²¹⁷ Bod 65 Ibid.

²¹⁸ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Conseil d'État (Francie) dne 21. srpna 2017 – *Google Inc. v. Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)*, Věc C-507/17, Úř. věst. C 347, 16. října 2017, str. 22, ISSN 1977-0863.

²¹⁹ Pro připomenutí je to otázka, na kterou WP29 odpověděla tak, že Google musí smazávat odkazy i z domén mimo Evropskou unii, včetně .com. WP29 oponovala praxe Google a názor poradního sboru vyjádřený ve finálním reportu, který naopak tvrdil, že dostatečnou ochranu subjektům osobních údajů poskytuje pouze vymazání odkazu z domén členských států Evropské unie.

nicméně jeho závěry nám mohou prozradit mnohé převládající teze z myšlenkového proudu Evropské unie směrem k ochraně osobních údajů a exterritorialitě evropské legislativy.

Celý výkladový problém nastal, když francouzská Národní komise pro informační technologie a svobody (CNIL) pokutovala Google pokutou ve výši 100 000 EUR, protože společnost odmítala odstranit odkazy na všech územních verzích svého vyhledávače a byla ochotna toto provést pouze na verzích Google v rámci členských států Evropské unie. Problém ale tkví v tom, že *de facto* každý má přístup k jakékoli doménové verzi Google, a i když Google v 95 % případů přesměrovává dotaz zadaný na google.com na doménovou verzi daného členského státu, stále jsou přístupné jiné zahraniční domény, v kterých se i nadále zobrazují výsledky vyhledávání, jako by nebyl proveden výmaz.²²⁰

V této věci se opět setkáváme se střetem základních práv předestřených v Listině základních práv EU. Na jedné straně totiž stojí názor, že jediné celosvětová aplikace práva na výmaz odkazu zaručí takovou ochranu osobních údajů, kterou předvídal Soudní dvůr Evropské unie v rozsudku *Google v. Spain*. Naproti tomu stojí názor, že celosvětová aplikace práva Evropské unie by nebyla v souladu s mezinárodním právem veřejným, a zároveň by ohrožovala svobodu projevu v tom smyslu, že by tento precedent nabádal utlačovatelské režimy, pro něž je cenzura na denním pořádku, aby taktéž požadovaly po zbytku světa aplikaci jejich cenzurních kritérií.²²¹

Generální advokát sice explicitně zmiňuje, že v určitých případech je přípustný účinek unijního *acquis* mimo rámec Evropské unie, přičemž konkrétně zmiňuje oblast hospodářské soutěže a ochranných známek, jejichž pojitkem je možnost negativním způsobem ovlivnit vnitřní trh Evropské unie. Internet, oproti vnitřnímu trhu, nemá jasné ohraničené území, a dle generálního advokáta tedy nelze analogicky výše uvedené situace použití práva Evropské unie mimo její území vztáhnout na působnost směrnice o ochraně osobních údajů.²²²

²²⁰ Stanovisko generálního advokáta Macieje Szpunara přednesené dne 10. ledna 2019, věc C-507/17, *Google LLC, právní nástupkyně Google Inc. proti Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), za účasti Wikimedia Foundation Inc., Fondation pour la liberté de la presse, Microsoft Corp., Reporters Committee for Freedom of the Press a dalších, Article 19 a dalších, Internet Freedom Foundation a dalších, Défenseur des droits*, ECLI:EU:C:2019:15, bod 18-27.

²²¹ Bod 34-35 Ibid.

²²² Bod 50-53 Ibid.

Jako nosný argument pro své závěry uvádí Maciej Szpunar porovnání práva na odstranění odkazu, tedy práva na soukromí a práva na svobodný přístup k informacím, potažmo právo na svobodu projevu.²²³ Především uvádí, že bude-li se aplikovat toto právo Evropské unie i na třetí země, *de facto* bude Evropská unie bránit osobám z těchto třetích zemí na přístup k informacím. Dle generálního advokáta by to mohlo vést k tomu, že i následně tyto třetí země nebo jiné třetí země budou členskými státy Evropské unie diktovat, které odkazy či informace mají být smazány, což by jistě vedlo k oslabení svobody projevu a přístupu k informacím.²²⁴ Generální advokát tedy v tomto případě uzavírá, že dle jeho právního názoru nelze po provozovateli internetového vyhledávače požadovat, aby provedl výmaz odkazu na všech svých doménách, tedy i mimo Evropskou unii, nehledě na to odkud byla odeslána žádost o vymazání.²²⁵

Generální advokát se dále vyjadřuje k otázce, zda je nutné vymazat odkaz na všech doménách přístupných v členských státech Evropské unie nebo stačí daný odkaz blokovat pouze na doméně státu, z něhož vzešla žádost o výmaz. Ve svém stanovisku dochází k závěru, že je nutné v souladu se směrnicí o ochraně osobních údajů aplikovat výmaz daného odkazu na všechny domény členských států Evropské unie, a zároveň použít techniku zeměpisného blokování²²⁶ tak, aby dané odkazy nemohly být dostupné při využití domény vyhledávače jiné než právě domény jednoho ze členských států.²²⁷ Argumentem byl především smysl směrnice o ochraně osobních údajů, tedy dosažení „účinné a úplné ochrany dotčených osob, zejména jejich práva na soukromí.“,²²⁸ které generální advokát dovodil i pomocí rozhodnutí ve věci *Google v. Spain*.

Ze stanoviska tedy vyplývají tři zásadní doporučení, a to že (i) právo na výmaz odkazu (právo být zapomenut) má být omezeno pouze na území Evropské unie, (ii) výmaz

²²³ Bod 58 Ibid.

²²⁴ Bod 60-61 Ibid.

²²⁵ Bod 63 Ibid.

²²⁶ Tzv. geoblocking, což je technika, při které je na základě IP adresy zablokován přeshraniční přístup k doménám v jiném státě. Dřív tato technika byla používána především online obchodníky, kteří měli různé domény svých e-shopů v různých státech Evropské unie a stejné zboží nabízeli za jinou cenu (vzhledem k daňovému zatížení, cenám za odeslání zboží, jiná práva spotřebitelů atd.). Tyto domény mohly být přístupné z jiných členských států, a proto obchodníci přikročili ke geoblockingu tak, aby si například spotřebitel z Německa nemohl objednat zboží z francouzského e-shopu. Od 28. března 2018 je platné nařízení EU, které tyto praktiky zakazuje.

²²⁷ Stanovisko generálního advokáta Macieje Szpunara přednesené dne 10. ledna 2019, věc C-507/17, *Google LLC, právní nástupkyně Google Inc. proti Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), za účasti Wikimedia Foundation Inc., Fondation pour la liberté de la presse, Microsoft Corp., Reporters Committee for Freedom of the Press a dalších, Article 19 a dalších, Internet Freedom Foundation a dalších, Défenseur des droits*, ECLI:EU:C:2019:15, bod 78.

²²⁸ Bod 73 Ibid.

odkazu má být aplikován na všechny domény společnosti Google operující pro členské státy EU, (iii) Google by měl využít pro úplnost ochrany subjektů osobních údajů geoblocking v rámci vyhledávání pro jiné domény mimo EU tak, aby z členských států nebyly indexovány. Byť média ihned po uveřejnění stanoviska generálního advokáta hlásala jednoznačnou výhru společnosti Google,²²⁹ autor této diplomové práce se spíše přiklání k označení „Pyrrhovo vítězství“. Nejdříve si je nutné uvědomit, že i když to někteří komentátoři naznačují,²³⁰ není stoprocentně jisté, že Soudní dvůr Evropské unie bude následovat stanovisko generálního advokáta ve všech bodech, a především v predikci upřednostnění práva na soukromí a/nebo svobody projevu v jakémkoli případě Soudním dvorem Evropské unie by autor této diplomové práce byl spíše zdrženlivý. Navíc jednoznačná výhra Google by jistě nastala jen v tom případě, kdy by Soudní dvůr Evropské unie (nebo v tomto případě prozatím generální advokát) konstatoval, že postačí vymazání odkazu jen v tom členském státě, kde byla učiněna žádost, a rozhodně není potřeba geoblockingu.

Byť generální advokát ve svém stanovisku explicitně stanoví, že se otázka týká výlučně ustanovení směrnice o ochraně osobních údajů (k tomu datu již derogovanou GDPR), domnívám se, že rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie bude důležitým milníkem i vzhledem k právu být zapomenut tak, jak ho zakotvuje článek 17 GDPR.

²²⁹ BUSVINE, Douglas, BARZIC, Gwénaëlle, „Google can limit „right to be forgotten“ to EU says top court adviser, 10. ledna 2019, dostupné na: <https://www.reuters.com/article/us-eu-court-google/google-can-limit-right-to-be-forgotten-to-eu-adviser-to-top-court-idUSKCN1P40VJ>, cit. dne: 28. 5. 2019.

²³⁰ BOWCOTT, Owen, „Right to be forgotten by Google should apply only in EU, says court opinion“, 10. ledna 2019, dostupné na: <https://www.theguardian.com/technology/2019/jan/10/right-to-be-forgotten-by-google-should-apply-only-in-eu-says-court>, cit. dne: 28. 5. 2019.

4. Právo být zapomenut v obecném nařízení o ochraně osobních údajů

Jak již nastínila tehdejší komisařka Vivien Reding ve své řeči o potřebě nového právního rámce pro ochranu osobních údajů,²³¹ právo být zapomenut mělo být (a je) těžištěm opětovně nabyté kontroly nad svým soukromím obyvateli Evropské unie.

Dne 25. května 2018 vstoupilo v platnost obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR), které mělo změnit praxi ochrany soukromí a mít dopad na bezmála každého obyvatele Evropské unie.²³² Toto nařízení představilo světu plně kodifikované právo být zapomenut, které silně rozšiřuje a modifikuje právo, které do té doby bylo světu známé na základě rozsudku Google v. Spain.

Byť stavebním kamenem tohoto práva je článek 17 GDPR,²³³ důležité informace o úmyslu zákonodárce lze získat především z recitálů nařízení. K článku 17 GDPR se úzce vztahují recitály 65 a 66 GDPR²³⁴. Recitál 65 vysvětluje potřebu práva být zapomenut, přičemž zmiňuje, že je důležité, aby osobní údaje v případě dalšího nezpracování byly vymazány, a to především, jak je zakotveno v článku 17 GDPR, je-li takové zpracování v nesouladu s GDPR nebo právem Evropské unie, byl-li odvolán dříve udělený souhlas subjektu osobních údajů se zpracováním a tento souhlas je jediným právním základem pro zpracování, pominuly účely, pro které byly údaje zpracovány nebo pokud subjekt údajů vznesl námitku se zpracováním.²³⁵ Nařízení především explicitně zmiňuje, že je právo být zapomenut důležité pro ochranu dětí a/nebo subjektů údajů, které daly souhlas se zpracováním osobních údajů v dětském věku. Takové subjekty údajů si většinou neuvědomují rizika spojená se zpracováním osobních údajů, a proto zasluhují zvýšenou ochranu, na což kladla důraz i Evropská komise v rámci svého sdělení k připravovanému

²³¹ REDING, Viviane, The EU Data Reform 2012: Making Europe the Standard Better for Modern Data Protection Rules in the Digital Age (22. ledna 2012), SPEECH/12/26.

²³² HERT, de Paul, Papakonstantinou, Vagelis „The new General Data Protection Regulation: Still a sound system for the protection of individuals?“, Computer Law&Security Review, vol. 32, 2. vydání, str. 179-194, 8. března 2016, str. 180.

²³³ Článek 17, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES, Úř. věst. L 119, 4. 5. 2016, s. 1-88 (obecné nařízení o ochraně fyzických údajů).

²³⁴ Informační stránka o jednotlivých ustanoveních GDPR, dostupné na: <http://www.privacy-regulation.eu/cs/17.htm>, 29. 5. 2019.

²³⁵ Recitál 65, jakož i článek 17 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES, Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1-88.

rámci nařízení o ochraně osobních údajů.²³⁶ GDPR tedy zavádí další případ pro výmaz osobních údajů a de facto stanoví, že svůj souhlas udělený v dětství, může subjekt údajů odvolat v jakémkoliv případě.²³⁷ Tento požadavek je vymezen právě v recitálu 65 GDPR.²³⁸ Ochrana dětí jako zvlášť citlivých subjektů je v souladu především s článkem 24 Listiny základních práv a svobod, který explicitně zakotvuje, že nejvlastnější zájem dítěte je prvořadé hledisko při všech činnostech jich se týkajících.²³⁹ Požadavek zvláštní ochrany osobních údajů dětí je taktéž vyjádřen v recitálu 38 GDPR, vzhledem k tomu že si děti „mohou být méně vědomy dotčených rizik, důsledků a záruk a svých práv v souvislosti se zpracováním osobních údajů.“²⁴⁰ Nadto v recitálu 75 GDPR jsou označeny jako zranitelné osoby.²⁴¹ Instituce Evropské unie vychází při definici pojmu „dítě“ a stanovení věku dítěte z Úmluvy o právech dítěte vytvořené Organizací spojených národů²⁴² Ta stanovuje, že dítětem je „každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.“²⁴³ Lze tedy předpokládat, že pojem „dítě“ používaný v GDPR je v souladu s touto definicí.

V recitálu 66 GDPR je vyjádřen apel, který je pak dále kodifikován v článku 17 odstavec 2 GDPR, aby mohlo být dostatečně naplněno právo být zapomenut v rámci online prostředí (na internetu). V této souvislosti by měl správce, který údaje původně uveřejnil, informovat správce, kteří údaje dále zpracovávají, aby vymazali vše, co se k daným osobním údajům vztahuje, a to včetně odkazů na ně, jejich šířené kopie či jiné reference. Zároveň tito správci musí být informováni o žádostech subjektu údajů, kteří chtějí

²³⁶ Sdělení Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, „Komplexní přístup k ochraně osobních údajů v Evropské unii“, Brusel, 4. listopadu 2010, KOM(2010) 609 v konečném znění.

²³⁷ MCCULLAGH, Karen, *The General Data Protection Regulation: A Partial Success for Children on Social Network Sites?* (2016). *DATA PROTECTION, PRIVACY AND EUROPEAN REGULATION IN THE DIGITAL AGE*, EDITED BY TOBIAS BRÄUTIGAM AND SAMULI MIETTINEN, ISBN 978-951-51-2530-9. Dostupné na SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2985724>.

²³⁸ Recitál 65, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES, Úř. věst. L 119, 4. 5. 2016, s. 1-88 (obecné nařízení o ochraně fyzických údajů).

²³⁹ Listina základních práv Evropské unie, konsolidované znění z roku 2012, Úř. věst. 326, 26.10.2012, článek 24

²⁴⁰ Recitál 38, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES, Úř. věst. L 119, 4. 5. 2016, s. 1-88 (obecné nařízení o ochraně fyzických údajů).

²⁴¹ Recitál 73 Ibid

²⁴² Např. Communication from the Commission towards an EU Strategy on the Rights of the Child, Brusel. 4. 7. 2016, COM(2016) 367 final.

²⁴³ Článek 1, Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o právech dítěte.

vymazat své osobní údaje.²⁴⁴ Zajímavé je, že zákonodárce v tomto recitálu rozlišuje slovní spojení „právo být zapomenut“ a „právo na výmaz“, což jsou dva pojmy, které jsou v nemalém množství případů zaměňovány. Přitom v tomto recitálu figuruje právo na výmaz jako prostředek k naplnění práva být zapomenut.²⁴⁵

Dále je ale pojem „právo být zapomenut“ a „právo na výmaz“ zaměňován a samotný nadpis článku 17 GDPR ve znění „Právo na výmaz („právo být zapomenut“)²⁴⁶ naznačuje, že zákonodárce chtěl spíše pojmově upřesnit populární název onoho práva.

Odstavec 1 výše uvedeného článku představuje nosnou kostru práva být zapomenut a obsahuje důvody, na základě kterých lze toto právo uplatnit, přičemž je v podstatě totožný s důvody vyjádřenými v recitálu 65 GDPR.²⁴⁷ Odstavec 2 zahrnuje povinnost informovat správce dle recitálu 66 GDPR.²⁴⁸ Odstavec 3 pak ztělesňuje právě tu bazální dichotomii, která je předmětem první kapitoly této diplomové práce, a tedy střet práva na ochranu soukromí a práva na svobodu projevu a přístupu k informacím. Dle tohoto odstavce se právo být zapomenut neuplatní v případě, kdy je zpracování osobních údajů nutné pro svobodu projevu a informací (respektive výkon tohoto práva), pro činnost, kdy je zpracování právně vyžadováno, či vyžadováno rozhodnutím veřejné moci nebo prováděno přímo touto veřejnou mocí, v zájmu veřejného zdraví (jak blíže specifikuje článek 9 GDPR), pro účely archivace ve veřejném zájmu nebo vědeckého/historického výzkumu nebo pro statistické účely a pro určení, výkon nebo obhajobu právních nároků.²⁴⁹

Je dobré mít na paměti, že správce osobních údajů musí údaje po skončení důvodu ke zpracování, doby pro zpracování nebo při nepřesnosti údajů vymazat automaticky sám.²⁵⁰ Správce je povinen přistoupit k výmazu osobních údajů automaticky, a to i bez podání žádosti, při naplnění důvodu v článku 17 odst. 1 písm. a), tedy že osobní údaje již není potřeba zpracovávat vzhledem k odpadnutí účelu k jejich zpracování, v článku 17 odst. 1 písm. b), tedy subjekt údajů odvolá souhlas, a stejně tak i písm. d) a e), tedy že údaje byly buď zpracovány protiprávně, nebo musí být vymazány vzhledem k požadavku právních

²⁴⁴ Recitál 66, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES, Úř. věst. L 119, 4. 5. 2016, s. 1-88 (obecné nařízení o ochraně fyzických údajů).

²⁴⁵ Recitál 66 GDPR.

²⁴⁶ Článek 17 GDPR.

²⁴⁷ Článek 17 odst. 1 GDPR.

²⁴⁸ Článek 17 odst. 2 GDPR.

²⁴⁹ Článek 17 odst. 3 GDPR.

²⁵⁰ Článek 5 GDPR.

předpisů Evropské unie nebo členských států. Dle písm. c) je nutné údaje vymazat poté, co subjekt údajů podá námitku proti zpracování dle článku 21 odst. 1 nebo článku 21 odst. 2 GDPR. Námitku proti zpracování osobních údajů v takovém případě lze podat, je-li důvodem ke zpracování některý z důvodů vymezený v článku 6 odst. 1 písm. e) a f) GDPR, tedy údaje jsou zpracovávány buď ve veřejném zájmu, nebo při výkonu veřejné moci nebo je zpracování nezbytné pro oprávněné zájmy správce (nebo třetích stran)²⁵¹, přičemž takovými zájmy může být například výkon podnikání, tedy *de facto* většina zpracování údajů společnostmi jako Google nebo Facebook.²⁵² V rámci námítky proti zpracování dle článku 21 odst. 1 GDPR posoudí správce osobních údajů, zdali převažují práva subjektů údajů nad zpracováním, a pokud ano, údaje dále nezpracovávat a přistoupit k jejich výmazu. Pokud je ale podána námitka proti zpracování dle článku 21 odst. 2 GDPR, tedy že údaje jsou zpracovávány pro účely přímého marketingu (např. zasílání emailů s reklamními letáky nebo jinými nabídkami), musí správce se zpracováním přestat bez dalšího a údaje vymazat. V každém případě, však musí přistoupit k výmazu, je-li podána žádost o výmaz samotným subjektem a splněny podmínky dle článku 17.

Z výše uvedeného vyplývá, že výlučně na žádost subjektu údajů přistoupí správce k výmazu osobních údajů pouze v rámci článku 17 odst. 1 písm. f). Zde je uvedeno, že subjekt údajů může o výmaz správce požádat kdykoliv, je-li důvodem ke zpracování souhlas subjektu údajů dle článku 6 odst. 1 GDPR, a údaje jsou zpracovávány pro účely nabídek služeb informační společnosti dle článku 8 GDPR, tedy že subjektem takového zpracování a tím, kdo udělil souhlas, je dítě. Žádost o výmaz lze podat kdykoliv, a to i po dovršení zletilosti.²⁵³

Článek 17 odst. 2 nařizuje správci, který obdržel žádost subjektu údajů o výmaz, aby o této skutečnosti informoval i další správce, a to pouze v případě, že je povinen tyto údaje smazat. GDPR operuje v tomto odstavci s plurálem („[...] že je subjekt údajů žádá, aby vymazali veškeré odkazy na tyto osobní údaje, kopie či replikace.“),²⁵⁴ tedy se lze zřejmě domnívat, že daní informovaní správci mají povinnost tyto údaje také vymazat, bylo-li

²⁵¹ Článek 6 odst. 1 písm. e), f) GDPR.

²⁵² NULÍČEK, Michal. GDPR - obecné nařízení o ochraně osobních údajů. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-068-7.

²⁵³ Ibid.

²⁵⁴ Článek 17 odst. 2, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES, Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1-88 (obecné nařízení o ochraně fyzických údajů).

žádosti vyhověno původním, žádaným správcem. Nicméně lze proti tomu namítat, že každý správce může mít jiný legální důvod ke zpracování údajů a každý jeden individuální případ je třeba posoudit zvlášť. Původní závěr vyplývající z jazykového výkladu daného odstavce by tedy bylo vhodné modifikovat v tom smyslu, že každý informovaný správce o žádosti musí provést vlastní analýzu dané situace a na základě této rozhodnout o výmazu či zachování údajů. Kromě toho není ani jasná forma takové informace podané správcům, ale nelze než souhlasit s úvahou, že takovou informaci není možné pouze uveřejnit na stejné platformě, z které bylo nutné osobní údaje vymazat, protože by to vedlo k výše popsanému efektu Streisandové.²⁵⁵

Článek 17 odst. 3 GDPR je třeba mít na zřeteli při každém posuzování oprávněnosti žádosti o výmaz osobních údajů. Je-li naplněn jeden z důvodů v tomto ustanovení uvedených, právo na výmaz se neuplatní. Pokud správce na základě jednoho z těchto důvodů nevyhoví, je třeba o tom subjekt údajů informovat a zároveň dle článků 77 a 79 GDPR poučit o možnosti obrátit se se stížností na dozorový orgán anebo se domáhat účinné soudní ochrany vůči správci.²⁵⁶

Především se jedná o důvod střetu s právem na svobodu projevu a informací vyjádřený v písm. a) daného ustanovení.²⁵⁷ Co se myslí v tomto smyslu právem na svobodu projevu a informací, poodhaluje článek 85 GDPR, který demonstrativně zmiňuje některé činnosti, jež jsou touto výjimkou ovlivněny především.²⁵⁸ Tato výjimka tedy, nikoli však výlučně, zahrnuje žurnalistické účely, účely akademického rázu a v neposlední řadě projevy umělecké či literární. V těchto případech bude tedy nutné při vypořádání se s žádostí o zapomenutí/výmaz postupovat zvlášť obezřetně.

Odstavec 3 dále začleňuje jako důvod pro odmítnutí žádosti takové zpracování, které je správci ukládáno předpisem Evropské unie nebo členského státu (např. povinnost uchovávat některé dokumenty advokáty, informace o žácích školou apod.), či pokud je

²⁵⁵ NULÍČEK, Michal. GDPR - obecné nařízení o ochraně osobních údajů. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-068-7.

²⁵⁶ Článek 12 odst. 4, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES, Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1-88 (obecné nařízení o ochraně fyzických údajů) (citace dále jako: „GDPR“).

²⁵⁷ Článek 17 odst. 3 písm. a) GDPR.

²⁵⁸ Článek 85 GDPR.

zpracování prováděno správcem v rámci veřejné moci nebo pro plnění úkolu ve veřejném zájmu.²⁵⁹

Možnost odmítnout dává také zpracování osobních údajů v souladu s ochranou veřejného zdraví²⁶⁰ dle článku 9 odst. 2 písm. h) a i) GDPR, tedy pro preventivní účely na pracovišti, poskytování zdravotní péče, přeshraniční ochrana před vážnými nemocemi, pro monitorování a zajištění norem kvality zdravotní péče etc.²⁶¹

Důvodem pro odmítnutí je taktéž archivace ve veřejném zájmu, vědecký nebo historický výzkum a taktéž statistické účely, ale pouze v takovém případě, pokud lze předpokládat, že výkon práva být zapomenut by případně mohl ohrozit cíle takového zpracování.²⁶² Ustanovení zakotvující tuto výjimku v článku 17 odst. 3 GDPR ovšem podmiňuje možnost uplatnění této výjimky tím, že je daná činnost uskutečňována v souladu s článkem 89 odst. 1 GDPR, který pro výkon těchto činností požaduje minimalizaci osobních údajů, případnou pseudonymizaci a, je-li to možné a pro účel dostatečné, anonymizaci.

Jako poslední lze uplatnit výjimku v případě, pokud jsou údaje nezbytně nutné pro výkon, obhajobu nebo určení právních nároků.²⁶³ Je důležité v tomto případě jasně rozlišit, jakých údajů bude pro tento účel skutečně zapotřebí a pro jaké časové období. Rozsah obojího musí být co nejmenší, a především dobře odůvodnitelný tak, aby obstál případný spor s dozorovým orgánem nebo případně před soudem, pokud je žádosti o výmaz s odvoláním na tuto výjimku nevyhověno.²⁶⁴

S článkem 17 GDPR úzce souvisí článek 19, který zakotvuje povinnost správce oznámit osobám, jež měly přístup k dotčeným osobním údajům, jejich výmaz (pokud tento úkon vyžaduje přiměřenou dávku úsilí) a zároveň sdělit subjektu údajů o těchto příjemcích, pokud si takovou informaci vyžádá.²⁶⁵ Takovými příjemci mohou být jak osoby fyzické, tak právnické. Při obdržení takové informace se jejich následná aktivita dále odvíjí dle

²⁵⁹ Článek 17 odst. 3 písm. b) GDPR.

²⁶⁰ Článek 17 odst. 3 písm. c) GDPR.

²⁶¹ Článek 9 odst. 2 písm. h) a i) GDPR.

²⁶² Článek 17 odst. 3 písm. d) GDPR.

²⁶³ Článek 17 odst. 3 písm. e) GDPR.

²⁶⁴ NULÍČEK, Michal. GDPR - obecné nařízení o ochraně osobních údajů. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-068-7.

²⁶⁵ Článek 19 GDPR.

toho, figurují-li jako správci nebo zpracovatelé (pokud vůbec jednu z těchto úloh zastávají).

Správci budou muset s největší pravděpodobností reagovat tak, jak je vysvětleno výše s odkazem na článek 17 odst. 2 GDPR, zpracovatelé budou mít potom povinnost osobní údaje rovnou vymazat na základě článku 28 odst. 3 písm. g), který jim takovou povinnost ukládá.²⁶⁶ Poskytování informací o výmazu osobních údajů příjemcům je povinné pouze v takovém případě, kdy není k výkonu této povinnosti nutné vynaložit nepřiměřené úsilí, nebo je to dokonce nemožné. Těžko si lze jen představit, že při uplatnění práva být zapomenut na některé ze sociálních sítí nebo vyhledávači by bylo možné informovat o výmazu osobních údajů všechny, kterým tyto osobní údaje byly poskytnuty, tedy s největší pravděpodobností je tato výjimka primárně zaměřena na situaci, kdy jsou osobní údaje zveřejněny.²⁶⁷ Z toho vyplývá i způsob výkonu povinnosti sdělit informace o příjemci subjektu osobních údajů na jeho žádost. Tato povinnost se dle účelu normy nemůže vztahovat na všechny příjemce, ale pouze na ty příjemce, kterým bylo provedení výmazu notifikováno.²⁶⁸

Článek 12 GDPR upravuje procesní stránku věci výkonu práva být zapomenut. V odstavci 2 je stanoveno, že správce nemusí vyhovět žádosti, pokud nelze zjistit totožnost (a následně ji ověřit) žadatele, přičemž zároveň stanovuje, že správce musí výkon práva být zapomenut žadateli usnadnit, s čímž souvisí odstavec 6, který dává přímo právo správci o vyžádání takových informací od subjektu údajů, které jsou nutné pro zjištění totožnosti. Dále je stanoveno v odstavci 3, že žádost musí být vyřízena do jednoho měsíce, případně lze lhůtu prodloužit, je-li o tom subjekt informován, o další dva měsíce.²⁶⁹ Článek 12 mimo jiné stanoví, že vyhovění žádosti dle práva být zapomenut musí být bezplatné. Nicméně pokud je žádost o výmaz opakující se a zřejmě nedůvodná, může být stanoven poplatek ve výši náhrady nákladů spojených s uplatněním práva být zapomenut nebo to může být samostatným důvodem pro odmítnutí žádosti. Tyto skutečnosti musí být prokázány správcem.²⁷⁰

²⁶⁶ Článek 28 odst. 3 písm. g) GDPR.

²⁶⁷ NULÍČEK, Michal. GDPR - obecné nařízení o ochraně osobních údajů. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-068-7.

²⁶⁸ Ibid.

²⁶⁹ Článek 12 GDPR.

²⁷⁰ Článek 12 odstavec 5 GDPR.

GDPR nestanovuje formu, kterou má být učiněna žádost o výmaz údajů, což jen navazuje na pokyny WP29 k implementaci práva být zapomenut dle rozhodnutí ve věci Google v. Spain.²⁷¹ Google svou praxi nezměnil a rozhraní pro uplatnění práva být zapomenut na Googlu i Facebooku je pro uživatele více než složité, byť by tyto společnosti měly přijímat a vyhovět žádostem napsaným emailem, doručeným poštou, nebo dokonce *ad absurdum* předneseným ústně při návštěvě jejich sídla některému z jejich zaměstnanců.²⁷²

Uplatnit právo být zapomenut není v praxi vůbec jednoduché a společnosti Google a Facebook neustále přicházejí s novými řešeními, jak data subjektů uchovat nebo minimálně výkon práva neusnadnit. Například takový Google veřejně na svých stránkách píše, že odstranění údajů trvá až 180 dní. Nejdříve je totiž nutné zadat takový příkaz, který zapříčiní výmaz „jednoduše“ přístupných údajů o uživateli, následně je ale nutné údaje vymazat z archivních systémů a taktéž ze zálohových cloudů, přičemž celá operace zabere půl roku.²⁷³

Je nutné ale dodat, že samotná implementace tohoto práva správci osobních údajů není technicky nikterak jednoduchá.²⁷⁴ Dle výroční zprávy neziskové organizace The International Association of Privacy Professionals a Ernst & Young vnímala většina společností, které musejí implementovat GDPR, právo být zapomenut jako nejsložitější a technicky nejkomplexnější.²⁷⁵

Na základě výše uvedeného lze shrnout, že právo být zapomenut obsažené v článku 17 GDPR nepochybně rozšiřuje možnosti subjektů údajů při dohledu nad svým soukromím a dává jim větší prostor pro kontrolu nad osobními údaji. Zároveň je ale třeba zdůraznit, že v této podobě není právo být zapomenut nástrojem pro cenzuru. Jak je popsáno výše, právo na zapomenutí dle GDPR nezajišťuje nic jiného než výmaz údajů, které jsou zpracovávány mimo legální rámec a/nebo jejich zpracování je neobhajitelné či

²⁷¹ Article 29 Data Protection Working Party, 14/En, WP 225, Guidelines on the implementation of the court of justice of the European union judgment on „Google Spain and Inc v. Agencia Espanola de Protección de datos (AEPD) and Mario Costeja González“ C-131/12, přijaté dne 26. září 2014, body 12-13.

²⁷² Guide to Data Protection společnosti ICO, dostupné na: <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/individual-rights/right-to-erasure/>.

²⁷³ Data deletion on Google Cloud platform, <https://cloud.google.com/security/deletion/>, cit. dne: 27. 7. 2019.

²⁷⁴ SHASTRI, Supreeth, WASSERMAN, Melissa, CHIDAMBRAMA, Vijay, „The Seven Sins of Personal Data Processing Systems under GDPR“, 8. března 2019 dostupné na: <http://www.cs.utexas.edu/~shastri/papers/hotcloud2019.pdf>, cit. dne: 27. 7. 2019.

²⁷⁵ IAPP-EY Annual Privacy Governance Report 2018, dostupné na: <https://iapp.org/resources/article/iapp-ey-annual-governance-report-2018/>, cit. dne: 27. 7. 2019.

nepřesahuje zájem na zachování soukromí subjektů. Ačkoliv lze v některých případech přirozeně narazit na střet práva na soukromí a práva na svobodu projevu a informací, či práva na svobodu podnikání, a je pravdou, že GDPR nedává příliš jasné mantinely pro jednoznačné řešení, nicméně rámcově dostatečně důrazně zakotvuje, že vždy je třeba case-to-case brát zřetel na práva uvedená v Listině základních práv Evropské unie.²⁷⁶

²⁷⁶ Recitály 4, 65, 153, článek 17 odst. 3 a především článek 85 GDPR.

5. Právo být zapomenut v USA

Byla-li by tato diplomová práce psána takovým způsobem, aby pokrývala pouze výsledky úvah a naskýkala odpovědi bez zdůvodnění, musela by tato kapitola obsahovat pouze jednu jedinou větu. V USA právo být zapomenut není.²⁷⁷ Odpověď, jak to tak ale bývá, není ovšem černobílá a celá problematika si заслужuje hlubší analýzu.

Jak je patrné již z první kapitoly této diplomové práce, přístup USA a kontinentální Evropy k soukromí je diametrálně odlišný. Američtí autoři a právní akademici jsou si této rozdílnosti vědomi, a dokonce hovoří o rozdílném přístupu Evropy a USA jako o přístupu k důstojnosti (Evropa) a přístupu ke svobodě (USA).²⁷⁸ Přístup ke svobodě tak znamená, že prim hraje především svoboda projevu a tisku vyjádřená v prvním dodatku Ústavy USA, a je tedy považováno za základ amerického právního systému. Skrz historii byla snaha (ať už četných akademiků, nebo soudců odvolacích soudů, či dokonce Nejvyššího soudu USA) dát právu na soukromí podobu izolovaně stojícího fundamentálního práva, ale spíše než doktrinárně, byly jejich úspěchy poznatelné *ad hoc*.²⁷⁹

Právo být zapomenut jako takové začalo nejvíce americké akademiky zajímat po rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ve věci *Google v. Spain*.²⁸⁰ Shoda odborné veřejnosti panovala především v tom, že právo být zapomenut tak, jak ho uznává Evropská unie, nemá na půdě severoamerického kontinentu šanci obstát. Někteří autoři docházeli k závěru, že svoboda projevu a právo být zapomenut jsou práva naprosto neslučitelná, někteří, poněkud střízlivěji, docházeli k závěru, že právo být zapomenut je ve světle práva na svobodu projevu jednoduše bezmocné.²⁸¹

Ke stejným závěrům ostatně docházejí i americké soudy v případech, které se vyskytly po rozhodnutí ve věci *Google v. Spain*. Pro lepší představu přístupu amerických soudů je dobré dva nejvíce výrazné případy uvést.

²⁷⁷ LUCKERSON, Victor, Americans will never have right to be forgotten, TIME, 14. května 2014, dostupné na: <https://time.com/98554/right-to-be-forgotten/>, cit dne: 27. 7. 2019.

²⁷⁸ WHITMAN, James Q., The Two Western Cultures of Privacy, Dignity Versus Liberty, 113 Yale Law Journal 1153, str. 1161-1162 (2004).

²⁷⁹ DOWNDELL, John W. An American Right to Be forgotten, 52 Tulsa Law Review 311 (2017), str. 326-333.

²⁸⁰ Ibid, 314-321.

²⁸¹ LAVELLE, James J., Search Query: Can America Accept a Right to Be Forgotten as a Publicity Right?, 83 Brooklyn Law Review (2018), str. 1126.

Cindy Lee Garcia, občanka USA, natočila jednu scénu pro nikdy nezrealizovaný nízkorozpočtový film „Desert Warrior“ (Pouštní válečník). Tvůrcem filmu byla její scéna bez jejího souhlasu nakonec použita do protiislámského filmu hanícího proroka Mohammeda a po uveřejnění tohoto filmu s názvem „Innocence of Muslims“ (Nevinnost muslimů) začaly G.L. Garcii chodit výhružky smrtí.²⁸²

Poté, co neúspěšně žádala společnost Google, Inc. o vymazání všech kopií daného filmu z YouTube, obrátila se na soud v Los Angeles a s odkazem na zákon o ochraně autorských práv (Digital Millennium Copyright Act) žádala o stažení daných videí. Soud jí nevyhověl, proto podala odvolání, přičemž senát odvolacího soudu její žádosti vyhověl a nařídil Google, Inc. videa z YouTube stáhnout. Google, Inc. zažádal o tzv. *en banc* jednání, které se mělo uskutečnit před všemi soudci daného odvolacího soudu, a ti následně rozhodnutí předchozího senátu zrušili s odvoláním na svobodu projevu obsaženou v prvním dodatku.²⁸³

Byť se ochrana skrz zákony o ochraně autorského práva nemusí zdát jako nejefektivnější, co se obsahu narušující soukromí na internetu týče, paradoxně právě ochrana autorských práv umožňuje jedinou efektivní cestu v USA, jak Google donutit vymazat škodlivé fotografie nebo videa.²⁸⁴

Odvolací soud ve svém rozhodnutí zmínil ohledně práva být zapomenut velmi důležitou úvahu, byť celkově může určitým způsobem vyznít spíše jízlivě. V odůvodnění soud píše, že nikoliv zákon o ochraně autorských práv, ale zákon o ochraně osobních údajů by mohl paní Garcii poskytnout dostatečnou ochranu a taková nápravná opatření, která by napomohla její reputaci a škodě na osobních právech. Zároveň ale soud dodává, že taková možnost vlastně neexistuje. Doslova píše, že „i když by Garcia chtěla své účinkování v inkriminovaném filmu nechat zapomenout a stáhnout z YouTube, a byť „právo být zapomenut“ bylo nedávno potvrzeno Soudním dvorem Evropské unie ve věci Google v. Spain, taková možnost v USA není a toto právo není v Americe uznáno.“²⁸⁵

²⁸² *Cindy Lee Garcia v. Google, Inc. A Delaware Corporation, YouTube, LLC., a California limited liability company*, 771 F.3d 647 (9th Cir. 2014) (en banc), bod 20.

²⁸³ Body 20-24 Ibid.

²⁸⁴ LAVELLE, James J., Search Query: Can America Accept a Right to Be Forgotten as a Publicity Right?, 83 Brooklyn Law Review (2018), 1146-1147. stejně tak Downdell, John W. An American Right to Be forgotten, 52 Tulsa Law Review 311 (2017), str. 312-313.

²⁸⁵ *Cindy Lee Garcia v. Google, Inc. A Delaware Corporation, YouTube, LLC., a California limited liability company*, 771 F.3d 647 (9th Cir. 2014) (en banc), bod 106.

Podobná snaha obejít „právo být zapomenut“ použitím jiných prostředků než zákonů o ochraně osobních údajů, byla i v případě *Martin v. Hearst Corporation, LLC*.²⁸⁶ V rámci tohoto případu se jednalo o zatčení paní Lorraine Martin a jejích dvou synů, kteří byli společně obviněni z drogových deliktů. Ihned po jejím zatčení začaly vycházet články o její osobě. Po roce bylo rozhodnuto, že obžaloba neobstojí a dle zákona o výmazu²⁸⁷ daného státu bude záznam o zatčení vymazán z rejstříku, a tím pádem dle tohoto zákona nastupuje právní fikce, že Martin a synové nebyli nikdy zatčeni.²⁸⁸

Martin poté žádala, aby daní vydavatelé stáhli články o jejím zatčení, protože je poškozovaly nejen v kruhu přátel nebo celé komunity, ale také v rámci pracovních vztahů. Vydavatelé nevyhověli a daná věc se postupně dostala až k odvolacímu soudu USA. Je dobré si v tomto případě uvědomit zásadní podobnost mezi případem *Google v. Spain*, v němž se pan González taktéž domáhal výmazu informací o něm, které kdysi byly relevantní a pravdivé, ale nyní ho poškozovaly. Zde se vlastně nejedná o nic jiného. Ve zprávách se uvádělo pouze, že paní Martin a její synové byli zatčeni a obviněni z určitých deliktů, což byla pravda, ale po jejím propuštění se informace stala jaksi obsolentní a jenom škodila celé rodině. V prostředí práva Evropské unie bychom dokázali najít mnoho argumentů, proč daný článek minimálně deindexovat z vyhledávání.

Odvolací soud v tomto případě konstatoval, že se v rámci zákona o výmazu lze dožadovat pouze výmazu trestního rejstříku, nikoliv však čehokoliv dalšího. Dále soud uvedl, že ani není možné vymazat něco, co je pravdivé (tedy že byli zatčeni a obviněni), protože by se jednalo o přepisování historie, a už vůbec nelze smazat z veřejného prostoru určité historické momenty, které se jednoduše odehrály.²⁸⁹ Dle soudu tedy nelze mluvit ani o pomluvě nebo jiné formě difamace, která by mohla účastníkům škodit vzhledem k tomu, že novinové články se jednoduše zakládají na pravdě, a nelze ani požadovat, aby tyto zprávy byly doplněny nebo aktualizovány vzhledem k faktu, že celé řízení bylo zastaveno a trestní rejstřík vymazán.

Byť se na první pohled může zdát, že se tento rozsudek nedotýká práva být zapomenut *per se* (v rozsudku se nehovoří ani o něm, ani o svobodě slova), tak americká právní

²⁸⁶ *Martin v. Hearst Corp.*, 777 F.3d 546 (2nd Cir. 2015).

²⁸⁷ V originále Connecticut General Statute § 54-142a – Erasure of criminal record.

²⁸⁸ *Martin v. Hearst Corp.*, 777 F.3d 546 (2nd Cir. 2015).

²⁸⁹ *Ibid*, v originále: „(...) it does not, and could not, purport to wipe from the public record the fact that certain historical events have taken place.“

odborná veřejnost ho přijala jako jednoznačné potvrzení onoho proliberálního přístupu²⁹⁰ a odmítnutí práva být zapomenut s platností i pro vyhledávače a deindexaci.²⁹¹

I přes daný přístup amerických soudů některé státy vyvinuly značnou snahu o začlenění konceptu práva být zapomenut do jejich právního rámce.

Před dvěma lety se zákonodárci státu New York pokusili prosadit zákon, který by do právního řádu začlenil právo být zapomenut, a to vcelku ve velkém měřítku. Návrh obsahoval povinnost všech vyhledávačů a *de facto* všech, kteří zpřístupňují osobní údaje nebo je uveřejňují, aby na základě žádosti do 30 dní odstranili osobní údaje, které jsou „nepřiměřené, irelevantní nebo již irelevantní, nebo přesahující míru s ohledem na účely dotčeného zpracování, či nepřesné.“²⁹² Přičemž tento obsah/tyto údaje zároveň nemají být déle důležité pro veřejnou debatu.

Návrh byl odůvodněn především zájmem na důstojnosti lidí a zachování si dobré reputace.²⁹³ Nicméně legislativní iniciativa vcelku brzy skončila a návrh je již déle než rok inaktivní. Ve světle výše uvedeného není překvapivé, že byl vnímán jako skandální a jednoduše „protiústavní“.²⁹⁴

V Kalifornii byli ale s prosazením práva být zapomenut, byť ve značně modifikované a strohé podobě, úspěšnější. Legislativci v tomto americkém státě si dobře uvědomují potřebu chránit alespoň nejvíce zranitelnou skupinu osob, která se ale zároveň v prostředí internetu pohybuje s větší suverenitou, než jak tomu bylo kdy dřív. Proto je od roku 2015 účinný zákon na ochranu nezletilců „Online Erasure law for Minors“.²⁹⁵

Kalifornie je vůbec první stát, který takový podobný zákona přijal.²⁹⁶ Tento zákon nařizuje provozovatelům internetových stránek, internetových služeb, online aplikací

²⁹⁰ BODE, Leticia, JONES, Meg Leta, Ready to forget: American attitudes toward the right to be forgotten, *The Information Society*. 33:2, 76-85 (2017), dostupné na: <https://pdfs.semanticscholar.org/9673/80a79b0bf791d98fdec5a73c3ca477b6bb7.pdf>.

²⁹¹ GOLDMAN, Eric, Reports on Expunged Arrest Cant Be Erased From the Internet – Martin v. Hearst, *Technology & Marketing Law Blog*, 31. ledna 2015, dostupné na: <https://blog.ericgoldman.org/archives/2015/01/reports-on-expunged-arrest-cant-be-erased-from-the-internet-martin-v-hearst.htm>, cit. dne: 28. 7. 2019.

²⁹² New York Assembly Bill A05323.

²⁹³ New York Assembly Bill A05323..

²⁹⁴ VAAS, Lisa, New York's „unconstitutional“ right to be forgotten bill sparks concern“, *Law&Order, Privacy*, 22. března 2017, dostupné na: <https://nakedsecurity.sophos.com/2017/03/22/new-yorks-unconstitutional-right-to-be-forgotten-bill-sparks-concern/>, cit. dne: 28. 7. 2019.

²⁹⁵ Senate Bill No. 568, an act to add chapter 22.1 (commencing with Section 22580) to Division 8 of the Business and Professions Code, relating to internet.

²⁹⁶ DOWDELL, John W., An American Right to Be forgotten, *52 Tulsa Law Review* 311 (2017), str. 338.

nebo mobilních aplikací, aby umožnili mladistvým vymazat obsah, který na takovou online platformu nahráli, a zároveň musí tyto platformy obsahovat informace o postupu, jak toho docílit.²⁹⁷ Krom toho nesmí takové platformy obsahovat cílenou reklamu na mladistvé, která by propagovala zákonem zakázané artikly, jako například zbraně, cigarety, alkohol a jiné.²⁹⁸

Na druhou stranu zákon neuvádí, jestli takovou žádost může podat jen nezletilec nebo kdokoliv i po dovršení 18 let věku, pokud takový obsah nahrál jako nezletilý. Navíc zákon neposkytuje možnost zažádání si o výmaz obsahu, který nahrála třetí osoba.²⁹⁹ Je zřejmé, že takový zákon je sice dobrým krokem vpřed a dokazuje, že určitá iniciativa směrem ke komplexnější ochraně soukromí, minimálně v některých státech USA, je. Na druhou stranu nelze toto právo považovat za „právo být zapomenut“ *per se*, vzhledem k tomu, že se osobních údajů dotýká *de facto* pouze okrajově.

Někteří američtí autoři se i přesto snaží hledat fragmentované právo být zapomenut v určitých jiných podobách v zákonech jak federálních, tak jednotlivých států, jejichž podstat je ochrana soukromí pouze v určitých, úzce vymezených případech. Většina těchto zákonů se týká trestních rejstříků, finančních či zdravotních záznamů osobní povahy, a nejedná se o informace veřejně přístupné. Americká profesorka práva a expertka na právo na soukromí Amy Gajda například píše o zákonu ve státě Minnesota, které přikazuje zničit záznam z kamery připevněné na uniformě policisty po 60 dnech pořízení, taktéž zmiňuje zákon v Kalifornii, který nařizuje při vydání nového rodného listu při změně pohlaví nereferovat na původní rodný list, zmíněno je taktéž právo na utajení záznamů o potratu zakotvené v zákonu státu Mississippi.³⁰⁰ Všechna tato práva a další jím podobná autorka označuje ve svém souhrnu za právo být zapomenut a jejich demonstrativním výčtem se snaží vyvrátit to, co tvrdí ostatní autoři, ostatně i autor této diplomové práce – že právo být zapomenut *per se* v USA jednoduše nenajdeme.

Jednotlivá dílčí práva jsou ale velmi konkrétní situace a jedná se navíc o zvláštní kategorie osobních údajů, které samy o sobě v Evropské unii podléhají velmi přísným pravidlům

²⁹⁷ Senate Bill No. 568, an act to add chapter 22.1 (commencing with Section 22580) to Division 8 of the Business and Professions Code, relating to internet, 22581.

²⁹⁸ Bod 22580, Senate Bill No. 568

²⁹⁹ DEGHAN, Shaudee, How does California's erasure Law stack up against the Eu's right to be forgotten, 17. dubna 2018, dostupné na: <https://iapp.org/news/a/how-does-californias-erasure-law-stack-up-against-the-eu-right-to-be-forgotten/>, cit. dne: 29. 7. 2019.

³⁰⁰ GAJDA, Amy, Privacy, Press, and the Right to Be Forgotten in the United States, 93 Washington Law Review 201 (2018); Tulane Public Law Research Paper č. 18-2., str. 252-254.

pro zpracování dle článků 9 a 10 GDPR.³⁰¹ Souhrn těchto dílčích práv především nenaplnuje účel a smysl práva být zapomenut – ochrana člověka v digitálním prostředí, ubránit ho před přílišným obnažením soukromí v jeho přirozeném prostředí.

Ostatně sama autorka uvádí příklad kalifornského zákona, který skutečně naplňuje podobnou podstatu. Nařizuje totiž odstranění údajů o datu narození a věku uveřejněných o pracovnících v zábavním průmyslu na internetových stránkách zaměřený na uveřejňování informací souvisejících s takovým průmyslem (např. IMDb).³⁰² V USA nevídaný zásah do prvního dodatku (svobody projevu), když zákon nařizuje odstranění historicky přesných a pravdivých informací pro ochranu soukromí a ochranu pracovních příležitostí subjektů, byť jsou tyto subjekty velmi úzce vymezeny.³⁰³ Právě na tomto příkladu je velmi dobře zřetelné, proč skutečně podobná práva právu být zapomenut v USA, alespoň prozatím, nemají své místo. Výše zmíněné kalifornské právo se totiž dostalo až před Federální soud v případě IMDb.com, Inc. v. Becerra. V tomto řízení soud konstatoval, že právo má sice za cíl omezit diskriminaci na základě věku při snaze sehnat zaměstnání pracovníků v zábavním průmyslu, nemůže ale přesto obstát v testu ústavnosti. Dle soudu totiž jednoduše nelze zakázat uveřejnění nebo výmaz pravdivé historické informace, protože to jednoznačně narušuje první dodatek a zmíněný záměr zákona není významnější než právo na svobodu projevu. Proto soud zakázal státu Kalifornie dále toto právo vynucovat a tím ho permanentně zrušil.³⁰⁴

Jak je dostatečně zřejmé z výše uvedeného, odpověď vyřčená na začátku této kapitoly, tedy že v USA právo být zapomenut není, neztrácí na své kredibilitě. Je ale možné, že v dnešním čím dál více globálním světě budou případy inklinující směrem k ochraně soukromí, a případně k právu být zapomenut přibývat, byť vývoj, jaký jsme zažili v rámci Evropské unie, lze jen těžko v dohledné době očekávat.³⁰⁵

³⁰¹ Články 9 a 10 GDPR.

³⁰² California Code, Civil Code - CIV CA CIVIL § 1798.83.5.

³⁰³ GAJDA, Amy, Privacy, Press, and the Right to Be Forgotten in the United States, 93 Washington Law Review 201 (2018); Tulane Public Law Research Paper č. 18-2., str. 251.

³⁰⁴ IMDb.com, Inc. v. Xavier Becerra, Case No. 16-cv-06535-VC.

³⁰⁵ DOWNDELL, John W., An American Right to Be forgotten, 52 Tulsa Law Review 311 (2017), str. 340.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo zhodnotit a zanalyzovat současný stav a funkčnost práva být zapomenut ve dvou různých systémech právní nauky, tedy v systému kontinentální Evropy a systému USA.

Pro základní vymezení a úvod do tématu bylo nejdříve nutné porovnat přístup k obecné problematice střetu práva na soukromí a ochranu osobních údajů s právem na svobodu projevu a informace. První kapitola tedy zevrubně popisuje ukotvení těchto často protichůdných práv a blíže se zabývá i jejich prameny - především pak Listinou základních práv Evropské unie, která se i přes své nejisté začátky stala nejdůležitějším lidskoprávním dokumentem na úrovni Evropské unie.

Na základě odlišných příkladů ze soudní praxe v jednotlivých právních systémech byla jasně demonstrována odlišnost ve vnímání práva na soukromí a jeho postavení v právní kultuře a ve společnosti vůbec. Tato hranice je velmi důležitá pro pochopení rozdílných přístupů v těchto právních systémech k právu být zapomenut, jeho vývoj a vůbec chápání obsahu tohoto práva.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA vcelku jasně deklarovala pozitivní inklinaci k právu na svobodu projevu, která je řazena mezi fundamentální prvky demokratického státu, což je zakotveno v prvním dodatku Ústavy USA. Byť soudy často uvádějí, že svoboda projevu není absolutní, při střetu s právem na soukromí prohrává jen velmi zřídka.

Oproti tomu v evropské právní kultuře jsou práva na soukromí a ochranu osobních údajů a právo na svobodu projevu a informace považovány za sobě si rovná základní práva, jejichž střet je vždy nutné komplexně zkoumat v každém případě zvlášť. I přesto je z vypočtených rozhodnutí zřetelné, že velký akcent je kladen právě na právo na ochranu soukromí a osobních údajů. Soudní dvůr Evropské unie jasně v případě Lindqvist deklaroval, že ochrana soukromí se na úrovni Evropské unie může dovolat zásadně kdokoli i ve zdánlivě malicherných případech.

Po vymezení daného přístupu lze přikročit k samotnému právu být zapomenut. Autor této diplomové práce považoval za vhodné nejdříve podrobit analýze a syntéze právo být zapomenut v Evropě vzhledem k tomu, že zde je toto právo silně zakotveno a relativně konkrétně vymezeno. Je tedy jednodušší srovnat přístup v USA s něčím, co je zřetelné a již do hloubky popsáno.

Nejdříve se autor této diplomové práce snaží vytyčit rozdílné přístupy vnímání práva být zapomenut během procesů jeho utváření. Od pouhé zmínky Evropskou komisí až k plnoprávnému zakotvení v GDPR – cesta práva být zapomenut nebyla přímočará a v různých etapách svého vývoje a aplikace byl jeho obsah, rozsah a dopady odlišné. Tato část práce je důležitá především pro pochopení samotného významu tohoto práva tak, jak ho známe dnes. Byť se totiž stále jedná o jedno pojmenování, jeden název (právo být zapomenut) nejedná se o identické právo. Dá se v podstatě říct, že cesta k dnešnímu článku 17 GDPR vedla přes několik odlišných práv, která sice nesla stejné označení, měla podobný nebo stejný cíl, jejich obsah byl ale rozdílný.

Komplexní analýza rozhodnutí ve věci *Google v. Spain* je při zpracování tohoto tématu naprosto nezbytná. Soudní dvůr Evropské unie v této věci poprvé jednoznačně vymezil konkrétní povinnosti a práva, která pod tehdejší vymezení měla spadat. Poprvé bylo toto právo uvedeno v praxi a - byť představovalo povinnost především pro provozovatele internetových vyhledávačů - bylo svým smyslem revoluční. Subjekty údajů se mohly spolehnout, že odkazy spojené s jejich jménem nebudou nadále po splnění daných podmínek dohledatelné, což posílilo kontrolu nad jejich osobními údaji.

Rozsudkem ve věci *Google v. Spain* se vzedmula vlna nadměrného množství právních komentářů a analýz, která se podrobně zabývala tím, co toto právo může přinést, anebo naopak potlačit. Při zkoumání tohoto rozsudku tedy sice nalézáme odpověď na otázku „Proč?“ a „Co?“, v další podkapitole je ale snaha nalézt odpověď na otázku „Jak?“. Zjišťujeme, že společnost Google implementaci práva být zapomenut uchopila po svém, nikoliv bezproblémově. Snahy o usměrnění svévolného výkladu tohoto práva se snažila moderovat ve svých pokynech WP29, úspěch byl ale částečný.

Výkladové a praktické problémy práv být zapomenut postupem času vykrystalizovaly v další dva případy. O jednom z nich již Soudní dvůr Evropské unie rozhodl, a k dalšímu bylo alespoň vydáno stanovisko generálního advokáta. Dozvídáme se tedy, že právo být zapomenut nelze aplikovat ve všech případech, byť zdánlivě splňují požadavky určené soudem v rozsudku *Google v. Spain*. Především v rámci informací ve veřejných rejstřících je velmi silný zájem veřejnosti na uchování informace, a tímto tedy přesahuje rámec práva na ochranu osobních údajů.

Druhá problematika se týká aplikace práva být zapomenut i na domény, které nejsou původní v členských státech Evropské unie, tedy problematiky, o které nepanovala shoda

orgánů Evropské unie (především WP29) a společnosti Google již od uveřejnění rozsudku Google v. Spain. V této věci generální advokát uvádí, že nelze aplikovat právo být zapomenut na domény mimo Evropskou unii, protože by to mohlo ohrozit svobodu projevu v třetích zemích.

Nadále je věnována kapitola právu být zapomenut v článku 17 GDPR. Krom komplexního popsání mechanismů tohoto práva je věnována pozornost především možným způsobům uplatnění subjekty osobních údajů. Při bližším pozorování je zřetelné, že právo být zapomenut dává prostor k mnohem silnější kontrole nad vlastními osobními údaji, a to nejen v tom smyslu, že můžeme někoho žádat o zapomnění (výmaz), ale především se můžeme spolehnout, že správci mají povinnost naše osobní údaje ve stanovených případech „zapomenout“ automaticky bez jakékoli intervence třetích stran. Taktéž je věnována pozornost reálnému fungování tohoto práva a nastínění některých problémových okruhů.

Nakonec je věnována kapitola právu být zapomenut v USA. Respektive lépe řečeno analýze a syntéze právního prostředí s hledáním alespoň náznaku práva být zapomenut. Zde je nejvíce znatelný odkaz na kapitolu první, která již sama o sobě utváří velmi dobrý předobraz k postoji USA vůči právu být zapomenut. Nevole k tomuto právu je demonstrována na dvou soudních rozhodnutích uveřejněných po rozsudku Google v. Spain. Zároveň je ale představena zákonodárná iniciativa některých amerických států, přičemž jedna sice skončila nezdarem, druhá však vedla k účinnému zákonu na „zapomnění“ obsahu nahraného mladistvými v Kalifornii.

Autor tedy závěrem konstatuje, že nejen přístup k právu na ochranu soukromí a osobních údajů v rámci střetu s právem na svobodu projevu a informací, ale i samotné právo být zapomenut je markantní. V Evropě je toto právo komplexním institutem posilujícím dozor a kontrolu nad osobními údaji, který je v dnešní informační společnosti čím dál více ceněným mechanismem napomáhajícím uchovat vlastní integritu. Oproti tomu v USA je silné zakotvení práva na svobodu projevu téměř nepřekonatelnou bariérou k výraznějšímu rozvoji práva být zapomenut, přičemž dosavadní praxe tamních soudů nikterak nenapomáhá pozitivní predikci k většímu rozvoji nejen práva být zapomenut, ale ochraně soukromí subjektů osobních údajů obecně.

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

Monografie a komentáře

- BARENDT, Eric, Freedom of Speech (2005), druhá edice, Oxford University Press, ISBN-13: 978-0-19-924451-5, ISBN-10: 0-19-924451-0
- NULÍČEK, Michal. GDPR - obecné nařízení o ochraně osobních údajů. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-068-7

Odborné články

- AHMED, Uddin Farhaan, Right to be Forgotten: a critique of the post-Costeja Gonzales paradigm, Computer and Telecommunications Law Review (2015), 21 (6)
- ANDERSON, David Q.C., MUPRHY Cian C., The Charter of fundamental rights: history and prospects in post-lisbon Europe, EUI Working Papers, Law 201/08, Department of Law, European University Institute, ISSN 1725-6739
- BODE, Leticia, JONES, Meg Leta, Ready to forget: American attitudes toward the right to be forgotten, The Information Society. 33:2, 76-85 (2017)
- BRÄUTIGAM, Tobias, MIETTINEN, Samuli, „Data protection, privacy and European regulation in the digital age“, ISBN 978-951-51-2531-6
- DEFEIS, Elizabeth F., Human Rights and the European Union: Who Decides – Possible Conflicts between the European Court of Justice and the European Court of Human Rights (2001), Volume 19, č. 2 Dickinson Journal of International Law, Penn State International Law Review
- DOWNDELL, John W. An American Right to Be forgotten, 52 Tulsa Law Review 311 (2017), str. 326-333
- FERRARO, Francesca a CARMONA, Jesús, European Parliament Research Service, Fundamental Rights in the European Union – The role of the Charter after the Lisbon Treaty, 2015, ISBN 978-92-823-6749-0
- GAJDA, Amy, Privacy, Press, and the Right to Be Forgotten in the United States, 93 Washington Law Review 201 (2018); Tulane Public Law Research Paper č. 18-2

- GARCIA, Flora J., Bodil Lindqvist: A Swedish Churchgoer's Violation of the European Union's Data Protection Directive Should Be a Warning to U.S. Legislators (2005), *Fordham Intellectual Property, Media and Entertainment Law Journal*, vol. 15, č. 4. str. 1232 a násl.
- HERT, de Paul, PAPAKONSTANTINO, Vagelis, „The new General Data Protection Regulation: Still a sound system for the protection of individuals?“, *Computer Law&Security Review*, vol. 32, 2. vydání, str. 179-194, 8. března 2016
- HILMERT, James M., The Supreme Court Takes on the First Amendment Privacy Conflict and Stumbles: *Bartnicki v. Vopper*, the Wiretapping Act, and the Notion of Unlawfully Obtained Information, *Indiana University of Law, Indiana Law Journal*, (2002) vol. 77, č. 3
- LAVELLE, James J, Search Query: Can America Accept a Right to Be Forgotten as a Publicity Right?, *83 Brooklyn Law Review* (2018)
- LYNKEY, Orla, Control over personal data in a digital age: *Google Spain v AEPD and Mario Costeja González*, *Modern Law Review*, (2015) 78 (3), ISSN 0026-7961
- MCCULLAGH, Karen, The General Data Protection Regulation: A Partial Success for Children on Social Network Sites? (2016). *DATA PROTECTION, PRIVACY AND EUROPEAN REGULATION IN THE DIGITAL AGE*, EDITED BY TOBIAS BRÄUTIGAM AND SAMULI MIETTINEN, ISBN 978-951-51-2530-9
- POLIICIANO, Oreste, BASSINI, Marco: Free speech, defamation and the limits to freedom of expression in the EU: a comparative analysis. V: SAVIN, Andrej and TRZASKOWSKI, Jan (eds): *Research Handbook in EU Internet Law* (Edward Elgar, 2014) research handbook on EU Internet Law str. 508-542
- POST, C. Robert, Data Privacy and Dignitary Privacy: *Google Spain*, the Right To Be Forgotten, and the Construction of the Public Sphere, *67 Duke Law Journal* 981-1072 (2018)
- POWLES, J. (2015). The Case That Won't Be Forgotten. *Loyola University Chicago Law Journal*, 47(2), str. 583-615
- ROSEN, Jeffrey, The Right to Be Forgotten, *64 Stan. L., Rev. Online* 88 (2011-2012)

- STUTE, J. David, Privacy Almighty? The CJEU's Judgement in Google Spain SL v. AEPD, 36 Michigan Journal of International Law, č. 4 (2015)
- TAVANI, T. Herman, „Should we have a right to be forgotten“ A critique of key arguments underlying this question“, Journal of Information Ethics, vol. 27, č. 2 (2018), eISBN 978-4766-2189-0
- WAREEN, Samuel D., BRANDES, Louis D., The Right to Privacy, Harvard Law Review, Vol. 4., č. 5. prosince 1890,
- WHITMAN, James Q., The Two Western Cultures of Privacy, Dignity Versus Liberty, 113 Yale Law Journal 1153, (2004)

Seznam použitých právních předpisů a mezinárodních smluv

- Listina základních práv Evropské unie, konsolidované znění z roku 2012, Úř. věst. 326, 26. 10. 2012
- Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD součástí ústavního pořádku České republiky
- Spojené státy americké: Ústava [United States of America], 17. září 1787, dostupná: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b54d1c.html>
- Smlouva o Evropské unii, konsolidované znění z roku 2016, Úř. věst. C 202, 7.6.2016
- Charter of fundamental rights z roku 2000 (2000/C 364/01), Úř. věst. C 364, 18.12.2000
- Smlouva o založení Evropského společenství, konsolidované znění z roku 2002, Úř. věst. C 325, 24. prosince 2002
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, Úř. věst. L 281, 23.11.1995
- Úmluva Rady Evropy č. 108 ze dne 28. ledna 1981 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat, 1. 10. 1985
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/24/ES ze dne 15. března 2006 o uchování údajů vytvářených nebo zpracovaných v souvislosti s poskytováním veřejně dostupných služeb elektronických komunikací nebo veřejných

komunikačních sítí a o změně směrnice 2002/58/ES, Úř. věst. L 105 ze dne 13. dubna 2006

- Evropská úmluva o ochraně lidských práv ve znění Protokolů č. 11 a 14 s Protokoly č. 1,4,6,7,12,13 a 16
- Florida Statute §794.03
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES, Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1-88 (obecné nařízení o ochraně fyzických údajů)
- Connecticut General Statute § 54-142a
- New York Assembly Bill A05323
- Senate Bill No. 568, an act to add chapter 22.1 (commencing with Section 22580) to Division 8 of the Business and Professions Code, relating to internet
- Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o právech dítěte
- Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících
- California Code, Civil Code - CIV CA CIVIL § 1798.83.5

Seznam použitých internetových zdrojů

- Agentura FRA (European Union Agency for fundamental rights), výkladové stanovisko k čl. 8 Listiny, dostupné na: <https://fra.europa.eu/en/charterpedia/article/8-protection-personal-data#group-info-explanations>, cit. dne: 10. 4. 2019
- BALL, James, „Things to remember about Google and the right to be forgotten“, (2. července 2014), dostupné na: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2014/jul/02/eu-right-to-be-forgotten-guardian-google>, cit. dne: 5. 5. 2019
- BENNET, Catherine, „Max Mosley has no right to airbrush his past“, The Guardian, dostupné na:

- <https://www.theguardian.com/commentisfree/2014/aug/03/max-mosley-right-to-be-forgotten-google-airbrush-past> (3. srpna 2014), cit. dne: 19. 5. 2019
- BOWCOTT, Owen, „Right to be forgotten by Google should apply only in EU, says court opinion“, 10. ledna 2019, dostupné na <https://www.theguardian.com/technology/2019/jan/10/right-to-be-forgotten-by-google-should-apply-only-in-eu-says-court>, cit. dne: 28. 5. 2019
 - BUSVINE, Douglas a BARZIC, Gwénaëlle, „Google can limit „right to be forgotten“ to EU says top court adviser, 10. ledna 2019, dostupné na: <https://www.reuters.com/article/us-eu-court-google/google-can-limit-right-to-be-forgotten-to-eu-adviser-to-top-court-idUSKCN1P40VJ>, cit. dne: 28. 5. 2019
 - Data deletion on Google Cloud platform, <https://cloud.google.com/security/deletion/>, cit. dne: 27. 7. 2019
 - DEGHAN, Shaudee, How does California’s erasure Law stack up against the EU’s right to be forgotten, 17. dubna 2018, dostupné na: <https://iapp.org/news/a/how-does-californias-erasure-law-stack-up-against-the-eus-right-to-be-forgotten/>, cit. dne: 29. 7. 2019
 - ERDOS, David, European data protection and freedom of expression after Buivids: an increasingly significant tension, 21. února 2019, dostupné na: <https://europeanlawblog.eu/2019/02/21/european-data-protection-and-freedom-of-expression-after-buivids-an-increasingly-significant-tension/>, cit. dne: 15. 5. 2019
 - GOLDMAN, Eric, Reports on Expunged Arrest Cant Be Erased From the Internet – Martin v. Hearst, Technology & Marketing Law Blog, 31. ledna 2015, dostupné na: <https://blog.ericgoldman.org/archives/2015/01/reports-on-expunged-arrest-cant-be-erased-from-the-internet-martin-v-hearst.htm>, cit. dne: 28. 7. 2019
 - Guide to Data Protection společnosti ICO, dostupné na <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/individual-rights/right-to-erasure/>, cit dne: 27. 7. 2019
 - HARRIS, Richard, „More data will be created in 2017 than the previous 5,000 years of humanity“, 23. prosince 2016, dostupné na: <https://appdeveloperomagazine.com/more-data-will-be-created-in-2017-than-the-previous-5,000-years-of-humanity-/>, cit dne: 10. 8. 2019

- IAPP-EY Annual Privacy Governance Report 2018, dostupné na: <https://iapp.org/resources/article/iapp-ey-annual-governance-report-2018/>, cit. dne: 27. 7. 2019
- Informační stránka o jednotlivých ustanoveních GDPR, dostupné na: <http://www.privacy-regulation.eu/cs/17.htm>, cit. dne: 29. 5. 2019
- KLOSEK, Jacqueline, European Court Establishes Broad Interpretation of Data Privacy Law, uveřejněno dne 1. března 2004, stránka navštívena dne 7. března 2019, dostupné na: <https://ccbjournal.com/articles/european-court-establishes-broad-interpretation-data-privacy-law>, cit. dne: 15. 4. 2019
- LANE, Edwin, „Google removes 12 BBS News links in Right to be forgotten“ (19. srpna 2014), BBC News, <https://www.bbc.com/news/technology-28851366>, cit. dne: 5. 5. 2019
- LUCKERSON, Victor, Americans will never have right to be forgotten, TIME, 14. května 2014, dostupné na: <https://time.com/98554/right-to-be-forgotten/>, cit. dne: 27. 7. 2019
- Popis procesu vyhledávání společností Google, dostupné na: <https://support.google.com/webmasters/answer/70897?hl=cs>, cit. dne: 29. 4. 2019
- Statistika žádostí o výmaz odkazu, dostupné na: <https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview>, cit. dne: 20. 5. 2019
- SHASTRI, Supreeth, WASSERMAN, Melissa, CHIDAMBRAMA, Vijay, „The Seven Sins of Personal-Data Processing Systems under GDPR“, 8. března 2019, dostupné na: <http://www.cs.utexas.edu/~shastri/papers/hotcloud2019.pdf>, cit. dne: 27. 7. 2019
- Stránky poradního sboru společnosti Google Inc., dostupné na: <https://archive.google.com/advisorycouncil/>, cit. dne: 20. 5. 2019
- The Advisory Council to Google on the Right to be Forgotten, 6. února 2015, dostupné na <https://static.googleusercontent.com/media/archive.google.com/cs//advisorycouncil/advisement/advisory-report.pdf>, cit. dne: 20. 5. 2019
- VAAS, Lisa, New York's „unconstitutional“ right to be forgotten bill sparks concern“, Law&Order, Privacy, 22. března 2017, dostupné na: <https://nakedsecurity.sophos.com/2017/03/22/new-yorks-unconstitutional-right-to-be-forgotten-bill-sparks-concern/>, cit. dne: 28. 7. 2019

- VOORFOOG, Dirk, Univeristy of Ghent, ECtHR accepts strict application of data protection law and narrow onterpretation of journalistic aktivty in Finland, Strasbourh observers, 12. srpna 2015, dostupné na: <https://strasbourgobservers.com/2015/08/12/ecthr-accepts-strict-application-of-data-protection-law-and-narrow-interpretation-of-journalistic-activity-in-finland/>, cit. dne: 20. 4. 2019

Seznam použité judikatury

Soudní dvůr Evropské unie a stanoviska generálního advokáta

- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, C-26/62 *NV Algemene Transport-en Expeditie Onfermerming van Gend & Loos v Netherlands Inland Revenue Administration*, ECLI:EU:C1963:1
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, C-6/64 *Flaminio Costa v E.N.E.L.*, ECLI:EU:C:1964:66
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, C 26/69 *Stauder v. Ulm*, ECLI:EU:C:1969:57
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, C 11/70 *Internationale Handelsgesellschaft mbH v Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel*, ECLI:EU:C:1970:114
- Posudek soudního dvora č. 2/94 ze dne 28. března 1996, ECLI:EU:C:1996:140
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, C-292/97 *Kjel Karlsson a další*, rozhodnutí o předběžné otázce, ECLI:EU:C:2000:202
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, C-101/01 *Bodil Lindqvist*, ECLI:EU:C:2003:596
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, C-73/07 *Tietosuojavaltuutettu proti Satakunnan Markkinaprössi Oy, Satamedie Oy*, ECLI:EU:C:2008:727
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, C-279/09 *DEB Deutsche Energiehandels-und Beratungsgesellschaft mbH proti Spolkové republice Německo*, bod 32, ECLI:EU:C:2010:811
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, C-509/09 a C-161/10 *eDate Advertising GmbH proti X, Olivier Martinez, Robert Martinez proti MGN Limited*, ECLI:EU:C2011:685

- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, C-400/10 *J. McB. proti L.E.*, ECLI:EU:C:2010:582
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, C 617/10 *Åklagaren proti Hansi Åkerbergu Franssonovi*, bod 20, ECLI:EU:C:2013:105
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, C-256/11 *Murat Dereci a dal. proti Bundersministerium für Inneres*, ECLI:EU:C:2011:734
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, C-131/12 *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección (AEPD), Mario Costeja González*, ECLI:EU:C:2014:317
- Stanovisko generálního advokáta Niila Jääskinena přednesené dne 25. června 2013, Věc C-131/12, *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Espanola de Protección de Datos (AEPD), Mario Costeja González*, ECLI:EU:C:2013:424
- Rozsudek ve spojených věcech S-293/12 a C-594/12 *Digital Rights Ireland Ltd (C-293/12) proti Minister of Communications, Marine and Natural Resources, Minister for Justice, Equality and Law Reform, Commissioner of the Garda Síochana, Irsku, The Attorney General, za přítomnosti: Irish Human Rights Commission, a Kärntner Landesregierung (C-594/12), Michael Setlinger, Christof Tschol a další*, ECLI:EU:C:2014:238
- C-205/15 *Directia Generala Regionala a Finantekir Publice Brasov proti Vasilemu Tomovi a dal.*, ECLI:EU:C:2016:499
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, C-398/15, *Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce proti Salvatore Mannimu*, ECLI:EU:C:2017:197
- Stanovisko generálního advokáta Manuela Campos Sánchez-Bordony, C-294/16 PPU, *JZ proti Prokuratuře Rejonowe Łódź – Śródmieście*, ECLI:EU:C:2016:574
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, C-345/17, řízení o předběžné otázce, *Sergejs Buivids za přítomnosti Datu valsts inspekcija*, ECLI:EU:C:2019:122
- Stanovisko generální advokátky Eleanor Sharpston přednesené dne 27. září 2018, ve věci *Sergejs Buivids*, C-345/17, ECLI:EU:C:2018:780
- Stanovisko generálního advokáta Macieje Szpunara přednesené dne 10. ledna 2019, věc C-507/17, *Google LLC, právní nástupkyně Google Inc. proti Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), za účasti*

Wikimedia Foundation Inc., Fondation pour la liberté de la presse, Microsoft Corp., Reporters Committee for Freedom of the Press a dalších, Article 19 a dalších, Internet Freedom Foundation a dalších, Défenseur des droits, ECLI:EU:C:2019:15

Evropský soud pro lidská práva

- Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, *Case of Leander v. Sweden*, stížnost č. 9248/81, 26. března 1987
- Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, *The Observer and Guardian v. The United Kingdom*, 51/1990/242/313, 24. října 1991
- Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, *Fressoz a Roire v. Francie*, stížnost č. 29183/95, 21. ledna 1999
- Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, *Amann v. Switzerland*, stížnost č. 27798/95, 16. února 2000
- Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, *Von Hannover v. Germany*, stížnost č. 40660/08 a 60641/08, 7. února 2012
- Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, *Axel Springer AG v. Germany*, stížnost č. 39954/08, 7. února 2012
- Disentující názor soudkyně Tsotsoria, Evropský soud pro lidská práva, *Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy v. Finsko*, stížnost č. 931/13, 21. července 2015
- Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, *Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy v. Finsko*, stížnost č. 931/13, 21. července 2015
- Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, *Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy v. Finsko*, stížnost č. 931/13, 27. června 2017

Rozhodnutí soudů USA

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA, *New York Times Co. v. Sullivan*, 376 U.S. 254 (1964)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA, *Briscoe v. Reader's Digest Assn., Inc.*, 4 Cal. 3d 529, 541, 483, P. 2d 34, 42 (1971)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA, *Cox Broadcasting Corp. v. Cohn*, 420, U.S. 469 (1975)

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA, *Nebraska Press Assn. v. Stuart*, 427 U.S. 539 (1976)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA, *Smith v. Daily Mail Publishing Co.*, 443 U.S. 97 (1979)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA, *Florida Star v. B.J.F.*, 491 U.S. 524 (1989)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA, *Bartnicki ET AL. v. Vopper, aka Williams, ET AL*, 532 U.S. 514 (2001)
- Rozhodnutí odvolacího soudu USA, *Cindy Lee Garcia v. Google, In. A Delaware Corporation, YouTube, LLC., a California limited liability company*, 771 F.3d 647 (9th Cir. 2014) (en banc)
- Rozhodnutí odvolacího soudu USA, *Martin v. Hearst Corp.*, 777 F.3d 546 (2nd Cir. 2015)
- Rozsudek federálního soudu USA, *IMDb.com, Inc. v. Xavier Becerra*, Case No. 16-cv-06535-VC (2017)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA, *Stanley v. Georgia*, 394 U.S. 557 (1969)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA, *Kelley v. Johnson*, 425 U.S. 238 (1976)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA, *Lawrence v. Texas*, 539 U.S. 558 (2003)
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA, *Roe v. Wade*, 410 U.S. 113 (1973)

Seznam ostatních zdrojů

- JOUROVÁ, Věra, „EU Data Protection Reform: What benefits for businesses in Europe?“ (2016), ISBN 978-92-79-60277-6
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů, „Komplexní přístup k ochraně osobních údajů v Evropské unii“, Brusel dne 4.11.2010, KOM(2010) 609 v konečném znění
- Stanovisko evropského inspektora ochrany údajů ze dne 25. července 2007 ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – „Komplexní přístup k ochraně osobních údajů v Evropské unii“, (Úřední věstník C 181/1, 22. června 2001

- REDING, Viviane, The EU Data Reform 2012: Making Europe the Standard Better for Modern Data Protection Rules in the Digital Age (22. ledna 2012), SPEECH/12/26
- House of Lords, European Union Committee, 2nd Report of Session 2014-15, EU Data Protection law: a „Right to be forgotten“? (30. června 2014)
- Article 29 Data Protection Working Party, 14/En, WP 225, Guidelines on the implementation of the court of justice of the European union judgment on „Google Spain and Inc v. Agencia Espanola de Protección de datos (AEPD) and Mario Costeja González“ C-131/12, přijaté dne 26. září 2014PART II, Article 29 Data Protection Working Party, 14/EN WP225
- Article 29 Data Protection Working Party, 007373/EN WP148, Opinion 1/2008 on data protection issues related to search engines Adopted on 4 April 2008
- Article 29 Data protection working party, 0836-02/10/EN, WP 179, Opinion 8/2010 on applicable law adopted on 16 December 2010
- Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Conseil d'État (Francie) dne 21. srpna 2017 – Google Inc. v. Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), Věc C-507/17, Úř. věst. C 347, 16. října 2017, str. 22, ISSN 1977-0863
- Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Conseil d'État (Francie) dne 21. srpna 2017 – Google Inc. v. Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), Věc C-507/17, Úř. věst. C 347, 16. října 2017, str. 22, ISSN 1977-0863
- Communication from the Commission towards an EU Strategy on the Rights of the Child, Brusel. 4. 7. 2016, COM(2016) 367 final

Název diplomové práce

Právo být zapomenut v kontextu moderního pojetí ochrany osobních údajů v EU a USA

Abstrakt

Ústředním tématem diplomové práce je problematika práva být zapomenut a jeho místa v dnešním digitálním světě a informační společnosti. Autor především rozebírá rozdílný přístup k ochraně osobních údajů v Evropě a Spojených státech amerických v kontextu střetávání se toho práva s právem na svobodu projevu a na svobodný přístup k informacím. Autor popisuje na jednotlivých případech řešených vrcholnými soudy na obou kontinentech odlišné pojetí významnosti těchto práv a jiný hodnotový žebříček při jejich vzájemném posuzování.

Na základě nastínění přístupů k těmto právům se autor zabývá tím, jaké místo má v těchto právních kulturách právo být zapomenut a jaké jsou jeho podoby. Jsou představeny některé formy práva být zapomenut v Evropské unii, tak jak se právo vyvíjelo v různých etapách právních předpisů upravujících ochranu osobních údajů. Podrobně se zabývá judikaturou Soudního dvora Evropské unie, jejímž předmětem je právo být zapomenut. Pozornost je též věnována reálnému zavedení do praxe práva být zapomenut dle rozsudku Soudního dvora Evropské unie ve věci *Google v. Spain*.

Nadále autor analyzuje současnou úpravu práva být zapomenut v článku 17 obecného nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) a popisuje, jak je možné toto právo využít v praxi a která práva a povinnosti subjektů údajů a správců obsahuje. Taktéž se autor snaží výkladem právního předpisu odpovědět na některé praktické problémy, které z daného předpisu v souvislosti s právem být zapomenut vyplývají.

V neposlední řadě je předmětem diplomové práce vědecký výzkum práva být zapomenut nebo spíše podobných forem práva ve Spojených státech amerických. Je znázorněn spíše odmítavý přístup soudní praxe k tomuto právu na konkrétních rozhodnutích. Stejně tak je ale demonstrován pokus o přijetí zákona o právu být zapomenut ve státě New York a již účinný zákon obsahující právo podobné právu být zapomenut v Kalifornii.

Klíčová slova

Právo být zapomenut, svoboda projevu, právo na soukromí

Thesis title

The right to be forgotten in the context of a modern concept of personal data protection in the EU and the USA

Abstract

The main topic of the thesis is the analysis of the right to be forgotten and its place in today's digital world and information society. In particular, the author discusses a different approach to the protection of personal data in Europe and in the United States of America within the context of the conflict between right to privacy and freedom of expression and right to free access to information. The author describes different conceptions of significance of these rights and different value ladder in connection in their mutual assessment.

Based on outlining the different approaches to aforementioned rights, the author examines the inclusion of the right to be forgotten within the two legal cultures and consequently examines different forms of the right to be forgotten. Such forms are introduced in the context of privacy rights in the European union and presented in the way, how the legislation has been developing as the privacy laws evolved. Author closely examines the case-law of the Court of Justice of the European Union which is focused on right to be forgotten. Attention is also paid to the practical implementation of the right to be forgotten in accordance with the judgement of the Court of Justice of the European Union in *Google v. Spain*.

Moreover, the author analyses the current regulation of the right to be forgotten in the European union contained in the article 17 of the General Data Protection Regulation (GDPR) and describes what are the possibilities of application of the right in real life and how is it really exercised, focusing on the rights and obligations of the data subjects and data controllers. The author tries to answer some practical issues arising from the abovementioned regulation in connection with the right to be forgotten.

Last but not least, the subject of the thesis is scientific research of the right to be forgotten or rather similar forms of the right to be forgotten in the legal systems of the United States of the America. Author demonstrates rather deprecatory approach within the judicial practice which is illustrated in specific decisions. However, author also demonstrates an

attempt to pass a law on the right to be forgotten in New York State and an already effective law containing a right similar to the right to be forgotten in California.

Key words

Right to be forgotten, freedom of expression, right to privacy